

Avrupa'da Zorunlu Eğitim Süresince Sınıf Tekrarı: Yönetmelikler ve İstatistikler

Avrupa'da Zorunlu Eğitim

Süresince Sınıf Tekrarı:

Yönetmelikler ve İstatistikler

Bu belge, Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür İdari Ajansı tarafından yayınlanmıştır. (EACEA P9 Eurydice).

Belge, İngilizce (*Grade Retention during Compulsory Education in Europe: Regulations and Statistics*), Fransızca (*Le redoublement dans l'enseignement obligatoire en Europe: réglementations et statistiques*) ve Almanca (*Klassenwiederholung während der Pflichtschulzeit in Europa: Regelungen und Statistiken*) dillerinde yayınlanmıştır.

ISBN 978-92-9201-235-9

doi:10.2797/75899

Ayrıca belgeye internet (<http://www.eurydice.org>) adresinden de ulaşılabilir.

Belge metni, Ocak 2011'de tamamlanmıştır.

© Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür İdari Ajansı, 2011.

Bu yayının içeriği, dokümanın basım tarihini takiben "Eurydice Ağı"na atıfta bulunmak şartıyla, ticari amaçlar dışında ve kısmen çoğaltılabilir.

Belgenin tümünü çoğaltma istekleri EACEA P9 Eurydice'a ulaştırılmalıdır.

Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür İdari Ajansı
P9 Eurydice
Avenue du Bourget 1 (BOU2)
B-1140 Brussels
Tel. +32 2 299 50 58
Fax +32 2 292 19 71
E-posta: eacea-eurydice@ec.europa.eu
İnternet adresi: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>

ÖNSÖZ

Eurydice tarafından yapılan sınıf tekrarı gibi önemli bir çalışmayı sunmaktan dolayı memnuniyet duymaktayım. Bu sorun, okulda başarısızlık ve okulu erken bırakmaya karşı daha geniş bir mücadelenin parçasıdır; ulusal eğitim politikalarının öncelikli sorunları haline gelmiştir ve artık Avrupa politikasında yüksek bir önceliğe sahiptir. Ekonomik krizden çıkmak ve akıllı ve kapsamlı bir büyüme oluşturmak için 2020 Avrupa stratejisi, okulu erken bırakmayı 2020 yılı itibarıyla %14.4 oranından %10'un aşağısına kadar düşürmeyi taahhüt etmektedir. Bu nedenle okulda başarısızlıkla mücadele stratejileri Avrupa düzeyinde, tartışmaların merkezindedir. Bu, sınıf tekrarının uygulamaları için yenilenmiş bir odaklanmaya yol açmış ve bu uygulamaların okulda zorluk çeken öğrenciler üzerindeki etkisi araştırmaya konu olmuştur.

“21. Yüzyıl için Yeterlikler Geliştirilmesi: Okullar hakkında Avrupa İşbirliği Gündemi” başlıklı iletişim (Avrupa Komisyonu, 2008a), zorluklarla mücadele etme stratejisi olarak sınıf tekrarı hakkında aşağıdaki yorumda bulunmuştur:

“bazı eğitim sistemlerinde öğrencilerin %25'i sınıf tekrarı yaparken diğerlerinde bu nadiren görülür. Bu tedbir oldukça maliyetlidir. Sınıf tekrarı yapan öğrencilerin bir kısmı aynı düzeye gelirken büyük bir çoğunluğu bunu yapamaz. Tekrar etme oranı, dezavantajlı gruplardan gelen çocuklar için açıkça daha fazladır ve uzun vadede, sınıf tekrarı yapan çocukların sonuçları genellikle sınıf tekrarı yapmamış olanlardan daha kötüdür”.

Avrupa düzeyinde belirlenen hedeflere ulaşmak için kanıtlara dayalı etkili eğitim politikaları çok önemlidir. Benzer şekilde, birbirinden öğrenme ve iyi uygulamaların değişimi ile ülkeler birbirlerini eleştirel olarak inceleyebilir ve politikalarını geliştirebilir. Avrupa Komisyonu, sınıf tekrarı ile ilgili ulusal uygulamaları daha iyi anlamak ve Avrupa ülkelerindeki politikaların karşılaştırmalı analizini yürütmek

İçin Eurydice Ağı ile birbirine bağlanmıştır. Eminim ki bu çalışma, öğrencilerin sınıf tekrarına ilişkin uygulamaları ve mevzuat hakkında değerli bir envanter olacak ve politika yapıcılar, uygulayıcılar ve daha geniş bir kitle için büyük bir fayda sağlayacaktır.

Androulla Vassiliou

Eğitim, Kültür, Çokdillilik ve
Gençlik'ten sorumlu Komisyon üyesi

İÇİNDEKİLER

Önsöz	3
Giriş	7
Bölüm 1: Zorunlu İlköğretime Kabul Koşulları	9
1.1. Kabul kriterleri	9
1.1.1. Kabul yaşı	9
1.1.2. Diğer Kabul Kriterleri	11
1.2. Karar verme aşamasında bulunan taraflar	13
1.3. Kabul edilmeyen öğrenciler için hükümler	16
1.4. İstatistiki veri	17
Bölüm 2: İlköğretimde Sınıf Tekrarı	21
2.1. Mevcut Yönetmelikler	21
2.2. Sınıf tekrarını etkileyen kriterler	23
2.3. Eğitim-öğretim yılının sonundaki yetiştirme fırsatları	27
2.4. İlköğretimden ortaöğretime geçiş ve sınıf tekrarı	27
2.5. Sınıf tekrarına karar verme sürecindeki katılımcılar	28
2.5.1. Okul içi ve dışındaki eğitim uzmanlarının rolü	28
2.5.2. Ailenin rolü	31
2.6. İstatistiki veriler	34

Bölüm 3: Ortaöğretimde Sınıf Tekrarı	41
3.1. Sınıf tekrarını etkileyen kriterler	41
3.1.1. Devam kaydı, aile durumu ve davranışı	42
3.1.2. Akademik ilerleme	43
3.2. Sınıf tekrarındaki sınırlamalar	45
3.2.1. Eğitim-öğretim yılının sonundaki yetiştirme fırsatları	45
3.2.2. Koşullu geçme	46
3.2.3. Tekrarlanan yılların sınırlandırılması	46
3.2.4. Sınıf tekrarına alternatif olarak okul veya yön değiştirme	47
3.3. Sınıf tekrarı sırasında alınan önlemler	48
3.4. Sınıf tekrarına karar verme sürecindeki katılımcılar	49
3.4.1. Okul içinde ve dışındaki eğitim uzmanlarının rolü	49
3.4.2. Ailenin rolü	51
3.5. İstatistikî veriler	54
Temel Sonuçlar	59
Kaynakça	61
Sözlükçe	71
Ülke Kodları	71
Sözlükçe	72
Şekiller tablosu	73
Teşekkür	75

GİRİŞ

Bu çalışma, Eurydice Ağı'nın eğitim ve öğretimle ilgili Avrupa Komisyonu'nun politikası çerçevesinde okul başarısızlığı ve okuldan erken ayrılma tartışmasına yönelik bir destektir. (Avrupa Komisyonu, 2011) ⁽¹⁾. Tüm eğitim sistemlerinde, o veya bu şekilde, öğrencilerin gelişimi eğitim-öğretim yılı boyunca değerlendirilir ve zorluk yaşayan öğrencilere tatmin edici bir ilerleme sağlamaları için destek olarak devreye sokulur. Çok sayıda ülkede, eğitim-öğretim yılının sonunda, yıl tekrarı yapmak, ders yılı süresince uygulanan destek önlemlere rağmen yeterli gelişme gösterememiş öğrenciler için bir seçenek olabilir. Burada, bir sonraki sınıfa ilerleme sorununun belirtilen ülkedeki eğitim geçmişinden ve geleneklerinden ayrılamaz olduğunu hemen vurgulamak önemlidir. Bu, yıl tekrarı için başvuru mercii ve uygulanan kriterlerin frekansının bir ülkeden diğerine neden önemli ölçüde değişebilir olduğunu açıklamaktadır.

Bu çalışma, Eurydice Ağı ülkelerindeki ilköğretim ve ortaöğretimdeki yıl tekrarına ilişkin yürürlükteki yönetmelikler üzerine odaklanmaktadır ⁽²⁾. Bu, ülkelerin çoğunda tam zamanlı zorunlu eğitim dönemine karşılık gelir. Eğitim-öğretim yılı süresince zorluk çeken öğrencilere her yerde var olan çeşitli destek önlemler ve bireysel yardımlar burada dikkate alınmamaktadır. Çalışmanın odak noktası sadece genel eğitimidir. Bu, özel eğitim ihtiyaçları olan veya göçmen kökenli çocuklara yönelik genel eğitim dışındaki ayrı yönetmelikler veya ayrı sınıflar ya da hükümler varsa, bu ayarlamalar dikkate alınmaz anlamına gelmektedir. Üstün yetenekli öğrencilerin okula erken başlaması ve hızlandırılmış olarak bir sonraki sınıfa ilerlemesi konusu da bu analizin dışında tutulmuştur.

Analiz zorunlu eğitimin üç önemli aşamasını kapsar. Bölüm 1, ilköğretime giriş için ayrılmıştır. İlköğretime başlamanın normal yaşı ve bir çocuğun bu yaşa ulaşmış sayılması için belirlenen süre eğitim sistemleri arasında farklılık göstermektedir. Bazı ülkelerde, okula başlamak için yaş tek şart değildir. Olgunluk ve çocuğun genel gelişim düzeyi gibi kriterler dikkate alınabilmekte ve bunlar ilköğretime girişin ertelenmesine karar verme etkenlerini oluşturmaktadır. Bölüm 2 ve 3 sırasıyla ilköğretim ve ortaöğretim süresince ilerleme ve bir sonraki sınıfa ilerlemeyle bağlantılı düzenlemeleri dikkate almaktadır. Bu iki bölüm, süreci yöneten belirlenmiş kriterlere, kullanımını sınırlayan kısıtlamalara, öğrencileri aynı düzeye getirmeye ve karar alma sürecine dahil olan katılımcılara yardım için sağlanan fırsatları içine alan tekrara yönelik bir kaç özeliği araştırmaktadır. Her bölüm, ilköğretime geç başlayan ve tekrar eden öğrenci sayılarına ilişkin mevcut istatistiksel verilere ayrılan bir son bölüm içermektedir. Bu veriler, sınıf tekrarının uygulanması ve yürütülmesinde ülkeler arası farklılıkları anlamamıza yardımcı olmaktadır. İstatistikler hakkındaki bölüm 2007/08 öğretim yılı EUROSTAT veritabanı ve 2009 PISA araştırması rakamlarına dayanmaktadır.

---

(1) Eğitim ve öğretimde Avrupa işbirliği için stratejik bir çerçeve hakkındaki konsey sonuç belgesi ("ET 2020"), OJ C 119, 28.05.2009.

(2) 2 Çocukların ilköğretim düzeyine kabulünü ve zorunlu eğitim süresince öğrencilerin gösterdiği ilerlemeyi düzenleyen ulusal dokümanlar kaynakçada belirtilmiştir.

Araştırma, 2009/10 öğretim yılına ilişkin olup Eurydice Ağındaki tüm ülkeleri içermektedir. Karşılaştırmalı analiz, Eurydice EACEA Birimi tarafından Eurydice internet sitesinde yayınlanan eğitim sistemlerinin detaylı ulusal tanımlarına dayanarak yazılmıştır. Bilgi, Ulusal Birimler tarafından bu çalışmanın doğrulanması sırasında güncellenmiş ve tamamlanmıştır. Katkıda bulunan herkese raporun sonunda teşekkür edilmiştir.

BÖLÜM 1: ZORUNLU İLKÖĞRETİME KABUL KOŞULLARI

Bu bölüm, çocukların zorunlu ilköğretime (ISCED 1) kabul koşulları üzerine odaklanmaktadır. Avrupa'da, zorunlu ilköğretime başlamanın resmi yaşı ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ülkeler arasında bir çocuğun resmi kabul yaşına ulaşmış olma zamanına ilişkin farklılıklar da bulunmaktadır. Yaş konusundan başka kriterler de çocuğun ilköğretimin ilk yılına kabulüne karar verme aşamasında uygulanabilir ve sonuç olarak; zorunlu ilköğretime giriş ertelenebilir. Bazı çocuklar, bu yüzden, ilköğretime teorik başlama yaşından bir yıl sonra başlayabilirler. Bu sebeple; ilköğretime kabul sürecinin, bir sonraki sınıfa ilerleme konusuyla birlikte dikkate alınması önemlidir.

Çocuğun, zorunlu ilköğretimin ilk yılına kayıt yaptırabilmesi için çeşitli kriterlere uyma zorunluluğu bu bölümün ilk kısmında incelenmektedir. İkinci kısım, okula kabulün ertelenmesine karar verme sürecinde bulunan çocuklara ilişkin kriterleri ele almaktadır. Üçüncü kısım ilköğretimin ilk sınıfına kabul edilmeyen çocuklar için konulan hükümleri özetlerken, son bölüm gerekli okul yaşına ulaşmış fakat halen okulöncesi düzeyinde kayıtlı bulunan çocukların yüzdesinin oranını temin etmektedir.

Eurydice ülkelerindeki ilköğretime kabule ilişkin farklı politikaları ve uygulamaları karşılaştırmada, analizimiz sadece yönetmeliklerde belirtilen resmi yaşları dikkate almaktadır. Burada ne ilköğretime erken giriş olasılığı ne de resmi olarak bilinen özel eğitim ihtiyaçları bulunan öğrencilerin özel kabul koşulları dikkate alınmıştır.

1.1. Kabul kriterleri

Çoğu ülkede, zorunlu eğitime başlangıç ilköğretime başlangıç ile örtüşmektedir. Hemen her yerde zorunlu öğretim yaşına gelmiş olan çocuklar bir eğitim kurumuna kayıt yaptırmak zorundadır. Bazı ülkelerde, çocuklar bir okulöncesi kuruma kayıt yaptırmak zorundadır. Yunanistan, Kıbrıs, Macaristan ve Polonya'da okulöncesi öğretimin son yılı tüm çocuklar için zorunlu iken Litvanya ve Lüksemburg'da ise son iki yılı zorunludur. Danimarka'da, 6 yaşındaki çocukların alındığı ve 2009'dan bu yana zorunlu olan okulöncesi öğretim sınıfı (børnehaveklasse), folkeskole'la (ilköğretim ve ortaöğretim) birleştirilmiştir.

1.1.1. Kabul yaşı

Yasa tarafından belirlenen yaş, tüm ülkelerde, zorunlu ilköğretime giriş için bir kriterdir. Ülkelerin çoğunda (24), bu yaş 6 olarak sabitlenmiştir. Birleşik Krallık'ın (İngiltere ve Galler) yanısıra Malta ve Hollanda'da da yasal yaş 5'tir. En küçük yaş olan 4, Kuzey İrlanda'dadır. En büyük yaş olan 7 ise üç Baltık ülkesinde, Orta Avrupa'daki iki ülkede (Bulgaristan ve Polonya), ve üç İskandinav ülkesindedir (Danimarka, Finlandiya ve İsveç). Polonya'da, 2012'den itibaren, ilköğretime başlama yaşı 6 olacaktır.

Tüm ülkelerde, yasa bir çocuğun ilköğretime başlaması için erişmiş olması gereken mecburi yaş için, yıl içinde belirli bir tarihi veya dönemi ortaya koyar. Ülkelerin çoğunda, çocuk ilköğretime, takvim yılının içerisindeki yasal yaşa eriştiğinde başlar. Çocuğun gerekli olan yaşa eğitim-öğretim yılının başlangıcında erişmiş olması şart değildir fakat takvim yılı bitmeden bu yaşa erişmesi zorunludur.

Birleşik Krallık (İngiltere ve Galler), kabul dönemlerine ilişkin istisnalar oluşturmaktadır. Çocuklar eğitim-öğretim yılı içerisinde farklı dönemlerde - eğitim-öğretim dönemi başında beşinci yaşlarını takiben, Eylül, Ocak veya Nisan, v.b - zorunlu okul yaşına erişirler. Ancak pek çok çocuk, zorunlu eğitim-öğretim yaşına erişmeden, genellikle dördüncü yaşlarını takip eden Eylül ayında ilköğretime başlar. Çocuklar normal olarak, ilk yıla otomatik olarak geçtikleri beşinci doğum günlerini takip eden Eylül ayına kadar, kabul sınıfında (ISCED 0) öğrenim görürler.

Diğer on bir ülkede, çocuk belirlenmiş bir tarihten önce yasal yaşa erişmiş olmalıdır. Bu, verilen bu tarihten sonra yasal yaşa erişmiş olan çocukların ilköğretime giriş için bir sonraki yılı beklemek zorunda oldukları anlamına gelmektedir. Başvuru tarihi genellikle eğitim-öğretim yılı başına denk gelir. Çek Cumhuriyeti, Kıbrıs⁽¹⁾, Lüksemburg, Avusturya, Portekiz, Romanya, Slovakya ve Lihtenştayn ve – biraz daha geç olmak üzere – Estonya'da bu tarih Ekim ayıdır. Kuzey İrlanda'da, bitiş tarihi 1 Haziran'dır. Böylece dördüncü yaş günü bu tarihten sonra olan bir çocuk, gelecek yılın Eylül ayına kadar zorunlu ilköğretim yaşına erişemez. İskoçya'da, kabul dönemi eğitim-öğretim yılının Mart ayı sonuna kadar yayılır. Bu, takvim yılının başlangıcında veya sonunda doğan çocukların eğitim-öğretim yılının başlangıcında ilköğretime kabul edilmesine olanak sağlamaktadır. Almanya'da Eylül ayı sonundan önce 6 yaşına erişen öğrenciler ilköğretime kabul edilir. Ancak, bu kabul dönemi Länder tarafından değiştirilebilir. Berlin, Bayern ve Nordrhein-Westfalen Länder'de kabul dönemi 31 Aralık'a kadar yayılmıştır: takvim yılının sonunda 6 yaşına ulaşmış tüm çocuklar yaz tatilinden sonra zorunlu okul öğrenimlerine başlar.

Bu ülkelerin dördünde, belirlenmiş kabul tarihini takip eden aylarda gerekli yaşı dolduran çocuklara belirli koşullar altında ilköğretime kabul fırsatı verilebilir. Çek Cumhuriyeti'nde, Eylül ayı ve Aralık sonundaki eğitim-öğretim yılının başlangıcı arasındaki dönemde, altı yaşına giren çocuklar okula kabul edilebilir. Bu durum yasal temsilcinin uygun talebi yapmış olmasına ve ilgili okul rehberlik servisinin, bir değerlendirmeyi takiben çocuğun okula hazır olduğunu onaylamasına bağlıdır. 2009 Mart ayında, Eğitim Kanunu okula kabul dönemini, verilen eğitim-öğretim yılının Ocak ayına kadar uzatmıştı. Bu, Ocak ve Haziran ayı sonu arasında doğmuş olan çocukların, bir uzman (örneğin; nörolog, pediatrist) tarafından olgunluk yaşı düzeyleri değerlendirildikten sonra, yine bu kişilerce kabule ilişkin tavsiye mektubu verildiği takdirde okula kabul edilmeleri anlamına gelmektedir. Avusturya'da, eğitim-öğretim yılının başlangıcını takip eden Mart ayının 1'inden önce resmi okula başlama yaşına erişmiş olan çocuklar, ailelerinin isteği ve okula başlamak için yeterli zihinsel ve sosyal erginliğe ulaştıklarının kanıt belgesi ile birlikte ilköğretimin birinci sınıfına kabul edilebilir. Portekiz'de 16 Eylül ve 31 Aralık'da doğmuş olan çocuklar, ailelerinin veya yasal vasilerinin isteği üzerine ensino básico'ya kabul edilirler. Tek kısıtlama, seçtikleri okulda mevcut bulunan kontenjandır. Romanya'da doğum günü eğitim-öğretim yılı başlangıcı ile takvim yılının sonu arasına rastlayan çocukların aileleri veya vasileri,

---

(¹) İlköğretim, eğitim-öğretim yılı başlangıcından önce beş yaş sekiz aylığa erişmiş tüm çocuklar için 1 Eylül'de zorunludur. Bu sebeple bu, kabul edilmek için tüm çocukların takvim yılı sonundan önce altı yaşına girmiş olmaları gerektiği anlamına gelmektedir.

çocuğun ilköğretime başlaması için talepte bulunmak zorundadır. Çocuk ise, kabul edilmek için, fiziksel ve zihinsel olgunluk veya genel gelişim düzeyine uygunluk göstermelidir.

Kabul tarihinden önce veya kabul dönemi süresince gerekli yaşa erişmemiş olan çocuklar, okulöncesi düzeyinde tutulur. Bu çocuklar, okula takip eden ilköğretim yılında başlayacak ve okula kabul resmi yaşından bir yaş daha büyük olacaktır. Sonuç olarak, bu ülkelerde, uluslararası istatistiklere göre (bakınız bölüm 1.4), daha yüksek oranda çocuk sayısının ilköğretim başlangıcının bir yıl daha gerisinde olduğu ortaya çıkmaktadır.

1.1.2. Diğer Kabul Kriterleri

Şekil 1.1’de gösterildiği üzere, 14 ülkede, gerekli yaşa erişmiş olmak öğrencilerin ilköğretimin ilk yılına kabulü için tek kriterdir. Diğer sekiz ülkede (Litvanya, Polonya, Romanya, Slovakya, Finlandiya, İsveç ve Türkiye) de durum benzerdir, fakat ailelerin çocuğun ilköğretime başlamasını erteleme hakları vardır. Diğer tüm ülkelerde, yaşa ek olarak, eğitim yetkilileri tarafından tanımlanmış başka kabul kriterleri de vardır; belirlenmiş dönem içerisinde gerekli yaşa erişmiş olan çocuk, ilköğretime başlamak için diğer şartları karşılamıyorsa okulöncesi düzeyde kalabilir.

Uygulanan en yaygın diğer kriter ise, çocuğun ilköğretime başlamak için belirli bir gelişim, olgunluk veya hazır bulunuşluk düzeyi kazanmış olması gerekliliği esasına dayanmaktadır. İlköğretime başlamak için yeterli derecede hazır bulunmayan çocuklar, ilköğretimin yeni dünyasına ve onun taleplerine hazır bulunmak için gerekli olan ek bir yıl daha okulöncesinde kalırlar.

Bu gerekli gelişim düzeyi kavramı çocuğun tüm gelişimini dikkate alarak (Belçika, Almanya ve Danimarka’da olduğu gibi) veya onun çok ve değişik boyutlarını (fiziksel, zihinsel, psikolojik ve sosyal) belirleyerek uygulamaya konulur. Estonya’da, çocuğun fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimi, ancak aileler bir yıl erteleme düşündükleri takdirde bir kabul kriteri olarak kullanılır. Aynı durum Belçika’da da mevcuttur. Türkiye’de, çocuk gerekli yaşa erişmişse bile, ailesi tarafından fiziksel gelişimi yeterli görülmezse ilköğretime kabul edilmeyebilir.

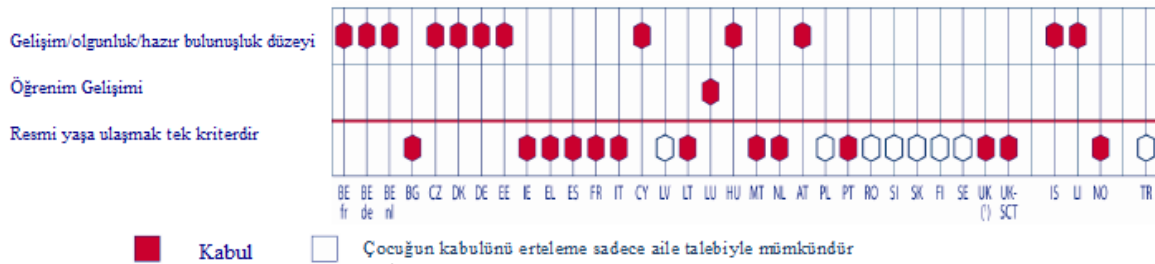
Birkaç ülkede, çocuğun olgunluğu ve ilköğretime hazır bulunuşluğuna önem verilmektedir. Avusturya’da, zorunlu eğitim yaşına gelmiş tüm çocuklar, eğitim-öğretim yılının başında ilköğretimdeki (*Volksschule*) eğitimlerine başlarlar. Bu noktada, çocuğun olgunluk düzeyi okulöncesine (*Vorschulstufe*) mi yoksa birinci sınıfa mı başlayacağını belirleyecek olan kriterdir. Çek Cumhuriyeti’nde bu kriter, çocuğun fiziksel veya zihinsel olarak hazır olup olmadığıdır. Benzer bir şekilde, Litvanya’da “çocuğun hazır bulunuşluluğu” hem fiziksel hem de sağlık açısından değerlendirilir. Macaristan’da, “okula hazır bulunuşluluk” beyanı çocuğun *altalános iskola*’ya (ilköğretim ve ortaöğretim) başlayabilmesi için gereklidir. Kıbrıs’ta, zorunlu okulöncesi (*nipiagogeio*) eğitimin son yılından ilköğretimin (*dimotiko scholeio*) ilk yılına geçiş sırasında, bir çocuğun olgunluğu ve hazır bulunuşluluğu göz önünde bulundurulur. Benzer bir şekilde Slovakya’da, kanun okula hazır bulunuşluluk açısından çocuğun gerekli yaşa ve olgunluğa eriştiği zaman okula başlamasını şart koşturmaktadır. Şayet çocuk okul olgunluğuna erişmemişse ve yasal vasileri talepte bulunursa, ilköğretime giriş bir yıl ertelenebilir.

Lihtenştayn'da, çocukların ilköğretime (*Primarschule*) kabulleri sırasında göz önünde bulundurulmuş en önemli kriter, *Schulfähigkeit*'dir. Bu terim "okula hazır bulunmuşluk" anlamına gelir ve üç farklı kriteri kapsar: çocuğun gelişim durumu; okulun gereksinimleri ve aile/ev çevresi. Bu kriterler, birbirine bağımlı oldukları için göz önünde bulundurulur ve çocuk diğerleri olmaksızın sadece bir veya iki kriterle dayanarak değerlendirilemez.

Lüksemburg'da çocuğun öğrenme düzeyi okulöncesinden ilköğretime geçmek için tek kriterdir. Aslında, bu ülkede ilköğretime giriş, ilk *cycle d'apprentissage*'dan (ikinci yıldan itibaren zorunlu öğrenme düzeyi) ikinci aşamaya geçişi karşılamaktadır. Temel eğitim içerisinde bir aşamadan diğerine geçiş ayarlanmaktadır ki bu, ilk *cycle d'apprentissage*'in sonunda bir değerlendirme uygulanması anlamına gelmektedir. Bu raporun son aşaması, öğrencilerin ikinci *cycle d'apprentissage*'de eğitime başarıyla devam edebilmelerini mümkün kılmak için gerekli olan becerileri geliştirdiklerini belgelendirmek için planlanmıştır. Bu nedenle, bir öğrencinin ikinci aşama⁽²⁾ sonu itibarıyla kazanmış olması gereken becerilere ulaşmış olması için, ilk aşamada (okulöncesi eğitim) bir yıl daha kalmasına karar verilebilir.

Belçika'nın Flaman Topluluğu'nda, 2010/11 eğitim-öğretim yılında, yaygın olarak Flamanca konuşulan ilköğretime kabul için, yeni koşullar yürürlüğe girmiştir. 5 veya 6 yaşındaki çocukların bir önceki yıl sırasında Flamanca konuşulan okulöncesi eğitimde yeterli devam kaydı sahibi olmaları gerekmektedir. Tersi bir durum söz konusu ise, çocuğu bir yıl daha okulöncesi eğitimde tutup tutmamaya karar vermeye karar vermek için dil sınavı talep edilir.

Şekil 1.1: İlköğretimin (ISCE D 1) birinci yılma kabul kriterleri, 2009/10

Kaynak: Eurydice.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Ek notlar

İrlanda: Bilgi ulusal düzeyde doğrulanmamıştır.

Macaristan: Aileler, çocuk okula hazır bulunmuşluk değerlendirmesini geçse dahi, ilköğretime kabulünü erteleme hakkına sahiptir.

Açıklayıcı notlar

Öğrencilerin belirli kabul koşulları, özel eğitim ihtiyaçları ile resmi olarak tanınan bu şekilde dikkate alınmamıştır. Beyaz sembol ile gösterilen ülkeler, resmi okula başlama yaşına erişmenin eğitim yetkilileri tarafından konulan tek kabul kriteri olduğu, fakat ertelemenin ailelerin talepleri doğrultusunda mümkün olduğu ülkelerdir. Daha fazla detay için bakınız bölüm 1.2.

(²) Burada incelenmekte olan, 6 yaşında zorunlu ilköğretime kabul durumudur. 4 yaşında ilköğretim öncesi zorunlu eğitime ilişkin olarak, ailenin talebi doğrultusunda, belediye konseyi tarafından resmileştiği ve çocuğun sağlık, fiziksel veya zeka gelişimi durumu tedbiri doğrulandığı takdirde, zorunlu ilköğretime kabulü bir yıl ertelenebilir. Bir pediatrist tarafından düzenlenen onay belgesi, belediyeye başvuru belgesine iliştilir. Bu, çocukların okulöncesi eğitime başlamalarının, resmi yaşın bir yıl sonrasında ertelenebileceği anlamına gelmektedir.

1.2. Karar verme aşamasında bulunan taraflar

Zorunlu eğitim yaşına erişmiş olan bir çocuğun, ilköğretimin ilk yılına kabulünün ertelenmesi, belirli bir başvuru yapılması kriterinin yanısıra, çeşitli organların bulunduğu karmaşık bir değerlendirme ve karar verme sürecini de takip eder.

Üç ülkede, eğitim kurumu, ilköğretimin birinci sınıfına kaydedilecek olan çocuğun, kabul veya erteleme kararını alacak tek yetkili taraftır. Almanya’da, çoğu *Länder*’de, ilköğretimdeki (*Grundschule*) denetçi organlar, kanun tarafından gerekli olan gelişim düzeyine henüz erişmemiş olan çocukları *Schulkindergarten* veya *Vorklasse*’ye kaydetmeyi talep etmek üzere yetkili kılınmıştır. Lüksemburg’da, bir çocuğun ilk kademe (okulöncesi) sonu için konulan hedefleri karşılayıp karşılamadığını ve öğrenme aşamasının ikinci kademesine (ilköğretim) kabul edilebilinip edilemeyeceğine öğretim elemanları (*équipe pédagogique*) karar verir. Tüm çocukların ilköğretime (*Volksschule*) kabul edildikleri bir ülke olan Avusturya’da ise, çocuğun olgunluk düzeyini belirleyen ve ilköğretimin birinci yılına başlamasının uygun olup olmadığını veya *Vorschulstufe*’de bir hazırlık yılına ihtiyacı olup olmadığını karar veren merci okul yönetimidir.

Macaristan’da, çocuğun ilköğretime kabulüne, bir olgunluk değerlendirmesine dayanarak karar veren *általános iskola* yönetimidir. Anaokulu öğretmeni, ailelere danıştıktan sonra, kabul için gerekli olan bir “hazır bulunmuşluk belgesi” düzenler. Bu belge, çocuğun anaokuluna devam ettiği dönemdeki gelişiminin gözlenmesine dayanmaktadır. Çocuk anaokuluna devam etmemişse veya ailelerle bir fikir uyuşmazlığı ya da *óvoda*’dan olumsuz bir görüş söz konusu ise, “hazır bulunmuşluk belgesi”, çocuğun değerlendirilmesinin ardından bir eğitim danışma servisi tarafından düzenlenir. Çocuğun kabulü konusundaki son karar, *általános iskola* başkanı tarafından verilir ve bazı durumlarda, çocuğun okula hazır olmadığını belirten bir belgeye aykırı şekilde karar alabilir. Ancak bu, oldukça nadir görülen bir durumdur.

Çoğu ülkede, aileler çocuğun ilköğretime kabulünde önemli bir rol oynar. Eğitim kurumunun, çocuğun kabulünün ertelenmesini önerdiği, fakat ailelerin rızası olmadan herhangi bir karar alınmadığı bazı örnekler vardır. Diğer örneklerde ise, kabulün ertelenmesi konusu, sadece aileler tarafından yapılan talep doğrultusunda ortaya çıkmaktadır. Böyle durumlarda, bu talebin kabul mü yoksa ret mi edilmesi gerektiğini saptayacak bir süreç izlenmelidir.

Üç Belçika Topluluğu’nda, çocuğu okulöncesinde tutma sürecinde üç farklı taraf bulunmasına rağmen, aile seçimi geçerli olur⁽³⁾. Almanca-konuşan Topluluk’ta, aileler çocuğun okulöncesinde kalmasını talep etme hakkına sahiptir veya rıza göstermek zorundadır⁽⁴⁾ ve Flaman ve Fransız Toplulukları’nda, erteleme hakkındaki son kararı aileler verir. Dahil olan diğer taraflar, okul yönetimi (Fransızca ve Almanca-konuşan Topluluk) ve fikirlerini belirten okulöncesi öğretim elemanları ve çocuğu değerlendirmesi istenen psiko-sosyal merkez (CPMS, Fransız Topluluğu’nda *centre psycho-médico-social*, PMS, Almanca-konuşan Topluluk’ta *Psycho-Medizinisch-Soziales Zentrum* ve CLB, Flaman Topluluğu’nda *centrum voor leerlingenbegeleiding*) olarak tanımlanmıştır. Son olarak, çocuğun

⁽³⁾ Yeni kabul süreçlerine göre, 2010/11’den itibaren çocuğun okulöncesi eğitimin son yılı boyunca okula devam ettiği gün sayısı yeterli değilse, yani yıl içinde okula devam ettiği gün sayısı 220 veya en az 185’in altındaysa ve dil sınavını geçememiş ise, ailenin son sözü söyleme hakkı bulunmamaktadır. Çocuğun sınavı geçmesi durumunda, aile çocuğun okulöncesinde bir yıl daha okuyup okumaması konusunda karar verme hakkına sahip olur.

⁽⁴⁾ Çocuk okulöncesine devam etmemiş ise, ilköğretimin ilk yılına başlamasına izin vermemek ve çocuğu bir yıllığına okulöncesine kaydetmek için PMS’in tavsiyesi yeterlidir.

İlköğretimin ilk yılına kaydının ertelenmesi sorunu ortaya çıktığında, bu süreç izlenerek sadece çocuğun gelişimi değerlendirilir.

Çek Cumhuriyeti'nde, ilk kısma kayıt yaptırırken, çocukların hepsi hazır olup olmadıklarına karar vermek için okul tarafından değerlendirilir. Bu sonuçlara dayanarak, aile veya yasal vasiler çocukların ilköğretime başlamasının ertelenmesi seçeneği konusunda bilgilendirilir. Kabulün ertelenmesi konusunda başvuruda bulunan kişiler, bu sebepten dolayı aile veya yasal vasilerdir. Şayet aile erteleme için başvuruda bulunursa, ek bir değerlendirme uygulanır. Kabulün ertelenmesi konusunda son kararı verecek kişi aile veya yasal vasidir.

Danimarka'da, çocuğun ilköğretime başlamasına hazır olması konusunda herhangi bir şüphe var ise, çocuğun gideceği okulun yanısıra, aile, anaokulu veya gündüz-bakım kurumu birlikte bir değerlendirme yapıp, çocuk için en iyisinin ne olduğunu tartışır. Daha sonra belediye kurulu, ilköğretime kabulden bir yıl sonra, 7 yaşında, olabileceğine karar verebilir, ancak bu, her zaman için ailenin talebi veya rızası ile mümkündür.

Estonya'da, aileler çocuğun ilköğretimin birinci yılına girişini bir yıl erteleme hakkına sahiptir. Çocuğun gittiği *Põhikool*'da (ilköğretim ve ortaöğretim kurumu) yer alan okulöncesi veya hazırlık kurumları çocuğun gelişimini değerlendirir ve aileler erteleme kararını verirken bu değerlendirme raporunu kullanabilir. Bu durumda, kabul şartı olarak çocuğun gelişim düzeyi göz önünde bulundurulur. Şayet erteleme kararı verirse, aileler bir özel eğitim öğretmeni, konuşma terapisti, psikolog, sosyal hizmet uzmanı ve ilçe veya şehir yönetimi temsilcisinden oluşan bir danışma komitesine danışır. Danışma komitesinin kararı bir tavsiye olarak değerlendirilir. Bununla birlikte, okulöncesi kurumundan erteleme karşıtı bir görüş gelmesi olasılığına karşı, aileler danışma komitesine danışmak zorunda tutulmaz ve son kararı kendileri verebilirler. Estonya'da erteleme talebinin yanısıra son karar da çocuğun ailesinin yetkisindedir.

Kıbrıs'ta çocuğun bir yıl daha *nipiagogeio*'da kalması ailesinin kararına bağlıdır. *Nipiagogeio* öğretmeni çocuğun gelişimi ve olgunluk düzeyindeki problemleri tanımlar ve *nipiagogeio*'nun son yılını tekrar etmesini talep edebilir. Bazı durumlarda, bir eğitim psikologunun görüşüne de başvurulur.

Litvanya'da, çocuk zorunlu ilköğretim yaşına geldiğinde, kabulünün ertelenmesi ailelerinin talebine bağlıdır ve bu karar çocuğun hazır bulunmuşluğu hakkında aile doktoru veya bir psikologdan alınan görüş ile desteklenmelidir. Son kararı ise ilköğretim kurumu verir.

Polonya'da, Okul Eğitim Kanunu'nda belirtildiği üzere, aileler çocuğu ilköğretimin birinci sınıfına kayıt yaptırırken, okula girişinin bir yıl ertelenmesi talebinde bulunabilirler. Talep iyi muhakeme edilmeli ve erteleme sadece bir yıl için olabilmektedir. Çocuğun yetiştiği bölgedeki okul yönetimi kararı pedagojik-psikolojik destek merkeziyle görüş alışverişi yaptıktan sonra verir. Ailelerin çocuğun bir yıl daha okulöncesinde kalması konusunda karar vermesinde, okulöncesi öğretmenleri de görüşlerini belirtmek suretiyle rol oynar.

Slovenya'da aileler çocuklarının *osnovne šole*'nin ilk yılına girişlerini ertelemeyi önerebilir. Fakat son kararı veren kişi, genellikle bir rehberlik memuru, bir tıp uzmanı ve bir öğretmenden oluşan komite kararını göz önünde bulunduran okul müdürüdür.

Slovakya'da, yasal vasiinin talebi doğrultusunda, zorunlu okul yaşına (6 yaş) gelmiş, fakat henüz yeterli olgunluğa erişmemiş olan çocuğun, ilköğretime kabulünü erteleme kararını okul müdürü verir. Bu talep, bir pediatrist ve eğitim rehberlik hizmetinden alınan bir tavsiye mektubu ile desteklenmelidir.

Finlandiya'da, aileler çocuklarının ilköğretime kabulünü, çocuğun zihinsel ve fiziksel gelişiminin okula başlamak için uygun olmadığını gösteren fizyolojik ve gerekli olduğu yerlerde tıbbi testlerle desteklendiği takdirde ertelemeyi talep edebilir. Aileler, serbest hekimlikten bir doktor veya belediye ya da okuldan bir psikolog seçebilir. Testlerin sonuçları okul açısından bağlayıcıdır.

İsveç'te, özel sebepler varsa ve çocuğun vasisi talepte bulunursa, çocuğun yaşadığı yerdeki belediye, çocuğun zorunlu eğitime bir yıl sonra, yani sekiz yaşını doldurduğu takvim yılının sonbahar döneminde başlamasına karar verebilir.

İzlanda'da, aileler çocuklarının ilköğretime (*grunnskóli*) bir yıl sonra başlamasını talep edebilir veya bunun kararını verebilir. Müdür, bir uzman (psikolog, eğitim uzmanı, özel eğitim öğretmeni veya konuşma terapisti) tavsiyesine dayanarak ertelemeyi onaylayabilir.

Lihtenştayn'da, çocuğu ilköğretime kabul etme kararı büyük ölçüde aileler ve ilköğretimdeki (*Primarschule*) konsey arasındaki muhakeme sonucuna bağlıdır. 30 Haziran itibarıyla 6 yaşına girmiş olan çocuklar zorunlu okul yaşına gelmiş kabul edilir, fakat kanun, ailelere çocuklarının *Primarschule*'ye başlayıp başlamaması konusunda karar vermeleri için 1 Mayıs'tan 31 Ağustos'a kadar süren 4 aylık bir süre verir. Aileler *Kindergarten*'dan çocuğun *Primarschule*'ye başlamak için hazır bulunmuşluğu konusunda *Schulfähigkeit* ("okula hazır bulunmuşluk") kriterlerine dayanarak tavsiye alır. Anaokulu öğretmenleri çocuğun hazır olup olmadığını belirlemek için *Primarschule* psikoloji hizmetine danışabilir. Nadiren de olsa, *Kindergarten* öğretmenleri ve aileler hemfikir olmazsa, ailelerin fikirlerini göz önünde bulundurarak kararı *Schulrat* verir. Ancak, normal olarak, çocuğun *Primarschule*'ye kabul edilip edilmemesi gerektiğine aileler ve *Schulrat* birlikte karar verir.

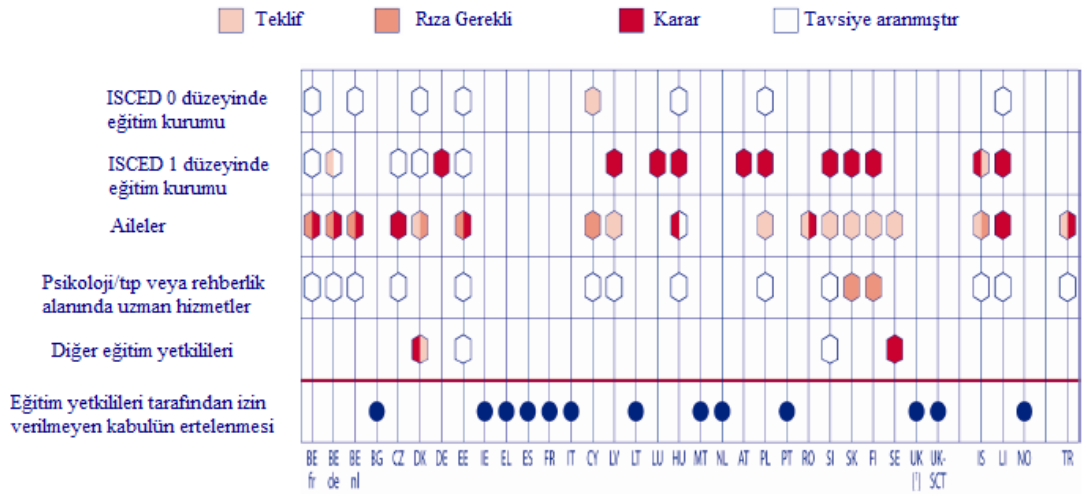
Türkiye'de, aileler çocuğun *ilköğretim*'e girişini ertelemek için çocuklarının fiziksel gelişimini gerekçe olarak sunan yazılı bir başvuruda bulunabilir.

İki ülkede de, aileler hiçbir resmi işlem olmaksızın, gerekli gördükleri takdirde, çocuklarının zorunlu eğitime başlamasını erteleme kararı verebilir. *Óvoda* tarafından yapılan değerlendirme çocuğun hazır olduğunu gösterse bile, ailelerin çocuğun *általános iskola*'ya kabulünü erteleme hakkına sahip olduğu Macaristan'da da durum aynıdır. Benzer bir şekilde, Romanya'da, çocuk eğitim-öğretim yılı başlangıcında zorunlu eğitim yaşı olan 6 yaşına geldiyse bile, aileler çocuğun ilköğretime başlamasını bir yıl erteleme kararını kendileri verebilir. Bu hak zorunlu okul yaşını yedi yaşından altı yaşa indiren 2003 reformu uygulamasıyla yakından ilişkilidir.

Son olarak, çocuğu zorunlu ilköğretimin ilk yılına kabul etmeme kararı farklı görevleri olan farklı tarafları içine alan karmaşık bir süreçtir. Yukarıda belirtilen çoğu durumda, çocuk için en uygun seçeneği uygulamak için ailelerin fikri ve okulöncesi ve ilköğretim kurumu görüşü arasında bir denge aranır. Tıp ve rehberlik hizmetleri personeli gibi üçüncü harici bir taraf, sıklıkla çocuğu değerlendirmek

üzere çağrılır. Bu harici taraf, çocuğun gerekli kabul kriterlerini karşılamadığını göstererek, aile veya eğitim kurumu tarafından yapılan erteleme kararını doğrular ve onaylar.

Şekil 1.2: İlköğretimin (ISCED 1) ilk yılına kabulünü erteleme kararı vermede yer alan taraflar, 2009/10

Kaynak: Eurydice.

Ek notlar:

Belçika (BE nl): 2010/11'da yürürlüğe giren yeni kabul şartlarına göre, ailelerin görevleri konusunda bilgi için 1.1.2 ve 1.2 bölümlerine bakınız.

İrlanda: Veri ulusal düzeyde doğrulanmamıştır.

Macaristan: Değerlendirmenin olumlu sonuçlarına rağmen, aileler kabulü erteleme hakkına sahiptir.

Açıklayıcı notlar

Öğrencilerin resmi olarak tanınan özel eğitim ihtiyaçlarına ilişkin belirli kabul durumları bu şekilde dikkate alınmamıştır.

UK (*) = UK-ENG/WLS/NIR

1.3. Kabul edilmeyen öğrenciler için hükümler

Çoğu ülkede, öğrencilerin ilköğretimin birinci yılına kabul edilmemesi, okulöncesi sınıfında veya devam ettikleri kurumda tutulmalarını önerir. Bu, çocuğun ya ek bir yıl daha tamamlaması ya da okulöncesi eğitimin son yılını tekrar etmesi anlamına gelir. Belirli ülkelerde ilköğretimin birinci yılına girmek için gerekli yaşa gelmiş, fakat gelişim ve olgunluk kriterleri göz önünde bulundurulduğunda ilköğretime kabul edilmeyen çocukları almak için, geçiş sınıfları oluşturulmuştur.

Genel olarak, çocuğun uygun olan gelişim/olgunluk/hazır bulunuşluluk düzeyine ulaşması için bir yılın yeterli olduğu düşünülmektedir. Macaristan'ın yanısıra Çek Cumhuriyeti'nde de, çocuklar fazladan iki yıl daha okulöncesinde tutulabilir. Mevzuat, çocukların en geç sekiz yaşına girdiklerinde zorunlu ilköğretime başlamalarına izin verir.

İster ilköğretim ister başka bir kuruma entegre edilmiş olsun, hazırlık sınıfı olarak da bilinen bu geçiş sınıfları, çocuğu ilköğretime adapte etmeyi hedefler. Çocukların bu geçiş sınıflarına girebildikleri beş ülke vardır: Çek Cumhuriyeti, Almanya, Avusturya, Slovakya ve Lihtenştayn.

Çek Cumhuriyeti'nde, ilköğretime kabulü ertelenen çocukların ilköğretimdeki hazırlık sınıfına (*základní škola*) katılmaları veya anaokulun (*mateřská škola*) son sınıfını tekrar etmeleri önerilir.

Çoğu Alman *Länder*'de, özellikle zorunlu ilköğretim yaşına gelmiş, fakat *Grundschule*'ye başlamak için yeterli gelişim düzeyine ulaşamamış çocuklar, kendilerine yönelik bir kurum olan *Schulkindergarten*'a kaydedilir. Belirli *Länder*'de, ilköğretimin birinci yılına kabul edilmeyen ve genelde 5 yaşında olan daha küçük çocukları yeniden bir araya getiren *Vorklasse* denen bir geçiş sınıfına da kabul edilebilir.

Avusturya'da, çocukların *Vorschulstufe*'un ilk iki yılında, ilköğretimin ilk yılının hedeflerine ulaşması için, daha fazla zamana ihtiyaç duydukları takdirde bir üçüncü yıla hak tanınması şart koşulur.

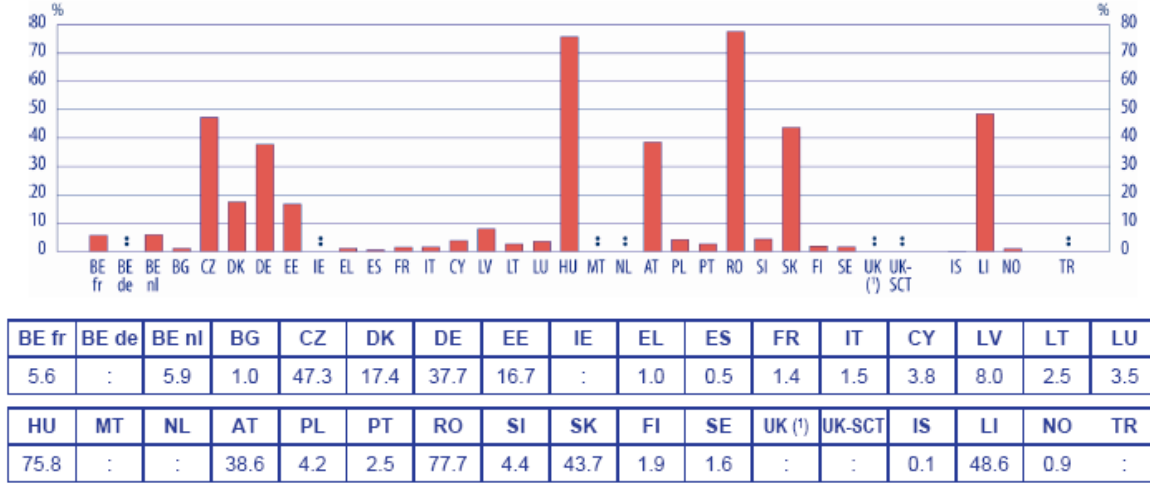
Slovakya'da, ilköğretimin ilk yılına kabul edilmeyen öğrenciler, bir yıl daha anaokulunda (*materská škola*) tutulur. Uygun olan olgunluk düzeyine erişmemiş ve sosyal olarak yoksun ailelerden gelen çocukların durumunda, *základná škola*'da "sıfır yıl" olarak bilinen hazırlık sınıfına kaydedilmeleri olasılığı da vardır. Bu "sıfır yıl" 1 Eylül'de 6 yaşına gelmiş çocukları kabul eder. İlköğretimin birinci yılında zorluk çekmiş ve adapte olmak için daha fazla zamana ihtiyaç duyan öğrenciler de "sıfır yıl"a yerleştirilebilir. Yasal vasi, çocuğun *mateřská škola*'mı yoksa "sıfır yıl"a mı gideceği kararını verme hakkına sahiptir.

Lihtenştayn'da, *Schulfähigkeit* (okula hazır olma) kriterine uymayan çocuklar için onları *Primarschule*'ye girişe hazırlayan iki olanak bulunmaktadır. Birincisi, çocukları özellikle *Primarschule*'nin ilk yılına katılım için hazırlayan okulöncesi bir kurum olan *Vorschule*'dir. İkincisi, *Primarschule* bünyesinde sağlanan, iki-yıllık bir başlama sınıfı olan *Einführungsklasse*'dir ve devamında öğrenci *Primarschule* 'nin ikinci sınıfına geçebilir.

1.4. İstatistiksel veri

2008 yılı Eurostat verilerine dayanarak, zorunlu ilköğretimin (ISCED 1) ilk yılına giriş için gerekli, okul yaşına ulaşmış ve okulöncesi eğitime (ISCED 0) kayıt yaptıran öğrencilerin yüzdesi, her ülke için hesaplanmıştır. Bu tahminler için kullanılan Eurostat verileri, özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri de içermektedir.

Şekil 1.3: Zorunlu ilköğretim (ISCED 1) ilk yılma giriş için gerekli okul yaşına ulaşmış ve okulöncesi eğitime (ISCED 0) kayıt yaptıran öğrencilerin yüzdesi, 2007/08

Kaynak: Eurydice, Eurostat'a dayanan hesaplamalar.

UK (!): UK-ENG/WLS/NIR

Ek notlar

İrlanda: Eurostat ülke notları katılıma göre, "Hiçbir resmi ISCED 0 eğitim hükmü yoktur. Birçok çocuk ISCED 0 eğitim şekline gider, ancak hüküm özeldir ve büyük bir kısmı için veri eksiktir".

Yunanistan: 2006/07'de yayınlanan veriler.

Hollanda ve Malta: Uluslararası Eğitim Sınıflandırması Standartı'na (UNESCO, 2006) göre, ilköğretimin ilk yılı okulöncesi (ISCED 0 düzeyi) eğitimde sınıflandırılır.

Açıklayıcı not

Eurostat veri hesaplamaları, ISCED tarafından öğrencilerin düzey ve yaşına dayandırılmaktadır. Her ülke için, tahmin, ISCED 1'e (yaş dönümü), resmi giriş yaşına dayanmaktadır. Yaş dönümü için, ISCED 0 hala devam eden öğrencilerin yüzdesi ilgili ülkede o yaştaki öğrencilerin toplam sayısından hesaplanmaktadır. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler de dahil edilmiştir. Bağımsız özel eğitim kurumları dikkate alınmaz.

ISCED düzeylerine girişin resmi yaş dönüm yaşlarıyla ilgili olarak, bakınız 2009/10'da Avrupa eğitim sistemlerinin yapısı (Eurydice, 2009) şematik diyagramları.

Şekil 1.3'de görüldüğü gibi, ilköğretime kabul için tek şartın takvim yılı içerisinde yasal okul çağına ulaşmak olduğu ülkelerde, ilköğretim çağında olup okula devam eden çocukların yüzdesi çok düşüktür. Bu ülkeler, Bulgaristan, Yunanistan, İspanya, Fransa, İtalya, Litvanya ve Norveç'tir ve oranları % 2'ye yakın veya altındadır. Tüm bu ülkelerde, özel eğitim ihtiyaçları olduğu durumlar dışında, takvim yılı sona ermeden zorunlu okul yaşına ulaşan çocuklar ilköğretimin ilk yılına otomatik olarak kayıt edilmektedir. Şekil 1.3'deki tahminler, 6. doğumgünü sabit bir tarih ve takvim yılı sonu arasında kalan çocukların ailelerinin, ilköğretime kabullerini istediğini gösterdiğinden dolayı, Portekiz bu gruba çok yakındır: altı yaşındaki öğrencilerin sadece %2.5'i 2007/08 yılında anaokuluna (*Jardim de infância*) katılmıştır.

Takvim yılı içerisinde yasal okul çağına ulaşan bir çocuğun kabulünü ertelemenin mümkün olduğu ülkelerde, okulöncesi düzeyde katılım devamlılığı oranı büyük ölçüde değişmektedir. Şekil 1.3'de gösterilen tahminler, bir çocuğun olgunluğu, okula hazır bulunmuşluğu veya bilişsel ve fiziksel gelişim düzeyi gerekçesiyle zorunlu eğitimin ilk yılına girişin erteleme seçeneğini gösterir. Uygulama nadiren İzlanda'da yürütülmektedir. Benzer şekilde, İsveç (%1.6) ve Finlandiya'da (%1.9), zorunlu ilköğretime başlamayı erteleme sıradışıdır. Beş ülkede ise biraz daha sık görülür: Kıbrıs (% 3.8), Polonya (% 4.2), Slovenya (% 4.4), Belçika – Fransız (% 5.6) ve Flaman Toplulukları (% 5.9) ve Letonya (% 8.0).

Danimarka, ilköğretim düzeyine başlama resmi yaşına gelmiş fakat hala okulöncesi düzeyde kayıtlı çocuk oranı olan % 17.4 ile bu grup içinde en yüksek orana sahiptir. Düzenlemeler, zorunlu eğitimin ertelenmesine, çoğunlukla ailenin talebi ya da onayı üzerine olanak sağlar. Ancak, istatistikler bunun genellikle uygulanmadığını göstermektedir.

Diğer ülkelerde ise, resmi başlama yaşına, eğitim-öğretim yılının başında veya öncesinde ulaşılmış olması gerekmektedir. Bu nedenle, buralarda ilköğretimin ilk yılına kabul olmayan çocukların yüzdesi yüksektir. Bu çocukların belli bir oranının zorunlu ilköğretim yaşına ancak okul takvim yılının, yani eğitim-öğretim yılının hemen sonrasında ulaşacağı açıktır. Dahası, bu ülkelerin hemen hepsinde, düzenlemeler başka nedenlerden dolayı da erteleme için izin verir. Bu ülkelerde, ISCED 1'e gitme yaşına erişmiş çocukların ISCED 0'a kayıt yüzdesi çok yüksek olabilir: Romanya (%77.7), Macaristan (%75.8), Lihtenştayn (%48,6), Çek Cumhuriyeti (%47.3), Slovakya (%43.7), Avusturya (%38.6) ⁽⁵⁾ ve Almanya (%37.7). Estonya'da ise bu oran açıkça daha düşüktür – %16.7 – fakat hala ilk iki gruba göre daha yüksektir.

Romanya ve Macaristan'da, zorunlu okul çağına erişmiş fakat hala okulöncesine devam eden çocukların çok yüksek olan yüzdesi göz önünde bulundurulduğunda, bu özel durumlar da vurgulanmalıdır. Romanya'da, 2003/04 öğretim yılından itibaren, zorunlu eğitimin başlangıç yaşı 7'den 6'ya düşürülmüştür. Bu yeni mevzuatın yürürlüğe girmesine rağmen, dört yıl sonra, 2007 yılında, bu istatistikler toplandığında, uygulamada hala çok az değişiklik bulunmaktaydı: çocukların dörtte üçü, yasal yaşını doldurmuş olmasına rağmen ilköğretime kabul edilmemişti. Bu nedenle, ailelerin çoğunluğu eski okula başlama yaşı olan 7 yaşına kadar çocuklarının ilköğretime başlamasına izin vermemektedir. Romanya'daki ulusal istatistikler 2006/07'den bu yana yapılan tahminleri doğrulamaktadır: altı yaşındaki öğrencilerin %78.2'i (MECT, 2007), hala okulöncesi eğitime kayıtlıydı. Macaristan'da, bir çocuk ilköğretim düzeyindeki zorunlu eğitime en geç 8 yaşında başlamalıdır. Resmi zorunlu ilköğretime başlama yaşı 6 olduğu için, çocuğun ilköğretime kabul edilmek için gerekli gelişim düzeyine ulaşması için iki yıl verilir. Her çocuğun ilköğretime hazır olup olmadığını tespit etmek için test edildiği gerçeği bu kriterin oldukça sistematik olarak uygulanmakta olduğunu gösterir. Buna ek olarak, önemli bir sayıda ailenin, zorunlu eğitime başlamadan önce, okulöncesi kurum tarafından çocuğun hazır olduğu belirtilse bile, çocuklarını okulöncesinde bir yıl daha tutma eğilimleri olduğu görülmektedir.

*

* *

⁽⁵⁾ Ulusal Avusturya istatistiklerine göre, bu oranın 1/5'i okulöncesi kademeye Vorschulstufe gitmektedir, (İstatistik Avusturya, 2010).

Yedi ülkede, ilköğretime girişin ertelenmesi, esas olarak çocuğun olgunluk ve okula hazır bulunuşluluk düzeyi ve bunun yanısıra çocuk gelişimi kavramından da kaynaklanan normal bir olaydır. Belli sayıda bulunan bu ülkelerde sağlanan geçiş sınıfları bunun kanıtıdır. Bu kavram yasayla bütünleşmiş ve karar verme aşamasında yer alan bütün taraflar yani hem aile hem okul komitesi, rehberlik servisi, doktorlar veya psikologlar gibi diğer taraflar tarafından da kabul edileceği görülmektedir.

BÖLÜM 2: İLKÖĞRETİMDE SINIF TEKRARI

Bu bölüm Eurydice Ağı'nın üyesi olan ülkelerdeki sınıf tekrarı konusundaki yönetmeliklerle başlamaktadır. Daha sonra, ilköğretim düzeyinde bir sınıftan diğerine ilerleme kriterlerini inceleyip, ulaşmaları gereken düzeyin gerisinde kalan öğrencilerin yetişmesi için sağlanan fırsatlara bakmaktadır. Hemen sonrasında, ilköğretimden ortaöğretime geçiş ve sınıf ilerlemesi arasındaki ilişki, öğrencilerin fazladan bir yıl daha aynı sınıfı tekrarlamalarına karar verme aşamasında bulunan çeşitli tarafların görevlerine odaklanılmadan önce ele alınmaktadır. Son olarak, ISCED 1'in gerisinde kalan öğrenci sayısı hakkındaki uluslararası anketlerden elde edilen veriler, yönetmelikler tarafından izin verilmesine rağmen, bir yıl daha tekrar etmenin ilköğretimde gerçekte ne ölçüde uygulandığını anlamak amacıyla sunulmaktadır.

2.1. Mevcut Yönetmelikler

Hemen hemen bütün ülkelerde, yürürlükte olan mevzuata göre, bir öğrencinin ilköğretimde sınıf tekrarı mümkündür. Öğrencilere öğretim yılı boyunca karşılaştığı sorunlarla ilgili destek ve iyileştirici faaliyetler verilmesine rağmen, bir öğrenci yılsonuna kadar belirlenen hedefleri karşılama konusunda hala başarısız olabilir. Tekrar, bu nedenle son destek tedbir olarak önerilmiştir. Bir okul yılı tekrarlamının, öğrencilerin öğrenme ve becerilerini geliştirmek için daha ileri bir fırsat olduğu kabul edilir. Sınıf tekrarını sağlayan mevzuat çoğunlukla bu prensibe dayanmaktadır.

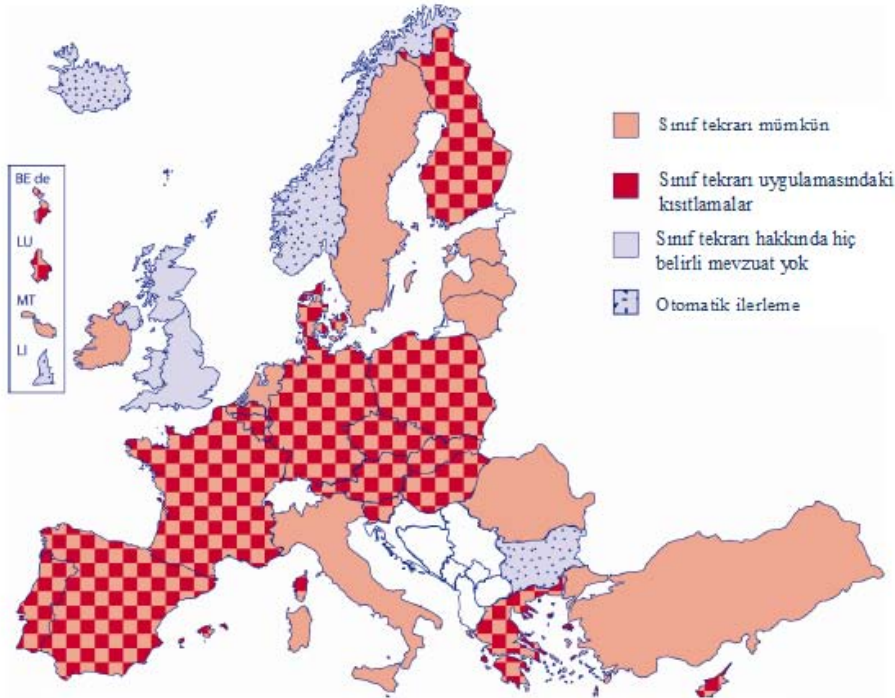
Sınıf tekrarına izin vermeyen çok az ülke vardır. Norveç'te yönetmelikler, tüm öğrencilerin zorunlu eğitim yılı boyunca otomatik olarak ilerleme hakkı olduğunu belirtir. İzlanda'da Zorunlu Okul Yasası, çocukların sonraki sınıfa otomatik olarak ilerlediklerini açıkça belirtmez, ancak "zorunlu eğitimin süresinin genellikle on yıl olduğunu... genel olarak, 6 ve 16 yaşları arasındaki tüm çocukların, zorunlu eğitime devam etmelerinin gerekli olduğunu açıklar (1)". Bu, hiçbir çocuğun zorunlu düzeyde 10 yıldan daha uzun kalması gerektiği ve dolayısıyla bunun olağan bir uygulama haline geldiği anlamında yorumlanmaktadır. Ayrıca, şu anda revize edilmekte olan Ulusal Müfredat Kılavuzu'nda, zorunlu eğitim düzeyindeki çocukların eğitim-öğretim yılının sonunda bir sınıftan diğerine otomatik olarak ilerleyecek olduğu açıkça belirtilecektir. Bulgaristan'da, Milli Eğitim Kanunu'ndaki yeni bir değişikliğe göre, 2009 yılında, bir öğrenci ISCED 1'e karşılık gelen 1-4 sınıflarını tekrar etmeyebilir. Ayrıca Lihtenştayn'da da, mevzuat, ilköğretimde otomatik olarak ilerleme sağlar.

İngiltere'de durum çok özeldir. Ne çocukların her yıl yeni yaş grubuna ilerlemesi gerektiği şeklinde belirli bir gereklilik, ne de okulların nasıl organize edileceği ile ilgili bir yasal gereklilik bulunmaktadır. Ancak, eğitimin bir çocuğun yaşına, beceri ve yeteneklerine uygun olması gerektiğiyle ilgili mevzuatta benimsenen temel bir ilkesi vardır. Buna paralel olarak, müfredat yapısı, öğrenci yetenek ve performans farklılıklarını barındırmak için tasarlanmıştır. Bu sistem, okulların kendi öğretim gruplarını organize edebildiği bir içerik sağlar. Bu, farklı performans düzeyleri olan çocukların normal olarak kendi yaş grupları içinde öğretileceği ve sadece istisnai durumlarda "yaş grubu-dışı"na yerleştirilebileceği anlamına gelir.

(1) Lög um grunnskóla [Zorunlu Okul Yasası] 2008.

Bir öğrenciyi aynı sınıfta alıkoymanın izin verildiği ülkelerde, sınıf tekrarı sürecinin erken kullanımını önlemek için, yönetmelikler bunun ilköğretimin ilk yıllarında uygulanmasını kısıtlamaktadır. Bu nedenle, öğrenciyi değerlendirmeye dayalı olan bir sınıftan diğerine ilerleme kriterleri ilköğretimin başlangıcında uygulanmaz. Sonuç olarak, otomatik ilerleme kural haline gelir. Bu, Almanya, Macaristan, Avusturya ve Portekiz'de ilköğretimin ilk yılı içinde olur. Ancak Macaristan'da yönetmeliklere göre, bir öğrenci általános iskola 'da ilk yıl boyunca gereksinimleri karşılamazsa, o yıl bir hazırlık yılı olarak kabul edilir. Bu nedenle, aslında, sonraki yıl, öğrencinin ilk yılı olacaktır. Bu, sadece bir yıl süreyle ve en geç 7 yaşına kadar zorunlu eğitime başlayan çocuklar için geçerlidir. Yunanistan'da, öğrenciler ilk iki yıl içinde sınıf tekrarı yapmaz. Polonya'da otomatik ilerleme ilk üç yıla uzatılmıştır⁽²⁾.

Şekil 2.1: Mevcut mevzuata göre ilköğretimde (ISCED 1) sınıf ilerlemesi, 2009/10

Ek notlar

İrlanda: Bilgi ulusal düzeyde doğrulanmamıştır.

Açıklayıcı not

Sınıf tekrarı uygulanmasındaki kısıtlamaların içeriği: belirli sınıfları tekrar etme sürecinden hariç tutma ve ilköğretim sürecinde öğrencilerin bir sınıfı tekrar etme sayısını sınırlama.

(²) İstisnai durumlarda, öğretim konseyi öğrencinin tekrar etmesi konusunu, bir hekim veya kamu psikolojik-pedagojik destek merkezi tarafından yayınlanan görüşe dayanarak ve ayrıca ailenin ya da yasal vasisin görüşlerini de göz önünde bulundurarak karara bağlayabilir. 2010/11 öğretim yılından itibaren, bu tür kararlar, sınıf öğretmeninin talebi esas alınarak yapılacaktır.

Yönetmeliklerde öngörülen diğer ilkeler, sınıf tekrarlama sıklığını azaltmayı amaçlar ve bu nedenle, ilköğretim sırasında uygulama kullanımıyla ilgili kısıtlamalar yerleştirilir. Bazı ülkelerde, öğrencilerin bu aşamada tekrarlayabileceği yıl sayısı konusunda sınırlama bulunmaktadır. Belçika Flaman Topluluğu'nda, bir öğrencinin ilköğretim kariyeri sekiz yılı geçemez. Belçika Fransız Topluluğu'nda ise, bir öğrenci her iki kademedede de bir yıl tekrar edebilir: öğrencinin ilköğretime kabulünden ikinci yılın sonuna kadar ve üçüncü ve altıncı ilköğretim yılı arasında. Sadece belirli koşullar altında, uzun süreli bir hastalık gibi, bir çocuk ilköğretimde en fazla dokuz yıl muhafaza edilebilir. Belçika'nın Almanca-konuşan Topluluğu'nda, bir öğrenci, altı yıllık ilköğretimden sonra ek bir yıl okulda tutulabilir ve hatta ancak belirli şartlar altında bir yıl daha muhafaza edilebilir. Danimarka'da, zorunlu eğitimin bütün dönem boyunca tekrarlanan toplam yıl sayısı, iki ile sınırlıdır. Eğitimin aşamalar şeklinde organize edildiği Lüksemburg'da, herhangi bir aşama sırasında tekrar etme mümkün olmasına rağmen, üç aşamadaki eğitim süresi iki yıldan fazla uzatılamaz. Diğer ülkelerde, yönetmelik ilköğretim sırasında bir öğrencinin sadece bir kez tekrar edebileceğini belirtir. Çek Cumhuriyeti, İspanya, Fransa, Kıbrıs ve Slovakya'da da durum böyledir.

2.2 Sınıf tekrarını etkileyen kriterler

İlköğretim düzeyinde, bir öğrencinin, bir sınıftan başka bir sınıfa ilerlemesine izin verme kararında, çeşitli unsurlar dikkate alınır. Hemen hemen bütün ülkelerde bu kararların hangi kriterlere dayanarak alındığı merkezi düzeyde yönetmeliklerde belirtilmiştir. Ancak, birkaç ülke, bu kurala bir istisna oluşturur.

Danimarka'da, yönetmelik, bir üst sınıfa devam edebilmek için herhangi bir özel kriter tanımlamamaktadır. Bir öğrencinin sınıf tekrar edip etmemesi gerektiği sorusu olması durumunda, karar çocuk lehine verilir. Hollanda'da, ilköğretim düzeyinde ilerleme için gerekli koşullarla ilgili yasal kurallar vardır. Okullar ve/veya yerel yetkililer (*bevoegd gezag*), okul planlarında kendi süreçlerini belirtmek zorundadır. İngiltere'de, bir çocuğun kendi yıl grubu dışına yerleştirmek için, yönetmeliklerde belirlenen hiçbir kriter yoktur. Her bir öğrencinin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmamak, okulun sorumluluğundadır. Çocuğun ihtiyaçlarının en iyi bir alt sınıfta karşılanacağı kararı sadece istisnai durumlarda alınır.

Bir öğrencinin eğitim-öğretim yılının sonunda, bir üst sınıfa geçip geçmeyeceğine karar verme kriterlerinin merkezi yönetmeliklerde belirtildiği ülkelerde uygulanan en yaygın kriter, okul yılı boyunca bir öğrenci tarafından gösterilen akademik ilerlemedir. Diğer ayarlanmış olabilecek parametreler, öğrencinin davranışı, devam kaydı veya aile ya da sağlık problemleri gibi devamsızlıkla ilgili diğer faktörlerdir.

Absence from school may result in a pupil being required to repeat a year. If a child has not attended a minimum number of lessons it may be considered that a reliable assessment cannot be carried out as there would be insufficient evidence on which to make the decision whether the pupil had met the conditions for progressing to the next class. In a few countries, regulations define situations in which absence from school might lead to a pupil being held back and/or state a figure for the number of absences which, if exceeded, would require a pupil to repeat the year.

Okula devamsızlık, bir öğrencinin sınıf tekrarı için gerekli olan sebep olabilir. Bir çocuk, katılması gereken asgari sayıda derse katılmamışsa, öğrencinin bir sonraki sınıfa geçmesi için gerekli koşulları

yerine getirip getirmediği kararını vermek için yeterli kanıt var olmayacağından dolayı, güvenilir bir değerlendirmenin yapılamayacağı kabul edilebilir. Birkaç ülkede, yönetmelik, okula devamsızlığın öğrencinin sınıfta kalmasına yol açabileceği durumları tanımlar veya öğrencinin devamsızlığının kaç saati aştığı takdirde öğrencinin sınıf tekrarının talep edileceğini belirtir. Uzun süreli devamsızlığın ana sebebi hastalık ya da hastanede yatmadır. Belçika'nın Fransız Topluluğu, Çek Cumhuriyeti, İrlanda ve Slovakya'da, mevcut yönetmelikler altında, hastalık ya da sağlık nedeniyle uzun süreli devamsızlık, öğrencinin sınıf tekrarı için yeterli bir neden olarak kabul edilir. İrlanda'da, okul değiştirme, aynı zamanda çocuğun bir yıl sınıf tekrarlamak zorunda olması için bir nedendir. Diğer ülkelerde, devamsızlık nedenleri belirtilmemiştir. Yönetmelik, sadece bir eğitim-öğretim yılı boyunca kabul edilen devamsızlığın süresi konusuna odaklanmıştır. Böylece, Yunanistan'da, bir öğrencinin o eğitim-öğretim yılının yarısından fazlasına devam etmediğine dair kanıtlar varsa, sınıf ilerlemesi olmayabilir. Portekiz'de, izinsiz devamsızlık sayısının bir sınırı vardır; aksi takdirde öğrencinin sınıf tekrarı gerekebilir. İlköğretimin ilk yılını tekrarın tek nedeni olduğu Macaristan için de bunun aynısı geçerlidir. Ancak, Polonya'da (4 – 6. sınıflar arası) ve Romanya'da, zorunlu derslerin %50'den fazlasını kaçırmış bir öğrenci, değerlendirilmesinin ve sonrasında bir sonraki sınıfa ilerlemesi veya yıl tekrarı konusunda nihai kararın alınmasında temel oluşturacak sınavlara katılabilir. Romen mevzuatı, bir süre için yurtdışında okumuş veya okul tarafından festivaller ve/veya ulusal ya da uluslararası kültürel, sportif, sanatsal veya mesleki içerikli ulusal veya uluslararası yarışmalara katılmak için görevlendirilmiş öğrencilerle ilgili çeşitli durumları da ayrıca göz önünde bulundurur. Yönetmelik, uzun bir süre devamsızlık yapmış öğrencileri de aynı şekilde etkiler; ilk yılın sonunda bir sınav olmak zorunda oldukları anlamına gelen “ertesi yarıyıl/ertesi yıla ertelenmiştir” olarak ilan edilirler.

Davranış kendi başına yıl tekrarı için bir neden teşkil edebilir. Polonya'da, davranış değerlendirilir, ancak öğrencinin bir sonraki sınıfa ilerlemesi kararı verilirken dikkate alınmaz. Ancak, bir öğrenci davranışta ikinci kez en düşük yılsonu notu alırsa, bir sonraki sınıfa ilerlemesini engellemek mümkündür. Öğrenci üçüncü kez en düşük notu alırsa, yılı otomatik olarak tekrarlar. 2010/11 itibarıyla, iki alt dönem içinde en az ikinci kez en düşük davranış notu aldıysa, öğrencinin sınıfı tekrar edip etmemesi gerektiği kararı öğretmenler kuruluna kalır. Romanya'da, mevzuat bir öğrencinin davranış notu olarak “yetersiz” final notu alması durumunda, diğer derslerden geçse bile, bir sonraki sınıfa ilerleyemeyeceğini öngörmektedir.

Bu iki kriterin yanısıra – okula devam ve davranış – öğrencinin bir sonraki sınıfa ilerlemesi için en yaygın ve en önemli kriter, öğrencinin akademik olarak ilerlemesidir. İlköğretim düzeyinde bir öğrencinin, eğitim-öğretim yılının sonunda tatmin edici bir akademik ilerleme yapıp yapmadığına ve sonraki sınıfa ilerleyebilecek olup olmadığına karar vermede kullanılan iki farklı yaklaşım bulunmaktadır ve bu sebeple bir sonraki sınıfa ilerleyebilir.

Birincisi, öğrencinin akademik ilerlemesi konusunda genel bir değerlendirme yapılabilir. Bu, bir öğrencinin notlarını kapsayabilir, ancak notlar öğrencinin kalmasını veya bir üst sınıfa ilerleyip ilerlememesini belirlemede belirleyici faktörlerden değildir. Bu nedenle, bir öğrencinin notları tatmin edici olmasa bile, öğrencinin sınıf ilerlemesi konusunda nihai karar, diğer kriterler dikkate alınarak alınır. Bu, *ensino básico*'nun birinci aşaması sırasında (birinci sınıf hariç) Portekiz'in yanısıra, Belçika, İspanya, Fransa, Kıbrıs, Lüksemburg, Litvanya ve 3. sınıftan itibaren Slovenya ve İsveç'te meydana gelmektedir.

Belçika'nın Fransız Topluluğu'nda, değerlendirme için iki yaklaşım vardır: birincisi, (yapılan yerlerde) yılsonu sınavlarının sonuçlarının yanısıra, öğrencinin yıl boyunca yapılan çalışmaları (gözlemler ve biçimlendirici değerlendirmeden alınan notlar) ve ikinci olarak, öğrencinin yaptığı çaba, çalışmalarının kalitesi, takım halinde çalışma ve bağımsız olarak düşünme yeteneğinin yanısıra analiz etme ve özetleme yeteneği gibi davranış ve yetenekleri. İspanya'da değerlendirme yapılırken hedefler, temel beceriler, değerlendirme kriterleri gibi unsurları dikkate alır. Fransa'da, bir öğrencinin üst sınıfa geçip geçmeyeceğini, onun öğrenme ilerlemesi belirler. Kıbrıs'ta yönetmelik, öğrenci müfredatın gerektirdiği beklenen ilerlemeyi yapmazsa yılı tekrar edebileceğini belirtir. Lüksemburg'da, 1. bölümde açıklandığı gibi, sonraki *cycle d'apprentissage*'nin zorluklarını başarıyla karşılamak için öğrencinin çekirdek becerileri (*socle de compétences*) kazanması gerekir⁽³⁾. Değerlendirme, bir öğrencinin *socle de compétences* kazandığını göstermek için bir dizi çalışmayı dikkate alır. Portekiz'de, *ensino básico*'nun ikinci sınıfından dördüncü sınıfına kadar, öğrenci ertesi yıl başarılı olmak ve aşamanın sonunda gerekli olan çekirdek becerileri geliştirmek için gerekli olan becerilere sahip olmalıdır. Her bilgi alanında sözel bir sınıflandırma kullanılarak değerlendirme yapılır, fakat öğrencinin ilerlemesinin ve hangi yeterliliklerin ne dereceye kadar kazanıldığı ve öğrencinin gösterdiği olgunluk düzeyi de genel değerlendirme için önemlidir. Litvanya ve Slovenya'da, öğrencinin başarıları 1 den 3. sınıfa kadar genel bir değerlendirmede kullanılır. İsveç'te, öğrencinin geçmesi ve kalması kararı verilirken öğrencinin genel gelişiminin yanısıra her dersteki öğrenci başarısı hakkındaki yazılı yorumlar da dikkate alınır.

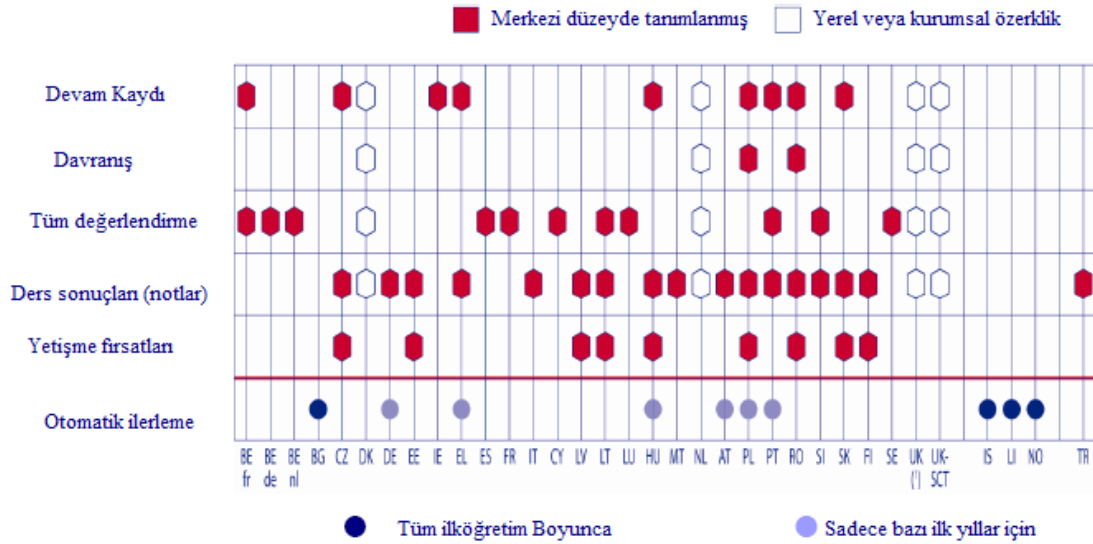
Öğrencinin sınıf geçmesi konusunda karar verirken çok sayıda ülkenin izlediği ikinci yaklaşım ise, öğretim yılı boyunca bir öğrencinin akademik ilerlemesini, önceden tanımlanmış bir ölçüğe göre sınıflandırmaktır. Bu sınıflandırma, büyük ölçüde, tüm dersler için genel bir final notu oluşturan bir dizi not veya her konu için ortalama bir nottan oluşur. Notlar, bilgi, beceri ve tutumlar da dahil olmak üzere, öğrencinin akademik ilerlemesinin çeşitli yönlerini de birleştirebilir. Öğrencinin akademik ilerlemesinin tatmin edici olup olmadığını belirlemek amacıyla, yönetmelik öğrencinin gelecek öğretim yılında ilerleme sağlaması amacıyla, asgari düzeyde ulaşılabilir bir ölçek tanımlar. Bazı ülkelerde, yönetmelik bu süreçte notları hesaba katılan derslerin yanısıra bir öğrencinin sınıf geçmesi için yeterli olarak karar verilmesi gereken ders sayısını da belirler.

Bu genel prensipler çeşitli ülkelerde farklı şekillerde uygulanır. Çek Cumhuriyeti'nde okul eğitim programının "zorunlu" olarak belirttiği derslerden geçen bir öğrenci, bir üst sınıfa ilerler. Almanya ve Malta'da, yılsonu notları değerlendirilir ancak, önce, tüm derlerdeki notlar dikkate alınır ve sonrasında bu sadece zorunlu dersler, yani Malta dili, İngilizce ve matematik ile sınırlandırılmıştır. Estonya'da, bir akademik yıl için en az üç dersten "kötü" ya da "zayıf" not verilmiş bir öğrenci sınıf tekrarı yapmak zorundadır. Yunanistan'da, 3. ve 4. sınıflardaki çeşitli derslerin nihai notları arasında düşük notlar (D ve aşağısı) hakimse ve 5. ve 6. sınıflarda genel ortalama 10 üzerinden 4.5 ise, öğrenci sınıf tekrarı yapmak zorundadır. İtalya'da, öğrencilerin ilerlemesini tahmin etmek için notlarının özet sonuçları (*scrutinio*) kullanılır. Letonya'da, bir öğrenci 1-4. sınıflar arasında bir ve 5-6 sınıflar arasında iki veya daha fazla dersten birden başarısız olursa yılı tekrar etmek zorunda kalabilir. Litvanya'da ve Slovenya'da da 3. sınıftan 6. sınıfa kadar öğrencinin tek bir derste başarısız olması, sınıf tekrarı için yeterli neden olabilir. Bu durum, Polonya'da da ilköğretimin 4. (son) yılında benzerdir. Macaristan'da ikinci sınıftan itibaren, sayısal bir sınıflandırma tavsiye edilir. Okul başka bir değerlendirme yöntemi seçerse, bu, sayısal bir sınıflandırmaya dönüştürülür. Avusturya'da, tek bir zorunlu dersten yetersiz bir

(3) Bu değerlendirmede Fransız ve Lüksemburg dilleri dikkate alınmamıştır.

değerlendirme, öğrencinin sınıf tekrarı yapmak zorunda kalmasına neden olabilir. Romanya'da en fazla iki dersten yıllık ortalama notu 5'in altında olan öğrenciler sınıf tekrarı yapmak zorundadır. Portekiz'de, değerlendirme ensino básico'nun ikinci aşamasında artık tanımlayıcı değildir. Temel derslerde Portekizce ve matematik ya da belirli bir sayıda derste (4) yeterli başarıyı sağlayamamış bir öğrenci, bir sonraki sınıfa geçmek için gerekli olan becerileri kazanmış sayılmaz ve bu nedenle sınıf tekrarı yapmak zorundadır. Finlandiya'da bir öğrencinin performansı tüm dersler göz önünde bulundurulur değerlendirilir; bir öğrenci, bir ya da daha fazla derste (notu 10 üzerinden 4'e eşit veya daha az) başarısız olursa, yılı tekrar etmek zorunda kalabilir. Türkiye'de iki dönem notlarının aritmetik ortalaması iki dersten 2'nin altındaysa, öğrenci sınıfı tekrar edebilir.

Şekil 2.2: İlköğretimde (ISCED 1) sınıf tekrarı etkileyen kriterler, 2009/10

Kaynak: Eurydice.

UK (!): UK-ENG/WLS/NIR

Ek notlar

İrlanda: Bilgi tamamlanmamış ve ulusal düzeyde doğrulanmamıştır.

İlköğretim düzeyinde bir çocuğun bir üst sınıfa ilerlemesine veya sınıfı tekrar etmesi gerektiğine karar verme söz konusu olduğunda, herhangi kötü bir sonucun öğrencinin değerlendirilmesi veya akademik kariyerindeki diğer yönleri dikkate alınarak hafifletilebileceğini belirtmek önemlidir. Aslında Almanya'da, belirli koşullar altında, bir öğrencinin bir sonraki sınıfa ilerlemesi yönünde karar verilse bile, sınıfı tekrar etmesi düşünülebilir. Diğer ülkelerde ise, ancak, kural ve yönetmeliklere göre, normalde bir öğrencinin not sonuçları bir üst sınıfa kabul edilmesine veya sınıfı tekrar etmesine yol açabilir. Avusturya ve Slovenya'da da durum aynıdır. Öğrencinin sonuçlarının diğer derslerde yeterli olduğuna karar verildiğinde, üst sınıfa geçmesine izin verilir. Finlandiya'da, bazı durumlarda, notlara ilişkin normal kurallara bakılmaksızın ya sınıfı tekrarına ya da öğrencinin sınıf ilerlemesine karar verilir. Polonya'da, koşullu bir sınıf geçmeye sadece bir aşama (4-6 sınıflar) ve bir ders için bir kereliğine, bir sonraki sınıfta devam ettirilmek şartıyla izin verilir.

(4) Bu, iki temel ders olan Portekizce ve matematikten veya diğer üç dersten veya iki dersten (iki temel dersten başka) 3'den az alınan not, artı área de projecto adlı bir dersten (tasarım ve okul yılı boyunca devam eden sınıf projeleri tasarımı) "yetersiz" değerlendirilmesi anlamına gelmektedir.

2.3. Eğitim-öğretim yılının sonundaki yetiştirme fırsatları

Pek çok ülkede, ilköğretim düzeyinde, bir üst sınıfa geçmek için yılsonu sonuçları belirleyici niteliktedir. Ancak, yönetmelik, genellikle bir yıl tekrarlama tehlikesi olan öğrenciler için yetiştirme fırsatı sağlar. Öğrencilere değerlendirilmek ve sonraki sınıfa kabul için gerekli koşulları karşılamaları için ikinci bir şans verilmelidir. Estonya'da, yılsonunda sınıf tekrarı yapmak zorunda kalabilecek öğrencilere ek ödev temin edilir; öğrencilere sadece eğitim-öğretim yılının sonunda düşük not aldıkları derslerden ek ödev verilir. Amaç, öğrencilerin, eğitim-öğretim yılı boyunca hakim olamadıkları, program tarafından gerekli görülen bilgi ve yetkinlikleri kazanmalarına yardımcı olmaktır. Bu durum, Letonya'da da benzerdir: eğitim-öğretim yılının sonunda, öğrenciler düşük not aldıkları veya kaldıkları derslerden ek dersler alır ve sınavlara girerler. Litvanya'da, öğretmenler, öğrencilerin değerlendirilmeleri için ikinci bir şans verilmesi, dolayısıyla, bir üst sınıfa kabul edilmesi için ikinci bir şans vermek amacıyla eğitim-öğretim yılının sonunda ek ödev verebilir. Diğer ülkelerde, Çek Cumhuriyeti, Romanya ve Slovakya'da, yılsonunda öğrencilere başarısız olduğu konularda sınavlar/testler ayarlanır. Macaristan ve Polonya'da, öğrenciler ilköğretimin sırasıyla ikinci ve dördüncü yılından itibaren yeniden sınavlara girebilir. Ancak, tekrar olabilecek sınavların sayıları sınırlı olabilir. Çek Cumhuriyeti ve Polonya'da, öğrenciler en fazla iki dersten sınavı/testi yeniden alabilir. Finlandiya'da, yönetmeliklere göre, farklı değerlendirme yöntemleri ile yazılı testler veya öğretmenleriyle tartışmalar gibi, yetenekleri kabul edilebilir düzeyde kazandıklarını göstermek için öğrencilere bir fırsat verilmelidir.

2.4. İlköğretimden ortaöğretime geçiş ve sınıf tekrarı

Pek çok ülkede, öğrencilerin ilköğretimden ortaöğretime geçmesi için bir geçiş süreci bulunmaktadır⁽⁵⁾. Üç farklı tipte geçiş süreci tespit edilmiştir: bir ilköğretim okulu sertifikası bazında geçiş; ilköğretimi başarıyla tamamladıktan sonra geçiş ve okul yetkililerinden eğitim rehberliği sonrasındaki geçiş. Bu nedenle, geçiş işlemi ilköğretim yılı sonuna geldiğinde, öğrencinin doğrudan bir sonraki düzeye geçiş geçmemesine etki edebilir.

Bazı ülkelerde, ortaöğretime kabul için bir ilköğretim okulu sertifikası gereklidir. Bir öğrencinin bu sertifikayı alamamış olması, ilköğretimin son sınıf tekrar etmek zorunda olduğu anlamına gelebilir. Yunanistan, Kıbrıs ve Polonya'da da durum aynıdır. Fransa ve Belçika'nın Almanca-konuşan Topluluğu'nda, CEB (*certificat d'études de base*) alamayan öğrencilerin, sınıf tekrarı yapmak zorunda olmaması açısından durum farklıdır. Bu öğrenciler ortaöğretimin (*première année commune*) ilk ortak sınıfına girebilir, ancak belirli bazı sınırlamalar vardır. Fransız Topluluğu'nda, öğrenciler CEB'e giriş için gereken bir sınava girebilecekleri alternatif bir hazırlık sınıfına *première année différenciée* girebilir. CEB'i geçerse, ortak ortaöğretim yoluna girebilirler. Kalırlarsa, *enseignement différencié*'deki (alternatif eğitim) okul sürecini izlemek zorundadırlar. İkinci veya üçüncü yıl sonunda, öğrenciler öğrenim hayatlarına teknik veya mesleki okullarda devam etmelidir.

⁽⁵⁾ Belirli sayıdaki ülkede, zorunlu eğitim tek bir bünyede bulunduğu için, ilköğretimden ortaöğretime geçiş otomatik olarak sağlanır. Tek bir bünyeye sahip olan ülkeler, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Letonya, Macaristan, Slovenya, Slovakya, Finlandiya, İsveç, İzlanda, Norveç ve Türkiye'dir.

Diğer ülkelerde ilköğretimin sonunda, ortaöğretim düzeyinde farklılaşmış ve entegre edilmiş genel eğitim gelir. Öğrencilerin bir sonraki akademik ilerlemeye geçmesi için, onlara rehberlik etme kararı ilköğretimden elde edilen sonuçlara dayanılarak verilir. Öğrenci zorlanırsa, sınıf tekrarı yerine ortaöğretimde, ortaöğretim düzeyinde, daha az zorlayıcı bir ders programına aktarılabilir. Tersine, ilköğretimin son yılını tekrar etmek, sonuçları iyileştirmek ve böylece bir sonraki yıl istenen eğitim akışına erişmek için bir strateji olarak görülebilir.

Böylece, dört ülkede, seçilen sürece göre ve öğrencinin ilköğretim sonunda değerlendirmesi yakından bağlantılı olduğundan, daha akademik ve zorlu bir eğitim yolu tercihi, gönüllülük esasına dayalı olarak öğrencinin bir yıl tekrar etmesine neden olabilir. Geliştirilmiş sonuçlar öğrenciye daha akademik bir yol takip etme fırsatı verecektir. Öğrencinin önceki yıl için hak kazandığı ortaöğretimden daha farklı bir tür ortaöğretim için daha vasıflı olmaları ve daha iyi sonuçlar elde etmeleri için sınıf tekrarı yapabileceği Almanya'da da durum aynıdır. Lüksemburg'da öğrenciler *lycée technique* yerine *lycée*'ye giriş için *enseignement fondamental*'in son sınıfını tekrar etmeye karar verebilir. Malta'da, öğrencinin amacı, müfredatın daha az zorlayıcı olduğu bir *secondary school* yerine bir *junior lyceum* 'a girmek ise, aileler ve okul müdürün ilköğretimin altıncı ve son sınıfını tekrar edip etmemesi ve 7. yıla geçip geçmemesine karar vermesi mümkündür. Bu nedenle bu ek yıl öğrencinin *junior lyceum*'a kabul sınavlarına hazırlanması için bir fırsattır. Bu sınavlarda sadece en iyi performans gösteren öğrenciler, orta dereceli okullardan çok daha zorlu bir eğitim süreci yolu sağlayan *junior lyceum*'a kabul edilir. Ancak, ilköğretimden ortaöğretime geçiş reformunun bir parçası olarak, Eylül 2010'dan itibaren *junior lyceum* sınavları artık mevcut değildir ve bu nedenle bu yıl için 7. sınıf kaldırılmıştır. Lihtenştayn'da, otomatik ilerleme kuralı olmasına rağmen, öğrencileri ortaöğretimin çeşitli dallarına yerleştirme süreci bu yılın sonunda yer alacağından dolayı, *Primarschule*'nin son yılı tekrar edilebilir. Eğitim performansı ve kota sistemi temelinde tahsis yapıldığını bilerek, aileler sadece iyi bir gerekçe ile çocuklarının ilköğretimin son sınıfını tekrar etmesini isteyebilir. Kararın verilmesinde okul kurulunun onayı da gereklidir.

2.5. Sınıf tekrarına karar verme sürecindeki katılımcılar

2.5.1. Okul içi ve dışındaki eğitim uzmanlarının rolü

Çoğu ülkede, ilköğretim düzeyindeki hemen hemen tüm dersler genel nitelikli bir sınıf öğretmeni tarafından verilmektedir. Ancak, uzman öğretmenler müzik, yabancı dil ve beden eğitimi gibi dersleri öğretebilir. Buna ek olarak, bazı ülkelerde, ilköğretimin üst sınıflarında, bazı bireysel dersler uzman öğretmenler tarafından öğretilmektedir. Uzman veya genel olsun olmasın, öğretmenler normalde bir öğrencinin öğrenme ve becerilerini değerlendirmekten sorumludur. Belirli bir sayıda ülkede, sadece sınıftan sorumlu öğretmenler öğrencisinin ilerlemesi üzerine karar verebilir. Slovakya'da, öğrencinin bir sonraki sınıfa ilerlemesi veya sınıfı tekrar etmesine sadece asil öğretmen karar verir. Sınıftan sorumlu birden fazla öğretmen varsa, öğrencinin yılı tekrar etme kararı sınıfa giren tüm öğretmenlerin ortak değerlendirmesine bağlıdır. Bu, Yunanistan, İspanya, Letonya ve Malta, Almanya'da (zor vakalar hariç) da mevcuttur. Ayrıca, İtalya'da, bir öğrencinin bir üst sınıfa geçmemesi kararı sadece sınıfın tüm öğretmenlerinin oybirliğiyle verilir.

Sınıf ilerlemesi konusunda karar verme sürecindeki diğer taraflar, sınıf öğretmenleriyle birlikte hareket edebilir. Bazı ülkelerde, tüm okuldaki öğretim personeli birlikte tartışır ve ortak karar verir. Belçika'da, üç toplulukta da, sınıf ilerlemesine sınıf konseyi (öğretmenler ve okul müdürü) karar verir. Almanya'da, zor durumlarda, sınıf ilerlemesi kararı *Klassenkonferenz* (sınıf öğretmenleri) tarafından sınıf düzeyinde değil, okul müdürü başkanlığında ve okuldaki tüm öğretmenlerin katıldığı *Lehrerkonferenz* tarafından, okul düzeyinde verilir. *Klassenkonferenz* tarafından önceden öğrencinin geçmesine karar verilmişse bile *Lehrerkonferenz* öğrencinin sınıf tekrarı yapması kararı alabilir. Fransa'da, bir öğrencinin ilerleme kriterleri bir süreç içinde uygulandığından, öğrencinin ilerleyip ilerleyemeyeceği kararı, söz konusu sürecin sınıf öğretmenlerinden oluşan *conseil des maîtres* tarafından verilir. Ancak, ilk öneriyi öğrencinin kendi sınıf öğretmeni yapar. Lüksemburg'da, öğrencinin ilerlemesine ya da sınıf tekrarı yapmasına aynı süreçteki sınıflardan sorumlu öğretim ekibini oluşturan öğretim elemanlarının yanısıra eğitim uzmanları da karar verir. Avusturya'da öğrencinin zorunlu bir dersten yetersiz not alması, normalde öğrencinin sınıf tekrarı yapması anlamına gelir. Ancak öğrenci diğer derslerden yeterli derecede iyi not almışsa öğretim konseyi, öğrencinin bir sonraki sınıfa ilerlemesine izin verebilir. Portekiz'de, *ensino basico*'nun ilk yılı içinde, öğrencinin sınıfı geçip geçmeyeceğine sınıf öğretmeniyle birlikte okulun öğretmenler konseyi (*Conselho de docentes*) karar verir. İkinci sınıfta, öğrencinin değerlendirilmesi ve ilerlemesi hakkındaki kararları sınıf kurulu (*conselho de turma*) alır. Bu konsey, genellikle tüm sınıf öğretmenlerinin yanısıra öğrenci temsilcilerini ve aileleri veya vasileri içerir. Ancak, toplantılar öğrencinin değerlendirmesi söz konusu olduğunda, sadece sınıf öğretmenlerinin katılımıyla gerçekleşir.

Slovenya'da, 1. ve 2. sınıflarda, bir öğrencinin sınıf tekrarı kararı, ya ailenin talebi ya da ailenin rıza göstermesi durumunda öğretmenin tavsiyesi üzerine verilir. 3-6.sınıflar arasında süreç farklıdır; sınıf tekrarı önerisini sınıf öğretmeni yapar ve öğretim konseyi oybirliğiyle karar verir.

Buna karşılık, beş ülke (Estonya, Litvanya, Macaristan, Polonya ve Romanya), karar verme sürecinde yer alan taraflar ve rolleri bakımından bazı benzerlikleri paylaşmaktadır. Bu ülkelerde, bir öğrencinin ilerlemesi ya da sınıf tekrarı kararı, kendi değerlendirmesine dayalı olarak sınıf öğretmenleri tarafından verilir. Nihai karar, genellikle okulun sınıf öğretmenleri de dahil olmak üzere tüm öğretmenler tarafından oluşan ve okul müdürünün başkanlığını yaptığı bir konsey içinde, farklı bir düzeyde verilir. Estonya'da, sınıf öğretmenlerinin tavsiyesine dayalı olarak bir öğrencinin geçmesine, okul konseyi (okuldaki tüm öğretmenler ve okul müdürü) karar verir. Litvanya'da, bir öğrencinin sınıf ilerlemesi ya da sınıf tekrarı önerisini esas sınıf öğretmeni yapar. Tüm okul öğretmenleri, yönetim kadrosu ve diğer eğitim uzmanlarından oluşan öğretim konseyi üyeleri, aralarında görüşüp nihai kararı verir. Macaristan'da, sınıf öğretmeni değerlendirmesini sunar ve yılsonunda her öğrenciye verilen notları dikkate alarak, kararı okul öğretim personeli verir. Öğrencilerin sınıfı geçip geçmemesine, bu temele dayanarak karar verilir. Polonya'da, öğrenci değerlendirmesini (4 ila 6. sınıflar arası), okulda çalışan tüm öğretmenleri içeren ve okul müdürü tarafından yönetilen pedagojik kurula sunan kişi dersin öğretmenidir. Daha sonra, öğrencinin sınıf tekrarı yapmasına da karar veren bu kuruldur. Romanya'da ayrıca, öğrencinin sınıf tekrarı yapmasını sınıf öğretmeni önerir ve tüm okul öğretmenleri, yönetim kadrosu ve diğer eğitim uzmanlarından oluşan öğretim konseyi, müzakere edip nihai kararı verir.

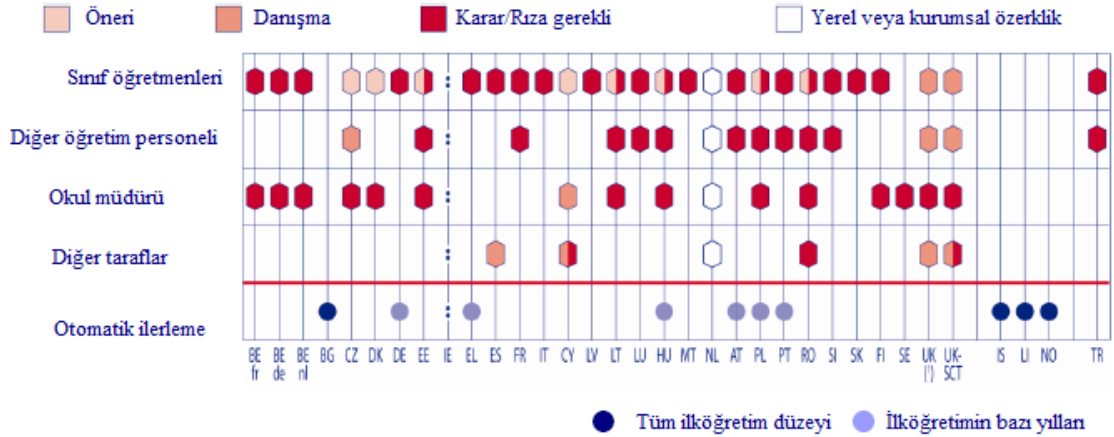
Okul müdürü veya okul yönetim organı, ilgili ülkeye bağlı olarak karar verme sürecinin ilerlemesi ile ilgili farklı roller alabilir. Bazı ülkelerde, süreçte yer alabilmelerine rağmen, etkileri azdır. Fransa'da, yönetmeliklere göre, *conseil des maîtres* de'in geçme veya kalma önerisini ailelere sunan okul müdürüdür. Litvanya'da, okul müdürü önceden öğretim konseyi tarafından verilmiş olan kararı resmi olarak uygulamak üzere sürecin sonunda yer alır. Diğer ülkelerde, öğrencinin kalması veya geçmesi kararını okul müdürü verir. Bu, Çek Cumhuriyeti'nde de mevcuttur. Ancak, karar verme sırasında müdür, tüm okul öğretim elemanlarından oluşan ve her okulda bulunan öğretim konseyinin fikirlerini göz önünde bulundurur. Öğretim konseyinin rolü, sınıf geçme kriterlerini karşılayamamış olan öğrencilerin durumlarını müzakere etmek ve okul müdürüne önerilerde bulunmaktır. Danimarka'da öğretmen, öğrencinin sınıf tekrarı yapması gerektiğini tavsiye ettikten sonra, nihai kararı okul müdürü verir. İsveç'te, bir öğrencinin yıl tekrarı yapması gerektiği kararını veren tek kişi okul müdürüdür. Birleşik Krallık'ta (İngiltere, Galler ve Kuzey İrlanda), bir öğrencinin sınıf tekrarı kararını vermek okul müdürünün görevidir. Bir karar vermeden önce, okul müdürü bir eğitim psikologu veya okul gelişim memuru gibi okul dışından bir uzmanın ve çocukla ilgili okul içinden herhangi bir personelin yanısıra, aile ve çocuğun kendisinin de görüşlerini alır. Birleşik Krallık'ta (İskoçya), karar verme sürecinde yerel yetkilinin de okul müdürüne katılması ve nihai kararı birlikte almaları bakımından bir fark vardır. Finlandiya'da, öğrencinin bir sonraki sınıfa ilerleme kararı çocuğun öğretmenleri ve okul müdürü tarafından birlikte verilir.

Okul içindeki personel, öğrencilerin yılı tekrar edip etmemesinin karar verme sürecindeki ana katılımcılar olsa da, bazı ülkelerde, okul dışından katılımcılar da önemli bir rol oynayabilir. Bu dış katılımcılar çoğunlukla, eğitim psikologları ve/veya öğrencinin durumu hakkında en iyi bilgilendirilmiş kararın alınmış olduğundan emin olmak için tavsiye veya onay sağlayan rehberlik hizmetleridir. Belçika'da, ilköğretim düzeyinde sekizinci sınıftaki bir öğrencinin sınıf tekrarı yapmasına karar vermek için, psikolojik, tıbbi ve sosyal konularda Flaman Topluluğu'nda CLB (*centrum voor leerlingenbegeleiding*), Fransız Topluluğu'nda CPMS (*centres psycho-médico-social*) ve Almanca-konuşan Topluluk'ta PMS merkezinden (*Psycho-Medizinisch-Soziales Zentrum*) fikir alınır. İspanya'da, rehberlik ve eğitim psikolojisi ekipleri uzman kadrosu, öğrencinin değerlendirmesi ve ilerlemesini desteklemek için tavsiye verir veya kanıt sağlar. Portekiz'de, ikinci yılın tekrarlandığı bir durumda, bir eğitim psikologunun görüşünü gerektiren "sıra dışı" bir değerlendirme yapılır.

Son olarak, Kıbrıs'ta, durum yönetmeliklere göre öğrencinin sınıf tekrarı yapması kararında, öğretmenin rolü birincil olduğundan dolayı farklıdır. Öğretmen daha sonra önerileri değerlendirir ve her durumu müdür, aile ve hatta bazen bir eğitim psikologu ile tartışır. Ancak, nihai kararı öğretmenin tavsiyesini onaylayan veya reddeden okula atanan müfettiş verir.

Şekil 2.3: İlköğretimde (ISCED 1) sınıf tekrarı karar verme sürecinde okul içindeki veya dışındaki eğitim uzmanlarının rolü, 2009/10

Kaynak: Eurydice.

UK (1): UK-ENG/WLS/NIR

Ek notlar

Estonya, Litvanya, Macaristan, Polonya ve Romanya: Sınıf tekrarı önerisini sınıf öğretmeni yapar ve sonra öneriyi görüşen konseyin bir parçası olarak karar verir. Okul müdürü de ayrıca konsey başkanı olarak karar verici kişidir.

Kıbrıs ve Birleşik Krallık (SCT): Bazı katılımcılara danışılır, diğerleri karar verir.

Portekiz: Karar verme sürecinde okul öğretim personeli sadece *ensino básico*'nun ilk aşamasında *Conselho de docentes*'in bir parçası olarak görev alır.

Slovenya: Bu şekilde gösterilen katılımcılar ilk üç yıldan itibaren karar verme sürecine dahil olanlardır. İlk iki yıl için bkz. bölüm 2.5.1.

Açıklayıcı notlar

Bir itirazın olması gibi, karar verme sürecine ailenin katılımıyla ilgili özel durumlar bu şekilde (bkz. bölüm 2.5.2) dikkate alınmamıştır.

Diğer taraflar: Bu kategori, eğitim kurumu ya da dış merkezleri içindeki uzmanlara (sosyal hizmet uzmanları, eğitimciler, rehberlik danışmanları, psikolog vb.) ya da mevcut yerel veya eğitim yetkililerine tekabül etmektedir.

2.5.2. Ailenin rolü

Tüm ülkelerde, okullar, aileler veya yasal vasileri çocuklarının ilerleme ve gelişimi hakkında düzenli olarak bilgilendirir. Uygun olduğu durumlarda, bir çocuğun, sınıfı geçip geçemeyeceği, her öğretim yılının sonunda ailelere iletilir. Birkaç ülkede, karar verme süreci sırasında, aileler veya yasal vasilelere danışılabilir. Danimarka'da, nihai karar ailelerin rızası olup olmasına bakılmaksızın alınmasına rağmen, okul müdürü bu konuda ailelere danışır. Estonya'da, yıl tekrarı konusunda "dengeli ve gerekçeli" bir karar, karar verilirken öğretim konseyi tarafından öğrencinin yasal temsilcilerinin görüşünün alınmış olduğunu ima eder. Malta'da, bazı okullar öğrencinin sınıf tekrarı yapması kararı alınırken, ailelerin görüşünü alsa da bazıları sadece ilgili karar konusunda aileleri bilgilendirmekle yetinir. Hollanda'da, okul temsilcileri ve aile veya vasiler öğrencinin gelişimi, başarıları/sonuçları ve tutumlarını birlikte görüşür. Sınıf tekrarı kararının alınmasında anlaşmazlık varsa, aileler, bu konuyu okulla görüşebilir ve farklı bir karar için ileri argümanlar koyabilir. Ancak, bir anlaşmaya varamamaları halinde, son kararı okul verir. İsveç'te okul müdürü, öğrencinin aynı öğretim yılını tekrar etmesine, ailelere danıştıktan sonra karar verir.

Ülkelerin yaklaşık yarısında, mevzuat, öğrencinin sınıf ilerlemesi üzerine karar verme işlemi sırasında, aileler için daha aktif bir rol sağlar. Ülkeye bağlı olarak, aileler için açık olan üç olası seçenek vardır: çocuklarının sınıf tekrarı yapmasına karşı çıkarlarsa, karara itiraz edebilir; çocuklarının sınıf tekrarı yapmasını talep edebilir; veya tekrar ile ilgili herhangi bir kararda onayları veya rızaları gereklidir.

On ülkede, mevzuat aileler veya ailelere, sınıf tekrarı kararını kabul etmedikleri zaman itiraz seçeneği verir. Öğrencinin ailesi tarafından yapılan itiraz, orijinal kararı onaylayacak ya da geçersiz kılacak başka bir taraf ya da organın katılımı anlamına gelmektedir. Çek Cumhuriyeti'nde, öğrencinin değerlendirilmesinin geçerliliği hakkında şüphe varsa, yasal vasi okul müdüründen öğrencinin bir sınav kurulu tarafından yeniden incelenmesini talep etme hakkına sahiptir. Başarısız olunan ders okul müdürünün kendisi tarafından verilmişse, aile veya vasiler, öğrencinin başka bir değerlendirmeye girmesi konusunda bölgesel yetkililere başvuruda bulunabilir. İspanya'da Toplulukların çoğunda, mevzuat, ailelerin çocuklarının değerlendirilmesi veya sınıf tekrarı kararına karşı itiraz hakkının olduğunu belirtir. Bazı Topluluklarda, itiraz süreci açıkça tanımlanmıştır. Fransa'da, aileler yıl tekrarı kararı kendilerine bildirildikten sonra, 15 günlük bir süre içinde bu karara itiraz edebilir. İddialarla ilgili delilleri de içeren itiraz, müfettişi yani son kararı verecek olan Milli Eğitim Bölüm Hizmetleri başkanına teslim edilmelidir. Letonya'da, aileler eğitim-öğretim yılının sonunda çocuklarının nihai sonuçlarına itiraz ettikleri zaman, okul müdürü, öğretmenler ve metodolojik kurul (*mācību priekšmetu metodiskās komisijas*) üyelerinden oluşan bir değerlendirme komisyonu oluşturur (6). Bu komisyon, ulusal eğitim standartlarına göre öğrencinin akademik başarılarının bir değerlendirmesini hazırlamak zorundadır. Daha sonra okul müdürü bu değerlendirmeyi dikkate alarak nihai bir karar verir. Litvanya'da ailelerin çocuklarının sınıf tekrarı kararına karşı çıkmaları durumunda, okul müdürü, sınıf öğretmenin çalışmalarının bilgilerini dikkate alır. Okul müdürünün önerisine dayanarak, son kararı öğretim konseyi verir. Lüksemburg'da, eğitim takımının (*équipe pédagogique*) tekrar kararı konusunda bir anlaşmazlık varsa, 15 gün içinde aileler bir ay içinde bir karara varacak olan bölgesel bir müfettişle (*inspecteur d'arrondissement*) bu karara itiraz edebilir. Avusturya'da, aileler veya yasal vasiler öğretim konseyi kararına itiraz ettikten sonra, okul bu itirazı son sözü söyleyecek olan *Bezirksschulrat*'a (ilçe okul kurulu) iletmek zorundadır. Portekiz'de, ortaöğretimde olduğu gibi ilköğretimde de karara itiraz, okul içinde başlar ama sonunda, harici bir idari organ olan Bölgesel Eğitim Yönetimi'ni içerebilir. Bu nedenle, eğitim-öğretim yılının sonunda, geçerli sebeplere dayanarak aileler çocuklarının notlarının gözden geçirilmesi için okul veya okul gruplarının yürütme organına talepte bulunabilir. Sınıf öğretmeni, okulun 1.aşamadaki öğretmenler konseyi (*Conselho de docentes*) ya da, 2. ve 3. aşamadaki sınıf konseyiyle (*Conselho de turma*) birlikte, ilgili tüm belgeleri inceler ve ilk değerlendirmeyi onaylayacak veya değiştirecek bir karara varır. *Conselho pedagógico* (7), bu kararı teyit etmelidir. Daha sonra, kararı ailelere bildiren okul yürütme organıdır. Süreçsel bir hata oluşması durumunda, aileler son olarak öğrencinin sınıf tekrarı konusunda son kararı verecek olan Eğitim Bölge Müdürü'ne itiraz başvurusunda bulunabilirler. Slovenya'da, aileler veya yasal vasilerin itirazı durumunda, son kararı üç üyeden (okul dışından ve profesyonel kadrodan diğer iki üye) oluşan bir komite (*Komisija*) verir. Finlandiya'da, öğrencinin geçmesi ile ilgili kararın açıkça kusurlu olması durumunda, ailelerin öğretmen veya öğretmenlerin başka bir değerlendirme yapması veya öğrencinin

(6) Bu organ, süregelen bir temelde, herhangi bir özel öğretim elemanı içermez. Çoğu zaman eğitim konularında yönetim kurulu başkanı, okul müdürü yardımcısıdır. Ama her ders veya ders alanı birçok öğretmen tarafından öğretiliyorsa, metodolojik ders kurulu söz konusu öğretmenlerin birinin başkanlığında olabilir.

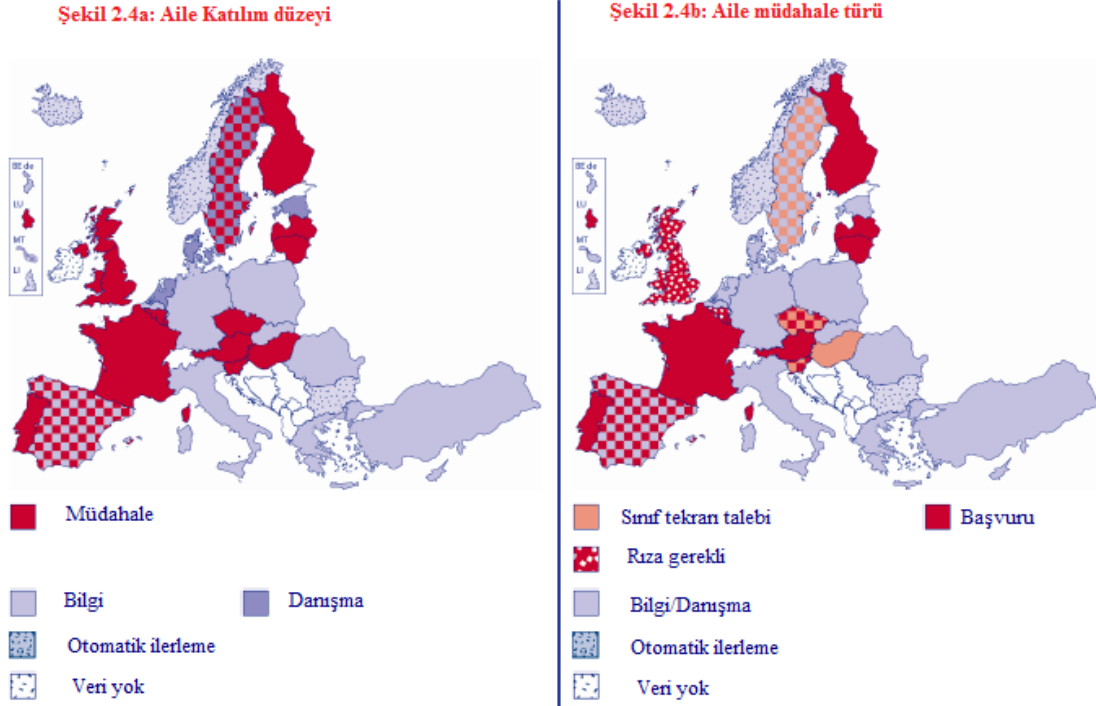
(7) *Conselho pedagógico* öğretme/öğrenme konuları, öğrenci rehberlik ve izleme, ilk ve sürekli eğitim, öğretim ve öğretim dışı personel eğitimi, yani koordinasyon, denetim ve rehberlikten sorumlu organdır.

geçip geçmemesi konusunda yeni bir karara varması için Bölge Devlet İdari Ajansı'na (2010 tarihinden itibaren İl Devlet Ofisi yerine kullanılıyor) talepte bulunma hakkı vardır.

Buna karşılık Macaristan ve Slovenya'da aileler, sonraki sınıfa ilerlemeye izin verilmiş olsa bile, çocuklarının sınıf tekrarını talep etme hakkına sahiptir. Ancak, Macaristan'da yine okul müdürünün onayının gerekli olmasına karşın, Slovenya'da son kararı eğitim kurulu verir. Çek Cumhuriyeti'nde, sadece ciddi sağlık sorunları olduğu durumlarda, ailelerin çocuklarının sınıf tekrarı yapmasını talep etmesi mümkündür. Uzman tavsiyesinin talebi desteklemesi gerekir. Ancak, yine de nihai kararı veren kişi okul müdürüdür. İsveç'te, okul müdürü, bir öğrencinin ailesinin isteği üzerine, öğrencinin sınıf tekrarı için izin verebilir. Okul müdürü ve vasiler karar veren kişi okul müdürü olduğundan dolayı, her zaman kararı kabul etmek zorunda değildir.

Diğer ülkelerde öğrencinin ilköğretim düzeyinde sınıf tekrarı yapması için aile onayı gerekmektedir. Belçika'nın Fransız Topluluğu'nda, ailelerin öğretim elemanlarının çocukları hakkındaki yıl tekrarı kararına itiraz etmek veya öğretim elemanları gerekli olduğunu düşünmeseler bile, çocuğun yılı tekrar etmesini talep etme hakları vardır. Yönetmelikler, ailelerin pozisyonunun okul tarafından kabul edilmesi gerektiğini yazsa bile, uygulamada aileler normalde öğretim elemanlarının kararına saygı gösterir. Belçika'nın Almanca-konuşan Topluluğu'nda, aileler, PMS merkezinin çocukları hakkında ilköğretim düzeyinde 8. yılı okumaları gerektiği yönündeki tavsiyelerinin yanısıra sınıf konseyinin de teklifini göz önünde bulundurarak karar verirler. Polonya'da yürürlükte olan yönetmeliklere göre, öğrencilerin *Szkola podstawowa*'da 1., 2. veya 3. sınıfta bir yıl tekrar etmeleri kararının aileler tarafından kabul edilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, karar uygulanamaz. Slovenya'da, ailelerin ilköğretim herhangi bir aşamasında itiraz etme hakkına sahip olmasına rağmen, ilk üç sınıfta kendi kararları çok büyük önem taşır. Öğrenciler ancak ailelerinin izin vermesi halinde bu yılları tekrarlayabilir. Aynı şekilde, İngiltere'de, okul müdürü normal olarak çocuğu yaş grubu dışında bir sınıfa yerleştirmek için, çocukla ilgili olası uygulamaları ailelerle detaylı tartıştıktan sonra onaylarını alır.

Şekil 2.4: İlköğretim düzeyinde sınıf tekrarı karar-verme aşamasına ailelerin katılımı, 2009/10

Kaynak: Eurydice.

Ek notlar

Belçika (BE de): Bir çocuğun ilköğretim düzeyinde 8.yıl için kalması durumunda, aileler nihai kararı sınıf konseyinin yanısıra PMS merkezinden de görüş alarak verir.

İspanya: Aile katılımının düzeyi Özerk Topluluklar'a göre değişir.

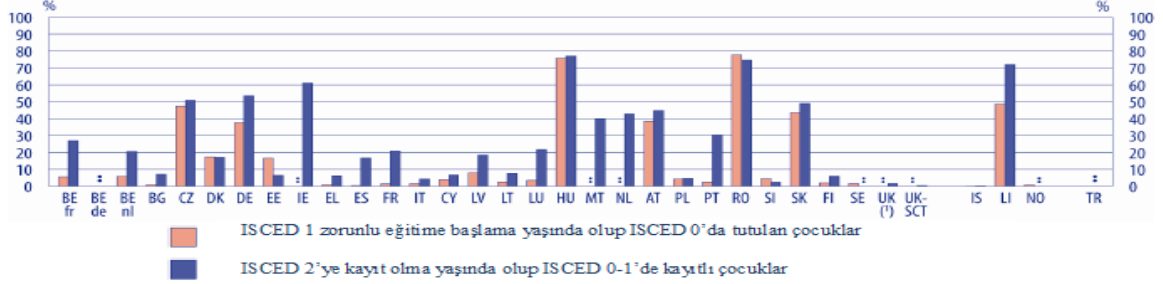
Polonya: İlk üç yıl boyunca ilerleme otomatik olarak yapılır. İstisnai durumlarda, sınıfta bırakma kararı verildiğinde, ailelerin rızası alınmalıdır.

Slovenya: Aile onayı sadece ilk iki yıl boyunca gereklidir.

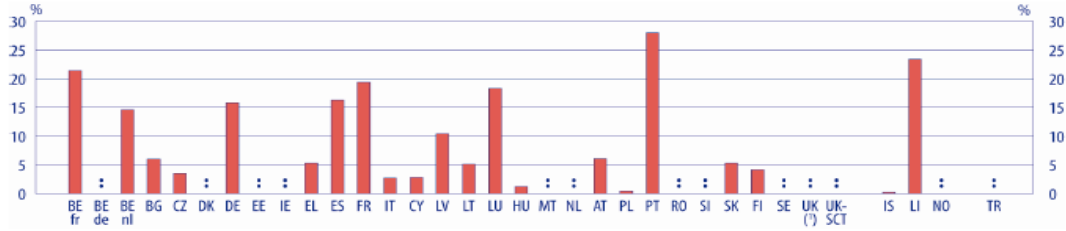
2.6. İstatistiksel veriler

Avrupa ülkelerinde ilköğretim düzeyinde öğrencilerin ne kadar geride olduğunu tahmin etmek için, hala okulöncesi veya ilköğretim (ISCED 0 ve 1) düzeyinde kayıtlı olup ortaöğretim (ISCED 2) zorunlu yaşına gelmiş çocukların yüzdesi, Eurostat veri tabanının (2008) hesaplanmıştır. Bu oran, ilköğretime geç başlayan, ilköğretim düzeyinde sınıf tekrarı yapan ve aynı zamanda yurt dışından gelmiş olup yaşlarına göre bir alt sınıfa kaydolmuş çocukları da içerir. Bu küresel oran normalde ilköğretime başlandığı yaşta hala okulöncesinde kayıtlı çocukların yüzdesi ile karşılaştırılır (bkz. Şekil 2.5a). İki oran arasındaki fark her ülkede ilköğretim düzeyinde uygulanan yıl tekrarının ne derecede olduğunu tahmin etmeye yarar (bkz. Şekil 2.5b). Bu tahminler için kullanılan Eurostat verileri, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri de içerir.

Şekil 2.5a: Okulöncesi (ISCED 0) ve ilköğretim (ISCED 1) düzeyinde geri kalan öğrencilerin yüzdesi, 2007/08

Şekil 2.5b: İlköğretim (ISCED 1) düzeyinde sınıf tekrarı tahmini, 2007/08

Veriler (Şekil 2.5a ve 2.5b)

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU
ISCED 1 zorunlu eğitime başlama yaşında olup ISCED 0'da tutulan çocuklar	5.6	:	5.9	1.0	47.3	17.4	37.7	16.7	:	1.0	0.5	1.4	1.5	3.8	8.0	2.5	3.5
ISCED 2'ye kayıt olma yaşında olup ISCED 0-1'de kayıtlı çocuklar	27.0	:	20.5	7.0	50.8	17.2	53.5	6.5	61.0	6.3	16.8	20.8	4.2	6.6	18.4	7.6	21.8
Δ	21.4	:	14.6	6.0	3.5	:	15.8	:	:	5.3	16.3	19.4	2.7	2.8	10.4	5.1	18.3

	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK (!)	UK-SCT	IS	LI	NO	TR
ISCED 1 zorunlu eğitime başlama yaşında olup ISCED 0'da tutulan çocuklar	75.8	:	:	38.6	4.2	2.5	77.7	4.4	43.7	1.9	1.6	:	:	0.1	48.6	0.9	:
ISCED 2'ye kayıt olma yaşında olup ISCED 0-1'de kayıtlı çocuklar	77.0	39.9	42.8	44.7	4.6	30.5	74.6	2.4	49.0	6.0	:	1.6	0.5	0.3	72.0	:	:
Δ	1.2	:	:	6.1	0.4	28.0	:	:	5.3	4.1	:	:	:	0.2	23.4	:	:

Kaynak: Eurostat, 2008.

UK (!): UK-ENG/WLS/NIR

Ek notlar

Bulgaristan: 2007/08'de Eurostat verileri toplandıında, ilköğretim düzeyinde otomatik ilerleme kuralı henüz tanıtılmamıştı. Bu dönem boyunca, öğrenciler birinci sınıfı tekrar etmezler ancak 2-4. sınıflar arasında tekrar yapabilirlerdi.

İrlanda: *Infant classes*, çocukları zorunlu eğitime başlamadan önce, 4 yaşında ilköğretime alır.

Yunanistan ve Malta: Veri 2006/07'te yayınlanmıştır.

İsveç ve Norveç: Eurostat tarafından verilen yaş dağılımları öğretim yılıyla tahmin edilebildiği için veri mevcut değildir.

Birleşik Krallık: Veri, Çocuk, Okullar ve Aile DCSF (şimdi Millî Eğitim Bakanlığı, DfE) Bölümü'nden elde edilmiştir. Kamu ve özel okullar birlikte sayılır, engelliler okulları hariç tutulur. Referans yılı 2008/09.

Türkiye: ISCED 1 ve ISCED 2 arasında herhangi bir ayırım yoktur.

Açıklayıcı notlar

Öğrencilerin hesaplamaları ISCED düzeyi ve yaşı ile Eurostat verilerine dayanarak yapılmaktadır. Her ülke için ölçüm ISCED 1 ve ISCED 2'ye (yaş dönümü) girmek için gerekli resmi yaşa göre yapılır. Resmi yaş dönümü için, hala ISCED 0 ve ISCED 1'e giden öğrencilerin yüzdesi, ilgili ülkede o yaştaki öğrencilerin toplam sayısından hesaplanmıştır. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler dâhil edilmiştir. ISCED düzeylerine giriş resmi dönem yaşları ile ilgili olarak, 2009/10'daki Avrupa eğitim sistemleri yapısının şematik diyagramlarına bakınız (Eurydice, 2009).

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU
ISCED 1 zorunlu eğitime başlama yaşında olup ISCED 0'da tutulan çocuklar	5.6	:	5.9	1.0	47.3	17.4	37.7	16.7	:	1.0	0.5	1.4	1.5	3.8	8.0	2.5	3.5
ISCED 2'ye kayıt olma yaşında olup ISCED 0-1'de kayıtlı çocuklar	27.0	:	20.5	7.0	50.8	17.2	53.5	6.5	61.0	6.3	16.8	20.8	4.2	6.6	18.4	7.6	21.8
Δ	21.4	:	14.6	6.0	3.5	:	15.8	:	:	5.3	16.3	19.4	2.7	2.8	10.4	5.1	18.3

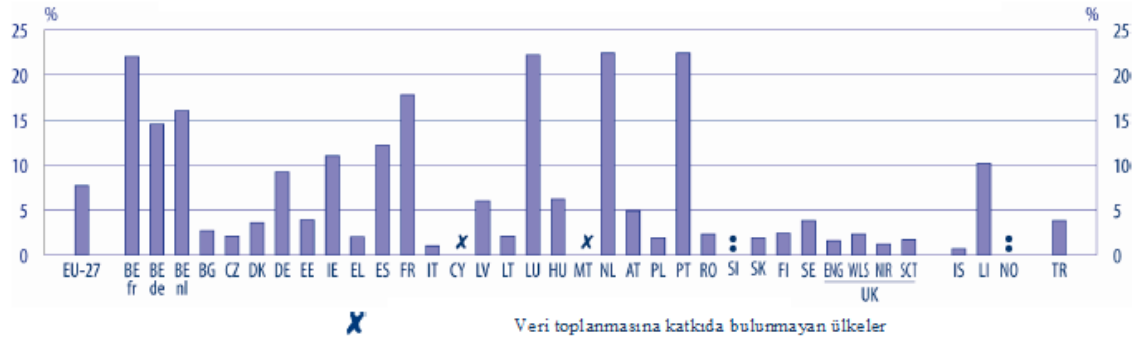
	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK (!)	UK-SCT	IS	LI	NO	TR
ISCED 1 zorunlu eğitime başlama yaşında olup ISCED 0'da tutulan çocuklar	75.8	:	:	38.6	4.2	2.5	77.7	4.4	43.7	1.9	1.6	:	:	0.1	48.6	0.9	:
ISCED 2'ye kayıt olma yaşında olup ISCED 0-1'de kayıtlı çocuklar	77.0	39.9	42.8	44.7	4.6	30.5	74.6	2.4	49.0	6.0	:	1.6	0.5	0.3	72.0	:	:
Δ	1.2	:	:	6.1	0.4	28.0	:	:	5.3	4.1	:	:	:	0.2	23.4	:	:

İlköğretim düzeyindeki sınıf tekrarının ölçümü ilköğretim düzeyinde başarısız olan öğrencilerin oranından okulöncesi düzeyinde başarısız olanların oranının çıkartılmasıyla hesaplanır. Öğrencilerin farklı destekçilerinin aynı referans yılı olarak kabul edilmesinden dolayı bu tahmini bir ölçümdür. Negatif değerler eksik olarak kabul edilir.

ISCED 1'deki zorunlu eğitime başlama yaşında iken ISCED 0'da kalan öğrencilerin yüzdesi ile ilgili belirli ülke notları için, bkz. ek notlar Şekil 1.3.

Eurostat rakamlarına göre ilköğretim düzeyinde başarısız olan öğrencilerin ölçümü, Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı'ndan (PISA) elde edilen en son verilerle desteklenmektedir. Bu uluslararası anketin 2009 sayısında, 15 yaşındaki öğrencilerden şu soruya cevap vermeleri istenmiştir: "Hiç sınıf tekrarı yaptınız mı?" Öğrencilerden aşağıdaki ifadelerden birini seçerek cevap vermeleri istenmiştir: "Hayır, asla", "Evet, bir kez" ve "Evet, iki kez ya da daha fazla" ve ISCED 1, 2 veya 3 düzeylerinde tekrar ettikleri eğitim düzeyini belirtmeleri de istenmiştir. Bu soruya verilen cevaplar ilköğretimde 15 yaşındakiler arasındaki sınıf tekrarı yapanların oranının hesaplanmasını sağlamıştır.

Şekil 2.6: İlköğretim (ISCED 1) düzeyinde en az bir kez sınıf tekrarı yapmış olan 15 yaşındaki öğrencilerin oranı, 2009.

EU-27	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	
7.7	22.0	14.5	16.0	2.7	2.1	3.6	9.2	3.9	11.0	2.0	12.2	17.8	1.0	x	6.0	2.1	22.2	
HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK-ENG	UK-WLS	UK-NIR	UK-SCT	IS	LI	NO	TR
6.2	x	22.4	4.9	1.9	22.4	2.3	:	1.9	2.4	3.8	1.6	2.3	1.2	1.7	0.7	10.2	:	3.8

Kaynak: 2009 PISA veri tabanı ikincil analiz, OECD.

Ek notlar

Slovenya: ISCED 1 için öğrencilere soru sorulmamıştır.

Norveç: Otomatik ilerleme olması nedeniyle soru öğrencilere sorulmamıştır.

Türkiye: İlköğretim ve ortaöğretim arasında herhangi bir ayırım bulunmamaktadır. Bu oran ilköğretim düzeyini de kapsamaktadır.

Şekil 2.5a ve 2.5b Eurostat verilerinden, iki oranı karşılaştırarak iki ana grup ülkelerin bir ayrımı yapılabilir. Ülkelerin yarıdan fazlasını içeren ilk grupta, ilköğretim sırasında bir ders yılını tekrar eden öğrencilerin yüzdesinin çok düşük olduğu gösterdiğinden dolayı fark çok azdır. Dokuz ülke içeren diğer grupta, öğrencilerin ilköğretim düzeyinde önemli bir yüzdesinin en az bir yılı tekrarladığını gösterdiğinden dolayı aradaki fark önemli ölçüdedir. Bu iki grup içinde, daha da özel durumlar görülebilir.

Gerçekten de, birinci gruba ait ülkelerin çoğunda, bu oranlar oldukça düşüktür: zorunlu eğitim yaşına ulaşmış çocukların ilköğretime kabul edilmemesi alışılmamış bir durumdur ve ayrıca çocukların sınıf tekrarı yapması da çok nadir görülür. Bu durum Bulgaristan⁽⁸⁾, Yunanistan, İtalya, Kıbrıs, Litvanya, Malta, Polonya, Slovenya ve Finlandiya'da aynıdır. İzlanda'da, bir sınıftan diğerine ilerleme otomatik olduğu göz önüne alındığında, iki oran arasındaki fark neredeyse sıfırdır. 2009 PISA verileri (Şekil 2.6), araştırmaya katılan bu ülkelerde, ilköğretim düzeyinde en az bir kez sınıf tekrarı yapan 15 yaşındaki öğrencilerin yüzdesi İzlanda'da %0.7'den Bulgaristan'da %2.7'ye kadar değişen oranıyla çok düşük olduğunu doğrular. İngiltere'de de bu oran düşüktür; İsveç'te, sadece %3.8 oranındadır. Norveç'te, var olan otomatik ilerleme kuralından dolayı soru öğrencilere sorulmamıştır.

Diğer sekiz ülkede ortaöğretim düzeyinde kayıtlı olması gerekirken, ilköğretim düzeyinde kayıtlı öğrencilerin yüzdesi yüksek olmasına rağmen, (Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Letonya, Macaristan, Avusturya, Romanya ve Slovakya), okulöncesi düzeyde kalan çocukların yüzdeleriyle kıyaslandığında fark küçüktür. Bu, bu ülkelerdeki çocukların ilköğretime kabulünün ertelenmesinin yaygın olduğu anlamına gelir. Ancak, okula başladıklarında, öğrencilerin büyük çoğunluğu yıl tekrarı olmadan ilerler. Öğrenciler hakkındaki 2009 PISA verileri, bu sekiz ülkede ilköğretim düzeyindeki bu uygulamayı onaylamaktadır. Slovakya, Çek Cumhuriyeti ve Romanya'da, 15 yaşındaki öğrencilerin sadece %1.9, %2.1 ve %2.3, ilköğretim düzeyinde bir yıl tekrar etmiştir. İlköğretim düzeyinde yıl tekrarı yapanların oranı Danimarka'da %3.6, Estonya'da %3.9, Avusturya'da %4.9 idi. Son olarak, daha az belirgin olmasına rağmen, aynı durum bir çocuğun ilköğretime başlamasının ertelenmesinin mümkün olduğu Letonya ve Macaristan'da gerçekleşecek gibi görünmektedir. 2009 PISA verileri, %6.0 ve %6.2, bu iki ülkede 15 yaşındaki öğrenciler ilköğretim düzeyinde bir kez sınıf tekrarı yapmıştır.

Şekil 2.5b, ikinci grup ülkelerle ilgili olarak iki oran arasında anlamlı bir farklılık ortaya koymaktadır. Hemen hemen tüm öğrencilerin ilköğretime zamanında başladığı ülkelerle, eğitim bir yıl ertelenebileceği ülkeler arasında bir ayırım yapılabilir.

Belçika, İspanya, Fransa, Lüksemburg, Hollanda ve Portekiz'de resmi giriş yaşına gelmiş çocukların çok azı ilköğretimin ilk yılına kabul edilir. Ancak, ilköğretimin sonunda başarısız olmuş öğrenci sayısı çok fazladır, yani ilköğretimde en az bir kez sınıf tekrarı yapması gereken öğrencilerin yüzdesi önemli bir orandadır. Şekil 2.6'da, 2009 PISA verilerine göre, bu aynı altı ülkenin katılımcı Avrupa ülkeleri arasında, ilköğretim düzeyinde tekrar yapan öğrencilerin sayısı en yüksek yüzdeyi gösterir: İspanya'da %12.2, Hollanda ve Portekiz'de %22.4 arasında değişir. İrlanda ayrıca ISCED 1'de tekrar yapanlar konusunda %11.0 gibi yüksek bir oran göstermektedir.

⁽⁸⁾ 2009/10'da ilköğretimde tüm sınıflarda otomatik ilerleme uygulanmasından önce, yönetmelik, bir veya daha fazla derste başarısız olması durumunda 2 ila 4. sınıflarda öğrencilerin sınıf tekrarına izin vermiştir.

Önemli oranda sınıf tekrarıyla bu ikinci grup ülkelerin arasında, Almanya ve Lihtenştayn farklı bir model sunmaktadır. 1. bölümde açıklandığı gibi, çocukların yüksek bir yüzdesi ilköğretimin birinci sınıfına eğitime başlama resmi yaşından bir yıl daha geç başlar ve geçiş sınıflarına kayıtlıdır. Şekil 2.5a'daki iki oran arasındaki fark, ilköğretimin sonunda daha fazla sayıda öğrencinin zorunlu eğitimin birinci sınıfına bir yıl geç başlayanlara göre başarısız olduğu anlamına geldiğinden oldukça önemlidir. PISA verileri, ilköğretime gecikmeli başlamış olan öğrencilerin dışında, ilköğretim eğitimleri sırasında yıl tekrarı yapan önemli bir sayıda öğrenci olduğunu doğrular. Almanya'da, öğrencilerin %9.2'si, ISCED 1 düzeyinde en az bir kez sınıf tekrar ettiğini söylemiştir. Lihtenştayn'da, *Primarschule*'de otomatik ilerleme kuralı gerçeğine rağmen, PISA verileri, öğrencilerin %10.2'si ilköğretim düzeyinde yıl tekrarı yapmış olduğunu göstermektedir. Dahası, Eurostat verilerindeki iki oran arasındaki fark da yüksektir. Bu yüksek oranda öğrencinin, doğrudan birinci sınıfa kabul edilmemesi ve önce bir *Einführungsklasse* kaydedilmesi mümkündür. Bu, öğrencilerin ilköğretim düzeyinde neden başarısız olduğunu açıklayacaktır. Son olarak, bir kez daha, bu iki ülkede yurt dışından gelip normal yaş gruplarının dışında farklı bir sınıfa yerleştirilen öğrencilerin de dikkate alınması gerekebilir.

*

* *

Bazı ülkelerde kullanılan kriterlere ilişkin yıl tekrarı için benzer yönetmelikler vardır ve taraflar karar verme sürecine dahildir. Ancak, istatistiklere bakıldığında, bu düzenlemelerin uygulamaya konulması yolunda farklılıklar var gibi görünmektedir. Örneğin, ilköğretim düzeyinde geçirilen azami yıl sayısı Belçika, İspanya, Kıbrıs ve Slovakya'da belirtilmektedir. Ancak, ilk iki ülkede ilköğretim düzeyinde yıl tekrarı yapan öğrencilerin oranı, diğer iki ülkede görülenden çok daha yüksektir.

Sınıf tekrarı uygulamasının izin verildiği bazı ülkelerde, tekrar oranı düşüktür. Bu ülkeler, öğretmenler öğrenciler hakkında değerlendirmelerini yaptıktan sonra, uygulanacak ek süreçler talep ederler. Bu süreçler, ilköğretim düzeyinde yıl tekrarını sınırlamak için tasarlanmıştır. Yunanistan'da, öğretmen, bir çocuğun yıl tekrarını önerdiğinde, karmaşık bir süreç uygulanır. İtalya'da, *Scuola primaria*'da bir öğrenciye sınıf tekrarı yaptırılmadan önce, sınıfa giren tüm öğretmenlerin bunu oybirliğiyle kabul etmesi gerekir. Kıbrıs'ta, işlemi başlatan okul olmasına rağmen, öğrencinin sınıf tekrarı yapması konusundaki nihai karar, okul düzeyinde değil dışarıdan biri – okula atanan müfettiş – tarafından alınır. Dış kontrol ya da bir sınıftan diğerine otomatik ilerleme, her durumda, bir ülkede neden düşük tekrarlama oranı olduğunu açıklamaz. Aslında Danimarka'da, mevzuat, öğretim elemanlarının öğrencilerin bir yıl tekrarını talep etmesine izin verse de, ilköğretim düzeyinde istinat edilen öğrencilerin yüzdesi çok düşüktür. Ayrıca, bir öğrencinin ilerlemesi üzerine karar verme sürecinde herhangi bir dış kontrol olmadığı gibi, herhangi bir kontrol süreci veya diğer herhangi bir sınırlama şekli de yoktur. Ancak, ilk iki ülkede ilköğretim düzeyinde yıl tekrar öğrencilerin oranı, diğer iki ülkede görülen daha çok daha yüksektir.

Son olarak, ilköğretim düzeyinde yıl kaybeden öğrencilerin oranlarındaki ülkelerarası farklılıklar, yürürlükte farklı yönetmeliklerle doğrudan ilişkili değildir. Yıl tekrarı uygulaması, bu uygulamanın öğrencilerin öğrenmesi için yararlı olduğu konusunda genel bir fikir birliği olduğu ülkelerde iyi bir şekilde yapılabilir. Bu kültür, sadece Belçika Fransız Topluluğu'nda değil, aynı zamanda İspanya, Fransa, Lüksemburg, Hollanda ve Portekiz'de de özellikle güçlü görünmektedir. Yıl tekrarının olumlu yanlarının olduğu inancı genellikle öğretim elemanları ve ailelerin çoğunluğu arasında yaygındır ve resmi yönetmeliklerin dayatmalarına rağmen, neden hala kullanıldığını açıklamaktadır.

BÖLÜM 3: ORTAÖĞRETİMDE SINIF TEKRARI

Bu bölüm, ortaöğretim düzeyinde¹⁶ (1) bu uygulamanın kullanıldığı ülkelerde sınıf tekrarı ile ilgili düzenlemeleri çeşitli yönleriyle incelemektedir. Öncelikle Avrupa ülkelerinde yürürlükte olan mevzuatı ve aynı zamanda, zorluk çeken bir öğrenciyi sınıfta bırakmayı yargılayacak ana kriter incelenecektir. Bölüm daha sonra, öğrencilerin yetişmesi, bir sonraki sınıfa şartlı geçmeleri, belirli bazı sınıfları tekrar etmelerine izin vermeme veya okul hayatları boyunca kaç kez sınıf tekrarı yapabilmeleri hakkında konulan hükümler gibi tekrar etme süreçlerinin her türlü kısıtlamalarına da odaklanmaktadır. Tekrarlanan yıl boyunca öğrenciler için konulan hükümler aynı zamanda, sınıf tekrarına karar verme sürecindeki katılımcılara sunulmadan önce, göz önünde bulundurulmaktadır. Analizi tamamlamak için, Avrupa ülkelerinde sınıf tekrarının nasıl uygulandığını belirten istatistiksel veriler sunulmaktadır.

Tüm ülkelerde, zorluklar yaşayan öğrenciler eğitim-öğretim yılı süresince ek öğrenme desteğine erişebilir. Pek çok ülkedeki yasaya göre, bu destek yetersizse ve eğitim-öğretim yılının sonuna kadar öğrenci tatmin edici bir ilerleme gösteremezse, öğrencinin zorlukları aşabilmesi için düzeltici bir tedbir olarak yıl tekrarlanabilir. Çoğu ülke, bir sonraki sınıfa ilerleme veya yıl tekrarını yöneten kendi mevzuatlarındaki kanunları ve kriterleri şart koşar. Mevzuata göre, akademik ilerleme düzeyine bakılmaksızın, öğrencilerin bir sonraki sınıfa otomatik olarak ilerlediği sadece iki ülke vardır – İzlanda ve Norveç. İlerlemeleri, diğer bir deyişle, süreklidir ve bireysel öğrencilerin yılsonu değerlendirmesi gerekli değildir. Norveç'te mevzuat, tüm zorunlu okul ve eğitim müfredatı tarafından belirtildiği üzere, öğrencilerin yıl boyunca ilerlemeye hakkı olduğunu öngörmektedir. İzlanda mevzuatına göre, zorunlu eğitimde her yılın sonunda çocuklar bir sınıftan diğerine geçirilecek ve hiçbir çocuk zorunlu eğitimde on yıldan fazla kalmayacaktır. Bununla birlikte, İzlanda'da öğrencilerin okul uzatmayı gönüllü olarak seçebilmesi gibi istisnai durumlar oluşabilir, ancak bu seçeneğin yüzde birden daha az öğrenci yararlanabilmektedir.

İngiltere'de, zorunlu eğitim boyunca sınıf tekrarı konusunda herhangi bir yasa yoktur. Ancak, bir takım nedenlerden dolayı (bkz. bölüm 2), farklı performans düzeyleri olan çocukların normalde kendi yıl grupları ile öğrenim görmeleri gelenektir ve sadece istisnai durumlarda öğrenciler "yaş-grubu-dışı"na yerleştirilir.

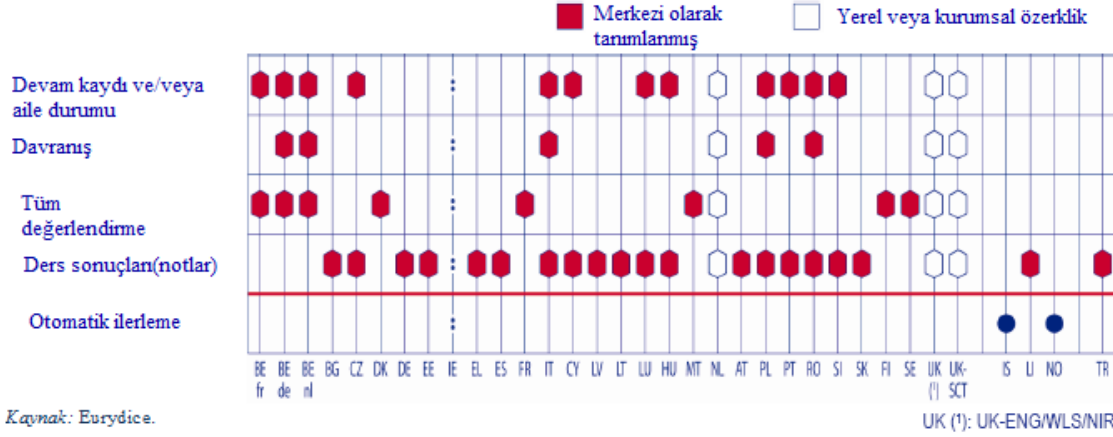
3.1. Sınıf tekrarını etkileyen kriterler

Güçlüklerin giderilmesi için sınıf tekrarının bir araç olarak kullanılabildiği her ülkede, öğrencinin bir alt sınıfta kalması ile ilgili kriterleri yürürlükteki kanunlar belirler. Hollanda bu konuda bir istisnadır. Sınıf tekrarı, zorunlu ortaöğretime ayrılmış olan zamanla ilgili herhangi bir kısıtlama olmadığından, öğrenciler bu eğitim düzeyini ihtiyaçları olduğu kadar uzun sürede tamamlayabilir. Ancak, tüm sınıf tekrarı veya sınıf geçme kriterleri okul düzeyinde belirlenir ve bu konulardaki tüm kararlar da okul tarafından alınır.

Ortaöğretim düzeyinde, güçlük çeken öğrencilerin sınıf tekrarlamak zorunda olmasının birkaç nedeni vardır. Ülkelerin mevzuatında tanımlanan olası farklı kriterler arasında en yaygın sorun, öğrencinin beklenen akademik ilerlemeyi gösterememesi, öğrencinin devamsızlık kaydı, davranış ve aile durumudur.

(1) ISCED'de tanımlandığı gibi ortaöğretim düzeyi, ilgili 12 ülkedeki birleştirilmiş zorunlu eğitimin son yıllarına karşılık gelir ve Belçika'da sadece ortaöğretimin ilk iki yılını içerir.

Şekil 3.1: Ortaöğretim düzeyinde (ISCED 2) sınıf tekrarını etkileyen kriterler, 2009/10

3.1.1. Devam kaydı, aile durumu ve davranışı

Devamsızlık (sağlık, aile, sosyal ya da gerekçesiz nedenlerden dolayı okulda bulunmama), uzun dönemler boyunca okulda bulunmayan öğrenci tarafından kaydedilen ilerlemeyi değerlendirmek zor olduğundan dolayı, öğrencinin sınıf tekrarı yapmasına yol açabilecek sebeplerden biridir. Ülkelerin yarısında, hastalık nedeniyle uzun bir süre okula devam etmeme, mevzuatta yer almamasına rağmen okul düzeyinde karara bağlanabilen, Hollanda ve İngiltere gibi ülkelerde, sınıf tekrarının nedenlerinden biridir. Sağlık nedenleri, sınıf tekrarı olanağını kullanmak isteyen okul veya aileler tarafından düzeltici bir tedbir olarak belirtilir. Örneğin, Lüksemburg'da, hastalığın neden olduğu uzun süreli devamsızlık ⁽²⁾, öğretim konseyi (*conseil de classe*) tarafından sınıf tekrarı için yetki vermeye bir gerekçe olabilir. Diğer yandan Slovenya'da, aileler sağlık sorunları nedeniyle çocuklarının sınıf tekrarını isteyebilir. Bu durum, ailelerin öğrencilerin belirtilen düzeyde daha önce sınıf tekrarı yapmış olmasına bakmaksızın, böyle bir talepte bulunabildiği Çek Cumhuriyeti'nde benzerdir. Öte yandan, Lihtenştayn'da, uzun süreli bir hastalık, zorluk çeken bir öğrencinin bir sonraki sınıfa ilerlemesine gerekçe olabilir.

İtalya, Kıbrıs, Macaristan, Polonya, Portekiz ve Romanya, olmak üzere, bazı ülkelerde öğrencinin devamsızlık sayısı (gerekçeli veya gerekçesiz), sınıf tekrarı yapması için tek neden olabilir. Bu ülkelerin her birinde, devamsızlık sayısının sınırı belirlenmiştir; bu sayının aşılması durumunda sınıf tekrarı gerekli olabilir. İtalya'da, toplam eğitim süresi boyunca bir katılım oranı %75'den daha az ise, öğrencinin sınıf tekrarı gerekebilir. Kıbrıs'ta, öğrenciler geçerli bir neden olmadan 51 veya geçerli bir neden olup olmamasına bakılmaksızın 161 ders saati devamsızlık yapmışsa, sınıf tekrarı yapar. Macaristan'da, bir eğitim-öğretim yılı içinde öğrencinin toplam devamsızlık sayısı, 250 ders saatini aşarsa ya da öğrenci her herhangi bir dersin %30'dan fazlasını kaçırmışsa, eğitim yılı sonunda öğretmenin öğrenciyi değerlendirmesi mümkün değildir. Sonuç olarak, öğretim elemanları öğrencinin bütünleme sınavına girmesine izin vermezse, sınıf tekrarı gerekmektedir. Portekiz'de, ortaöğretim düzeyinde (*ensino basico*'nun 3. aşamasında), gerekçesiz devamsızlığın toplam yıllık miktarı ders başına haftalık öğretim miktarının üç katını geçmemelidir.

⁽²⁾ Devamsızlık günü sayısı konusunda hiçbir özel kanun yoktur, bu nedenle karar *conseil de classe*'ye bağlıdır.

Romanya ve Polonya kanununa göre, öğrencilerin devamsızlık sayısı, toplam ders sayısının %50'den fazla ise, sınıf tekrarı gerekebilir. Polonya'da, bir öğrencinin katılım oranı, ders saatinin %50'sinden fazla ve geçerli bir sebebi varsa, öğrenci özel bir bütünleme sınavına girebilir. Romanya'da, bir öğrenci geçerli sebebi olmaksızın 40 veya daha fazla ders kaçırırsa ve bir eğitim-öğretim yılındaki derslerin birinden toplam %30 veya daha fazla devamsızlık yaparsa, okuldan atılır, fakat gelecek yıl aynı okulda aynı öğretim sınıfına devam etme hakkını saklı tutar. Ayrıca, öğrenciler festivaller ya da ulusal ve/veya uluslararası sportif, sanatsal veya kültürel yarışmalarda yer almak için mazeretli olmaları halinde, "tecilli" sayılırlar. Aynı durum, burs kazanmış veya belirli bir süre için başka bir ülkede okula kayıtlı olan öğrenciler için de geçerlidir.

Pek çok ülkede, öğrencilerin sınıf geçmesi kararı verilirken, aile durumları da dikkate alınır. Lüksemburg'da, bir çocuk, zor ailevi durumdan kaynaklanan uzun devamsızlık sebebiyle sınıf tekrarı yapabilir. Slovenya'da, öğrenci bir bölgeden diğerine taşınma nedeniyle bir alt sınıfta tutulabilir. Ancak Lihtenştayn'da, olumsuz aile koşulları ya da okul değişikliği, öğrencinin bir sonraki sınıfa ilerlemesine gerekçe sayılabilir.

Belçika'nın Fransız ve Flaman Toplulukları'nın yanısıra İtalya ve Romanya'da da, öğrenci davranışları, sınıf ilerlemesinde bir rol oynar. Eğer öğrencilerin davranış notları ortalamanın altında ise, sınıf tekrarı yapmak zorunluluğu riski ile karşı karşıyadır. Belçika'nın Flamanca ve Almanca-konuşan Toplulukları'nda her sürecin sonunda yapılan genel değerlendirmede, aynı zamanda öğrencilerin entelektüel, sosyal ve davranışsal değerlendirmesi yapılır⁽³⁾. Polonya'da sınıf geçme aşamasında öğrenci davranışları dikkate alınmadığından, durum biraz daha farklıdır. Ancak, bir öğrenci, yılsonu notu olarak davranıştan (kabul edilemez davranış) ikinci kez en düşük not alırsa, bir alt sınıfta tutulabilir. Davranış notu olarak üçüncü kez en düşük notu alırsa, otomatik olarak kalır ve son sınıftaysa mezun olamaz.

3.1.2. Akademik ilerleme

Ortaöğretim düzeyinde sınıf tekrarı olan her ülkede, bir öğrencinin kalmasına karar vermedeki ana kriter öğrencinin akademik ilerlemesidir. Bu, temel olarak nota ya da öğrencinin notları, yetenekleri ve yıl içerisindeki katılım düzeyi dikkate alınarak ulaşılan genel bir değerlendirmeye dayanılarak tanımlanmıştır.

Ülkelerin çoğunda, bir öğrencinin akademik ilerlemesi not ile ifade edilir ve eğitim-öğretim yılının sonunda, öğrencinin bir sonraki sınıfa ilerlemesi veya sınıf tekrarlama kararı notlarına dayanılarak yapılır. Notlar sınav sonuçları, isteklendirme, davranış ya da öğrenilen beceriler gibi pek çok performans özelliğini kapsayabilir ve her dersten bir final notu veya ortalama not ya da her bir konu veya tüm dersler için genel bir ortalama oluşturmak için bir araya getirilebilir. Öğrencinin bir sonraki sınıfa geçip geçmemesi ya da sınıf tekrarı yapıp yapmayacağı kararı, alınan notların yeterli olup olmadığını gösteren tanımlanmış bir ölçüğe dayanır. Alınan yeterli notların sayısı, sınıf tekrarının gerekli olup olmadığını belirler. Bazı dersler diğerlerine göre önceliklidir. Ancak, bazı ülkelere, bir öğrencinin ilerlemesi koşullu olduğu durumlarda, sadece nota dayalı bir değerlendirme yerine daha genel bir değerlendirmeye tabi olabilir (bkz.3.2.2).

⁽³⁾ Flaman Topluluğu'nda, bu sadece okul tüzüğünde belirtildiğinde mümkündür.

Final notunun öğrencilerin sınıf tekrarı yapmak zorunda olup olmadığına karar vermek için ana kriter olarak kullanıldığı 20 ülkede, bir öğrencinin, bir yıl tekrarlamak zorunda olması için kaç dersten başarısız olabileceği, ülkeden ülkeye değişir. Bulgaristan, Almanya, İtalya ve Avusturya'da, öğrencinin sınıf tekrarı yapması için, tüm derslerden zayıf not alması gerekir. Macaristan, Polonya, Romanya ve Slovakya'da iki dersten başarısız olan öğrenciler sınıf tekrarı yapmak zorunda kalabilir. Çek Cumhuriyeti, Estonya, İspanya, Letonya ve Slovenya'da, öğrenciler, üç ya da daha fazla dersten başarısız oldukları takdirde, sınıf tekrarı yapmakla yükümlüdür. Lüksemburg, Lihtenştayn ve Türkiye'de bir sonraki sınıfa geçmek için ana kriter tüm derslerden asgari ortalamayı tutturmasıdır.

Üç ülkede – Yunanistan, Kıbrıs ve Portekiz – bazı dersler diğerlerinden önceliklidir ve bu öncelikli derslerin sonuçları, öğrencilerin sonraki sınıfa ilerlemesinde önemli bir rol oynar. Yunanistan'da, okul dersleri iki gruba ayrılır. "A" grubundan elde edilen notlar, "B" grubu derslerine ağır basmaktadır. Grup "B", beden eğitimi, sanat ve müzik, ekonomi, teknoloji ve okul mesleki rehberlik derslerinden oluşmaktadır. Diğer tüm dersler de "A" grubuna aittir. Kıbrıs'ta, öğrenciler Modern Yunanca ve matematikten geçer not elde edemezlerse, bir sonraki sınıfa geçemezler. Buna ek olarak, öğrenciler yılsonunda yapılan derslerin üç veya daha fazlasının sınavından (Modern Yunanca, tarih, matematik ve fizik) veya sınavı olmayan iki dersten başarısız olurlarsa, bir sonraki sınıfa geçemezler. Portekiz sisteminde ortaöğretim düzeyinde öğrenciler, aynı anda hem Portekizce hem de matematik dersinden yetersiz not alırlarsa, ya da üç dersten veya iki ders artı proje alanlarından (*área do projeto*) yetersiz not alırlarsa sınıf tekrarı yaparlar.

Diğer ülkelerde, bir öğrencinin genel değerlendirmesi, akademik ilerlemesine bakılarak yapılır. Genel değerlendirmede notlar (final notu, her dersin ortalaması veya tüm derslerin ortalamaları) dikkate alınmasına rağmen, öğrencinin sınıf geçmesi veya sınıf tekrarı kararı alınırken tek kriter not değildir; öğrencilerin yetenekleri, genel gelişimi, tahmin sonuçları ve yıl boyunca ulaşılan düzeyi de incelemeye tabidir. Bu durum, altı ülkede hakimdir: Belçika, Danimarka, Fransa, Malta, Finlandiya ve İsveç.

Belçika'da, öğrencinin geçmesi veya kalması kararı eğitim-öğretim yılı boyunca yaptığı çalışmalarına dayanır. Almanca-konuşan Topluluk'ta, tüm derslerde öğrenme hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığını tespit etmek için iki sınavın sonuçları da dikkate alınır. Fransız ve Flaman Toplulukları'nda, sınavlar da organize edilebilir. Ancak, okullar, değerlendirme yöntemlerini ve ilerleme süreçlerini seçme özerkliğe sahiptir.

Danimarka, Fransa, Malta ve İsveç, sınıf tekrarı için benzer kriterler tanımlamıştır. Fransa'da, öğretim konseyi (*conseil de classe*) müzakerelerini öğrencinin değerlendirilmesine dayanarak yapar ve öğrencinin düzey 3 (*collège*) için tanımlanmış çekirdek derslere hakim olup olmadığını ana kriter olarak dikkate alır ve öğrencinin ilerlemesi veya sınıf tekrarı için tavsiye kararı yayınlar. Malta'da, ana kriter olarak göz önünde bulundurulmuş, öğrencinin eğitim düzeyinde öğrendiği bir dersin değerlendirilmesindeki performansı ile belirlenen başarıdır. Zorluk çeken bir öğrencinin bu yeterlilikleri kazanamamış olması durumunda, öğrencinin beklenen düzeye erişebilmesi için ikinci bir şans olarak kabul edildiğinden, sınıf tekrarına ihtiyaç duyulur. Danimarka'da, son bir yıl tekrarlamak zorunda kalma riski olan öğrencinin nihai değerlendirilmesi, belli bir eğitim düzeyinde gerekli olan becerilere dayalıdır.

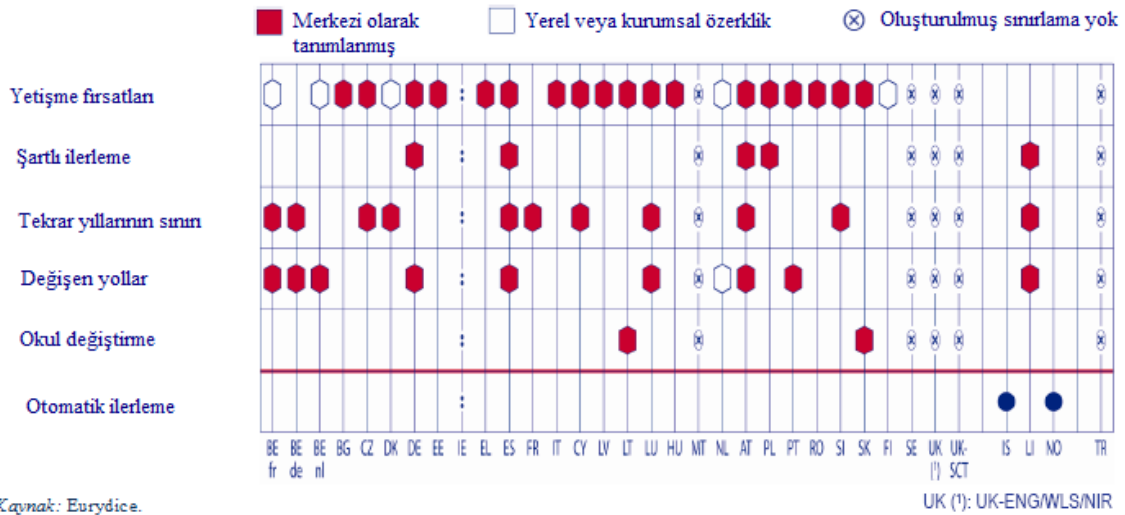
Ancak, bu ülkede, Fransa ve Malta'nın aksine, nihai değerlendirme sadece öğrencinin yıl içerisindeki ilerlemesinde gündeme getirilmiş sorun varsa uygulanır. İsveç'te, bir öğrencinin sınıf tekrarı yapmasını gerektirecek belirtilmiş tek ana kriter genel gelişimdir ve karar bu tedbirin, söz konusu öğrenci için uygun olup olmadığı gerçeğine dayanarak verilir.

Finlandiya'da, öğrencilerin sınıf tekrarı yaptıkları iki durum söz konusudur; şöyle ki, değerlendirme sonunda öğrenci bir veya daha fazla dersten başarısız olmuş ise ya da tatmin edici notları olmasına rağmen, genel akademik ilerlemesi oldukça kötü ise, yıl tekrarı kesindir. Benzer şekilde, kabul edilemeyen notları olan öğrenciler, o yılı başarıyla tamamlayabilecek sayılılar ise, bir üst sınıfa ilerlemelerine izin verilir.

3.2. Sınıf tekrarındaki sınırlamalar

Öğrenciler için bir eğitim yılını tekrarlamamanın mümkün olduğu ülkelerde, tekrarı sınırlamak ve/veya tekrardan kaçınmak için, çeşitli önlemler alınmıştır. Bu tür önlemler, ortaöğretimde öğrencilerin yetişmesi için fırsatlar sağlama, şartlı sınıf geçme ile ödüllendirilmesi, öğrencilerin bir veya daha fazla öğretim yılı tekrar etmesine izin vermeme veya sınıf tekrarı sayılarını sınırlandırmayı içermektedir.

Şekil 3.2: Ortaöğretim düzeyinde (ISCED 2), sınıf tekrarındaki sınırlamalar, 2009/10

3.2.1. Eğitim-öğretim yılının sonundaki yetişme fırsatları

Sınıf tekrarının uygulandığı hemen hemen tüm ülkelerde (Fransa, Malta ve Portekiz hariç), başarısız olan öğrencilere bütünleme sınavlarına girmeleri sağlanarak veya notlarını yükseltmeye yardımcı olması amacıyla ek ders fırsatı verilerek, sınıf tekrarının önlenmesi fırsatları verilir. Bütünleme sınavlarından alınmış veya ek ders ile elde edilen sonuçlar, öğrencinin ilerlemesi veya sınıf tekrarı yapmasıyla ilgili olarak alınan nihai kararı etkiler.

Telafi fırsatlarının olduğu çoğu ülkede, bütünleme sınavına girilecek ders sayısı bir ya da iki ile sınırlıdır. Yunanistan, İspanya ve Slovenya (9. sınıfta), zorluk çeken öğrencilerin başarısız oldukları tüm derslerden bütünleme sınavına girme hakkına sahip olmaları açısından istisnadır. Estonya, Litvanya ve Lüksemburg'da, zorluklar yaşayan öğrenciler, yönlendirilir ve notlarını iyileştirmeye yardımcı olmak için ek ders alır. Eğer başarılı olurlarsa, bir sonraki sınıfa kabul edilir. Litvanya ve Lüksemburg'da, okulun ek ders alan öğrencilere bireysel destek sağlaması gerekir.

Belçika (Fransız ve Flaman Toplulukları), Danimarka, Hollanda ve Finlandiya'da, bu fırsatların sağlanıp sağlanamayacağı ve ne şekilde olacağı okulun meselesidir. Finlandiya'daki temel eğitim kararında, zorluk çeken öğrenciye kabul edilebilir bir standart elde ettiğini göstermek için bir fırsat verilmesi gerektiği yayınlanmıştır. Karar verme sürecine ilişkin işlemler, yerel müfredatta tarif edilmelidir. Normalde, bütünleme sınavları bir yazılı sınav ve öğretmen ile bir tartışma içerir. Yeniden değerlendirme yöntemi, öğrencinin yaşı ve yeteneklerine uygun olmalıdır.

3.2.2. Koşullu geçme

Notların önemli olduğu Almanya, İspanya, Avusturya, Polonya ve Lihtenştayn'da (3.1.2), zorluk yaşayan öğrencilere, bir sonraki sınıfa şartlı geçmeleri için fırsat verilebilir. Almanya'da, koşullu geçmeye, belirli sınıflarda ve belirli okul türlerinde izin verilir. Öğrenci sınıf geçmek için gereken başarıyı gösterememişse, ancak bir sonraki öğretim yılı boyunca başarılı olması bekleniyorsa başarı ve genel gelişimine bakılarak imtiyaz verilebilir. Sınıf geçme, resmi bir vasıf ya da bir hakka yol açıyorsa, örneğin ortaöğretim sonunda, öğrenciye koşullu geçme imtiyazı verilmez. İspanya'da, yılsonunda iki ya da daha fazla dersten başarısız olan öğrenciler, sonraki sınıfa geçebilir ancak öğretim elemanları tarafından kurulan iyileştirici bir yenilenme programına kaydolmak ve gerekli değerlendirmeye tabi olmak zorundadır. Değerlendirme, öğrencilerin başarısız olduğu derslere devam etmeye uygun olup olmadığının belirlenmesi ve sınıf geçme ve belgelendirilmeleri ile ilgili kararlarda dikkate alınır. İstisnai durumlarda, söz konusu öğrenci üç dersten yapılan değerlendirmelerde başarısız olmuşsa bile, öğretim elemanları çocuğun sınıf geçmesinin başarısızlıkla sonuçlanmayacağı ve öğrencinin akademik iyileşmesine katkıda bulunacağını düşündüğü takdirde, sınıf geçmesine izin verilir. Polonya'da bütünleme sınavlarında başarısız olan öğrenciler, sadece tek bir dersten, bir dahaki yıl içinde devam ettirilmek şartıyla, koşullu geçme elde edebilir. Avusturya'da, zorluk çeken öğrenciler bir önceki yıl içinde başarısız oldukları dersten, belirtilen yıl içerisinde geçmişler ise ve bugünkü yetenekleri sınıf geçmesine izin verildiği takdirde ve gelecek yıl başarılı olacağı görülebiliyorsa sınıf tekrar gerekliliği olmayabilir. Lihtenştayn'da, zor durumdaki bir öğrencinin, bir sonraki sınıfa koşullu geçme kararının verilir verilmeyeceği, öğrencinin hali hazırdaki performans düzeyine, notlarına, öğrenme sürecine ve öğrencinin kişisel ve akademik gelişimine dayanmaktadır.

3.2.3. Tekrarlanan yılların sınırlandırılması

Bazı ülkeler, bir öğrencinin ortaöğretimde kaç kez sınıf tekrarı yapabileceği ve öğrencinin sınıf tekrarı yapabileceği belirli yıllar konusundaki kuralları belirterek, tekrarın uygulamasıyla ilgili sınırlar koymuşlardır. Lihtenştayn'da, örneğin, öğrencilerin aynı yılı sadece bir kez tekrarlamasına izin verilir. Lüksemburg'da, ortaöğretimde öğrenciler, son yıl hariç, bir sınıftan üçten fazla tekrar edemez. Slovenya'da, öğrenciler, zorunlu ortaöğretimin son yılını tekrarlamak zorunda değildir ve bu nedenle telafi yapmaları için birçok fırsat verilir. Kıbrıs'ta tekrar edilmesine izin verilen yıl sayısı kuruma bağlıdır: öğrencilerin bir okulda sadece iki kez yıl tekrarlamasına izin verilir. Üçüncü kez yıl tekrarlamaları gerekirse, farklı bir okula kayıt yaptırmak zorundadırlar.

Belçika'nın Fransızca ve Almanca-konuşan Toplulukları, Lüksemburg ve Avusturya da tüm ortaöğretim sürecine kısıtlamalar getirmiştir. Belçika'nın Fransızca ve Almanca-konuşan Toplulukları'nda, bir öğrenci, ortaöğretim ilk iki-yıllık aşamasını (*degré*) üç yıldan daha uzun sürede tamamlayamaz. Almanca-konuşan Topuluk'ta, ciddi bir hastalık durumunda, bir istisna yapılabilir. Lüksemburg'da, ortaöğretim düzeyinde tekrarlanan yılların toplam sayısı ikiyle sınırlıdır. Avusturya'da, zorluklar yaşayan bir öğrenci, sekiz yıllık *Allgemeinbildende höhere Schule*'de on yıldan fazla okuyamaz.

Fransa'da, mevzuat üç aşamaya ayrılmış olan ortaöğretimin (*collège*) belirli yıllarında, tekrarlar konusunda sınırlamalar getirmiştir. Bu kısımlar sırasıyla; adaptasyon aşaması (11-12 yaş), ana aşama ve rehberlik aşamasıdır (14-15 yıl). Öğretim konseyi (*conseil de classe*), bir öğrencinin her aşamanın sonunda (6., 4., ve 3. yıl sonunda) bir yıl tekrarlamasını önerebilir. Kolejde, sadece talep olursa veya ailelerin ya da reşit olduysa öğrencinin fikir birliğiyle tekrar sadece bir aşama içinde olabilir.

Çek Cumhuriyeti, Danimarka ve İspanya'da, tüm zorunlu eğitim boyunca bir kısıtlama vardır; tekrarlanan toplam yıl sayısı ikiyle sınırlıdır. Çek Cumhuriyeti'nde bir öğrenci, ilk aşamada (ilköğretim düzeyinde) ve ikinci aşamada (ortaöğretim düzeyinde) sadece birer kez yıl tekrarı yapabilir. Bir aşamada, hali hazırda bir kez tekrar yapmış olan bir öğrenci, notları ne olursa olsun bir sonraki sınıfa geçirilir. Danimarka'da kanuna göre, çok nadir durumlar dışında öğrenciler tüm okul hayatı boyunca bir kereden fazla alt sınıfa yerleştirilemez. İspanya'da, bir öğrenci ancak ortaöğretim düzeyinde daha önce sınıf tekrarı yapmamış ise 4. sınıfı iki kez tekrar edebilir.

3.2.4. Sınıf tekrarına alternatif olarak okul veya yön değiştirme

Belçika, Almanya, Litvanya, Lüksemburg, Hollanda, Avusturya, Lihtenştayn ve Slovakya'da ortaöğretim düzeyinde çeşitli eğitim türleri mevcuttur. Okul sisteminin yapısı, ortaöğretim başında hemen hemen tüm bu ülkelerdeki öğrenciler için farklı türde kurs veya okula yerleşme sağlar.

Belçika'da, ortaöğretimin ilk iki yıllık aşamasının (*degré*) sonunda, öğrenciler akademik, teknik, sanatsal veya mesleki ağırlıklı dersler seçebilir. Öğrencinin ortaöğretimin ilk aşamasını tamamlamış olup olmadığına bakılmaksızın, 15 yaşında mesleki eğitimin ikinci aşamasına kabul edilebilir.

Lüksemburg'da, zorluk çeken öğrenciler ya farklı kurslara (teknik, mesleki ve teknik eğitim sistemi) dağıtılır ya da fazladan bir yıl daha aynı düzeyde tutulur. İkinci seçenek, başarısız olan, ancak tekrarlanan yıl boyunca kaybettiği zamanı yakalama yeteneğine sahip olarak kabul edilen öğrenciler için tasarlanmıştır.

Almanya'da, öğrenciyi bir kurstan diğerine veya bir okuldan diğerine örneğin; *Gymnasium*'dan *Realschule* veya *Hauptschule*'ye transfer etmek mümkündür. Benzer bir süreç Hollanda'da da vardır. Üniversite öncesi eğitimde (*Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs – VWO*) zorlukla karşılaşılan bir öğrenci, yıl tekrarı yapmak yerine lise gibi başka bir tür eğitime (*Hoger algemeen voortgezet onderwijs – HAVO*) veya mesleki eğitime (*Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs – VMBO*) geçirebilir.

İspanya'da ilk mesleki yeterlik programlarıyla (*Programas de Cualificación Profesional Inicial – PCPI*), okulu erken bırakmanın önlenmesi, eğitim ve vasıf için yeni olanaklar açılması ve istihdama erişimin kolaylaştırılması hedeflenmektedir. PCPI programları, 16 yaş üzeri olan ve *Graduado en educación Secundaria Obligatoria* belgesine sahip olmayan öğrencileri hedeflemektedir. İstisnai durumlarda, bu zorunlu ortaöğretim ikinci akademik yılını okuyan ancak üçüncü yılın sonuna kadar ilerleme gereksinimlerini karşılamamış ve bu aşamada bir kez kalmak zorunda olan 15 yaşındaki çocuklar için geçerli olabilir.

Alternatif bir kurs'a yönelik rehberlik, öğrencilere ortaöğretim düzeyinde bir yıl ders tekrarını önlemek amacıyla, zorluk çeken öğrencilerin Eğitim ve Öğretim Kurslarını (*Cursos de Educação e Formação – CEF*) tercih edebilecekleri Portekiz'de de uygulanmaktadır. Bu kurslar 15 veya üzeri yaşta, eğitim-öğretimin 6. veya 9. yılını tamamlayamamış gençlere, bunu yapmak için başka bir fırsat verilmesi ve aynı zamanda mesleki ve akademik niteliklere sahip olarak kendilerini iş dünyasına hazırlamaları için de olanak sunar.

Avusturya'da, *Hauptschule*'de, öğrenciler aynı okul ve aynı yıl grubu içinde yönlerini de değiştirebilir. Öğrenciler, yıl tekrarından kaçınmak için kurslarının bir sonraki aşama eğitimlerine, belirli bir konudaki performanslarını geliştirebilecekleri daha düşük bir yetenek grubunda devam edebilir.

Okul değiştirme, Litvanya ve Slovakya'da yıl tekrarından kaçınmanın bir yolu olarak kullanılır. Litvanya'da yıl tekrar etmek istemeyen öğrenciler, daha düşük düzeydeki öğrenciler için olan okullara (başka bir kapsamlı okul, meslek okulu veya gençlik okulu⁽⁴⁾) geçebilir veya eğitimlerine bağımsız olarak devam edebilir. Slovakya'da, öğrenciler özel okullar ya da normal okullarda özel sınıflara yönlendirilir.

3.3. Sınıf tekrarı sırasında alınan önlemler

Sınıf tekrarının, güçlüklerin giderilmesi için bir araç olarak kullanıldığı bazı ülkelerde, kanun tekrarlanan yıl boyunca alınacak önlemleri belirtir. İspanya'da yıl tekrarına, belirli bir bireyselleştirilmiş program eşlik eder. Okullar, bu programları eğitim yetkilileri ile istişare ederek yürütür. Lüksemburg'da, yıl tekrarına her zaman için öğrencinin sınıf öğretmenleri tarafından, öğretim konseyi (*conseil de classe*) ile görüşülerek birlikte belirlenen iyileştirici tedbirler eşlik eder. Okul müdürünün uzlaşmasına tabi olarak, *conseil de classe* yıl tekrarlayan öğrenci için değiştirilmiş bir takvim önerebilir. Bu şekilde, öğrenci, belirli konulardaki derslerden ilgili dönemleri iyileştirici tedbirler veya yenileme çalışmaları ile geçirmeleri şartıyla mazur olabilir. Portekiz'de, *Conselho de Turma* (sınıf konseyi) yıl tekrarı yapan her öğrenci hakkında, onun önceki yıl boyunca elde edemediği öğrenme neticelerini ve tekrarlanan yıl boyunca öğrenci müfredatının temelini oluşturan öğrenme türünü belirleyen analitik bir rapor hazırlar. Macaristan'da, yıl tekrarı yapan öğrenci daha önce bir veya daha fazla yıl tekrarı yapmışsa, okul ona istenilen düzeye ulaşabilmesi için destek sağlamalıdır.

(⁴) Gençlik okulları 12-16 yaşındaki yoksun öğrenciler için sosyal ve pedagojik açıdan eğitim sağlar.

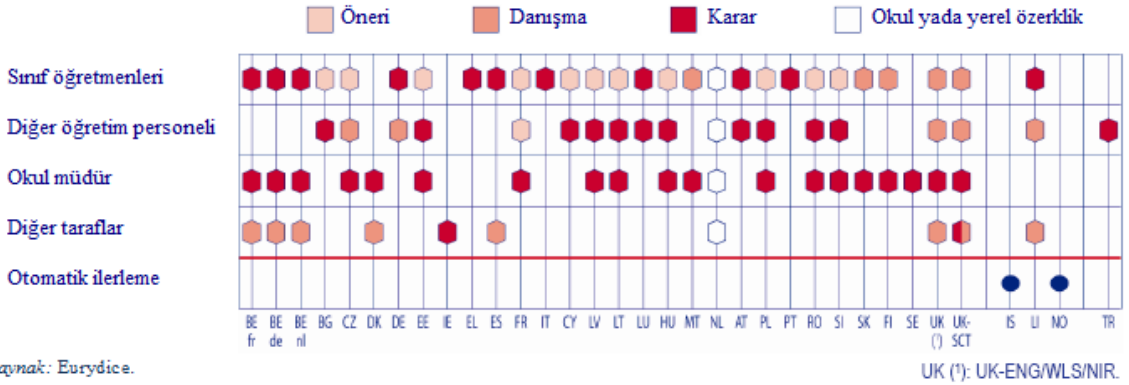
3.4. Sınıf tekrarına karar verme sürecindeki katılımcılar

Çoğu ülkede, sınıf tekrarına karar verme süreci ve bu süreçteki katılımcıların rolleri yürürlükte olan yönetmelik ile tanımlanır. Bu süreçteki katılımcılar, okul personeli, öğrencinin ailesi ya da yerel veya eğitim yetkililerinin yanısıra danışma merkezleri gibi dış katılımcılar da olabilir. Ancak, çoğu durumda, öğrencinin geçip geçemeyeceği ya da bulunduğu sınıfı tekrarı edip etmeyeceği kararı, okulun kendisi tarafından alınır. Ailelerle ilgili olarak, karar alma sürecine katılım dereceleri, bir ülkeden diğerine değişiklik gösterir. Ayrıca, bazı ülkelerde, dış değerlendirme mümkün olabildiği gibi diğerlerinde, örneğin aile itirazı durumunda, zorunludur.

3.4.1. Okul içinde ve dışındaki eğitim uzmanlarının rolü

Hemen hemen tüm ülkelerde, ortaöğretim düzeyinde, öğrencinin yıl tekrarı yapıp yapmaması konusunda karar verme aşamasında, okullar önemli bir rol oynamaktadır. Bu okul düzeyindeki eğitim, konunun öğretim uzmanı tarafından sağlanır ve genellikle belirli bir sınıf için sorumlu bir öğretmen vardır. Bu öğretmen ile birlikte sınıfın diğer öğretmenleri (ya da genel olarak okul öğretim personeli), karar verme sürecinde okuldaki esas aktörlerdir. Sosyal hizmet uzmanları, eğitimciler, psikologlar, rehberlik danışmanları gibi diğer katılımcılar da bu süreçte yer alabilir.

Şekil 3.3: Ortaöğretim düzeyinde (ISCED 2) sınıf tekrarına karar verme sürecinde okul içindeki ve dışındaki eğitim uzmanlarının rolü, 2009/10

Kaynak: Eurydice.

UK (?): UK-ENG/WLS/NIR.

Ek notlar

Estonya, Letonya, Litvanya, Macaristan, Polonya, Romanya ve Slovenya: Sınıf öğretmenleri, okul öğretim personeli parçası olarak, okulun bütün öğretim ve yönetim kadrosunu içine alan öğretim konseyine katılır ve ana karar verme organıdır.

İrlanda: Bilgi eksik ve ulusal düzeyde doğrulanmamıştır.

Portekiz: *Conselho pedagógico* (pedagojik kurul), ikinci bir tekrarin ve aile itirazının olduğu durumlarda yer almaktadır.

Birleşik Krallık (SCT): "Diğer katılımcılar" kategorisi, okul müdürünün yanısıra, eğitim psikologları gibi diğer profesyonellerle karar verme yetkilerini paylaşan eğitim yetkililerini içerir.

Litvanya: "Diğer katılımcılar" kategorisi ve *Klasikonferens*'in okul değişikliği önerdiği durumlarda dahil olan ve son kararı veren *Schulra*'s (okul konseyi) içerir.

Açıklayıcı notlar

Diğer katılımcılar: Bu kategori, eğitim kurumu içinde çalışan diğer uzmanları (sosyal hizmet uzmanları, eğitimciler, rehberlik danışmanları, psikolog vb) ve aynı zamanda uzman merkezleri dışında çalışanları veya yerel/eğitim yetkililerini içerir. Karar alma sürecinde aile katılımıyla ilgili özel durumlar, itiraz gibi, göz önünde bulundurulmaz (bkz bölüm 3.4.2).

Öğretim konseyi, öğretim elemanlarını içeren yönetim kurulu, birçok ülkede önemli bir karar alma organıdır. Öğretim konseyinin oluşumu değişebilir: bazı ülkelerde, sadece belirli sınıflara ders veren öğretmenler, diğerlerinde ise diğer öğretim elemanları ve diğer okul personelinin içerir. Bu konseyin diğer okul katılımcılarıyla olan işbirliğinin yanısıra rolü ve görevleri de, ülkelere bağlıdır. Belçika'da, *conseil de classe/klassenraad/Klassenrat* ve kabul kurulu sınıf geçme, yıl tekrarı ve öğrenci rehberliği ile ilgili konulardaki karar alma organlarıdır. *Conseil de classe/klassenraad/Klassenrat* belirli bir grup öğrencinin öğretiminden sorumlu personelin tüm üyelerinden oluşur. Okul müdürü, bu yönetim kurulunun üyesidir ve bu nedenle karar verme sürecinde yer almaktadır. Almanya ve Lihtenştayn'da, sınıf tekrarı konusunda karar alan, öğrencinin tüm öğretmenlerini kapsayan ve sınıf öğretmeni tarafından başkanlık edilen *Klassenkonferenz*'dir (sınıf konseyi). Almanya'da, daha karmaşık olaylarda, öğrencinin yıl tekrarı yapması gerekip gerekmediği konusu, okulun tüm öğretim elemanlarından oluşan *Lehrerkonferenz* tarafından ele alınır ve bu konseyin başkanlığını okul müdürü yapar. Nihai karar *Klassenkonferenz* tarafından alınır. Portekiz'de, aynı şekilde, *ensino basico*'nun ikinci aşamasında, sınıf öğretmenleri öğrencinin geçmesi, sınıf tekrarı yapması veya öğrenci rehberliği ile ilgili konulardaki kararları *Conselho de Turma* bünyesinde (sınıf konseyi) alır.

Birkaç ülkede (Estonya, Letonya, Litvanya, Macaristan, Polonya, Romanya ve Slovenya), tüm okul öğretmenlerinin yanısıra yönetim kadrosu üyelerini de içine alan öğretim konseyi, öğrencinin sınıf geçmesi veya sınıf tekrarıyla ilgili konulardan sorumlu ana karar alma organıdır. Öğretim konseyi kararlarını belirli bir sınıftan sorumlu öğretmenler tarafından verilen notları temel alarak verir. Litvanya'da, öğrencinin geçmesi ya da kalmasıyla ilgili öneri yapan kişinin sınıf öğretmeni olduğu unutulmamalıdır. Bu durum, karar alma sürecinde yer alan tarafların her dersi notlayan öğretmenler ve notları onaylayan okul yönetim kurulu (*kathigitikos Syllogos*) olduğu Kıbrıs'ta da benzerdir.

Bazı ülkelerde, öğrencinin sınıf tekrarı yapması kararının temel sorumluluğu, okul içinde veya dışında çeşitli taraflar ile işbirliği halinde olan okul müdürüne aittir. Çek Cumhuriyeti'nde, öğrencinin sınıf tekrarı hakkında karar verirken, okul müdürü öğretim konseyinin görüşünü dikkate alır. Bu organ, okuldaki tüm öğretim elemanlarını içerir. Görevi, sınıf geçme kriterlerini karşılayamamış öğrencilerin durumlarını müzakere etmek ve okul müdürüne önerilerde bulunmaktır. Danimarka ve İsveç'te, karar vermeden önce, okul müdürü öğrencinin ailesine danışır. Finlandiya ve Slovakya'da, karar öğrencinin sınıf öğretmenleriyle işbirliği yapan aile tarafından verilir. Malta'da, kararı veren kişi öğrencinin öğretmenlerinin yanısıra ailesinin de görüşlerini alan okul müdürüdür. Birleşik Krallık'ta, okul müdürü, okul içindeki öğrenciyle ilgili öğretmenler ve diğer personelin yanısıra dış organlar tarafından da bilgilendirilir. Ancak, öğrencinin sınıf tekrarı yapması kararı çocuk için olası çıkarımların detaylı müzakeresini takiben ailelerin fikir birliğiyle alınır (bkz.3.4.2).

Sorunları olan öğrencilerin bir sonraki sınıfa ilerleyip ilerleyememesi konusunda karar vermeden önce okul, bazı ülkelerde, öğrencinin durumunu daha iyi değerlendirmek için, okul içinde veya dışında bir organdan daha fazla öneri alabilir. İspanya'da, okul danışmanlığı bölümleri ortaöğretimdeki en yaygın danışmanlık hizmetleri servisleridir. Okul teşkilatının parçasıdır ve bir bölüm başkanı (genellikle okul danışmanı), destek öğretmenler ve sosyal hizmet uzmanlarını içerir. Danışmanlık bölümü personeli, bilgi, öğrencinin değerlendirilmesi ve ilerlemesini desteklemek için öneri ya da kanıt sağlayarak, değerlendirme toplantılarına her zaman katılır. Okul toplumunun herhangi bir üyesi, danışmanlık bölümüne (yönetim ekibi, öğretmenler, öğrenciler ve aileleri) hitap edebilir. Öğrencinin ilerlemesi üzerine nihai karar, kolejlere özgü bir şekilde sınıf öğretmenleri tarafından yapılır. Lihtenştayn'da, zor durumdaki ve sınıf tekrarı riski olan bir öğrencinin olduğu durumlarda, öğretmenler, *Klassenkonferenz* (sınıf konseyi) ve *Schulrat* (okul konseyi), okul psikolojisi hizmetine, sosyal hizmet uzmanlarına ve telafi öğretmenlerine danışabilirler.

Belçika, Danimarka ve İngiltere'de, zayıf olan bir öğrencinin sınıf tekrarı yapmasına karar vermeden önce, okul öğrencinin ek değerlendirmesi için dış bir organa başvurabilir. Belçika'da, zorluk çeken öğrencileri değerlendirirken, *conseil de classe/klussenraad/Klassenrat* Fransız Topluluğu'nda psikolojik, sağlık ve sosyal yardımlaşma merkezi (*Centre psychomédico-social*, Flaman Topluluğu'nda *Centrum voor Leerlingenbegeleiding* ve Almanca-konuşan Topluluğu'nda *Psycho-Medizinisch Soziales Zentrum*) tarafından toplanan bilgileri ve ayrıca öğrenci ve ailesiyle yapılan görüşmelerden elde edilen bilgileri kullanır. Nihai karar *conseil de classe/klussenraad/Klassenrat* tarafından alınır. Danimarka'da okul, zorluk çeken öğrencilerin ek değerlendirmesi için dış organları dahil etmeye karar verirse, danışmanlık *Pædagogisk Psykologisk Rådgivning* (Pedagojik Psikolojik Danışmanlık) tarafından yürütülmektedir. Nihai karar okul müdürü tarafından verilir.

İngiltere'de (İngiltere, Galler ve Kuzey İrlanda), öğrencinin yıl-grubu dışında yerleşimi için karar vermeden önce, okul müdürü eğitim psikologu ve yerel yetkililer gibi okul dışından uzmanların görüşlerini alır. Durum, karar verme gücünün okul müdürü ve yerel yetkililer arasında paylaşıldığı İskoçya'da biraz farklıdır. Sadece İrlanda'da, ortaöğretim düzeyinde bir sonraki sınıfa ilerleyecek olan öğrenciyi ilgilendiren tüm kararlar okul dışında alınır. Eğitim ve Beceriler Bölümü, okul yönetimi ekibinin isteği üzerine sınıf geçme için muafiyetler onaylar ve öğrencinin yıl tekrarı için yetki verebilir.

3.4.2. Ailenin rolü

Tüm ülkelerde, okullar, eğitim-öğretim yılı boyunca aileleri çocuklarının ilerlemesi konusunda düzenli olarak bilgilendirir. Çocuğun bir sonraki sınıfa geçip geçmemesi kararı her öğretim yılı sonunda ailelere bildirilir. Bazı ülkelerde (Estonya, Danimarka, Malta, Hollanda ve İsveç), eğer bir öğrencinin sınıf tekrarı yapmak zorunda olması riski varsa, öğrenciyi bir sonraki sınıfa geçirme veya yıl tekrarı yapması kararını vermeden önce okul, konu için ailelere danışır. Ancak nihai karar, aile izni bile olmadan, okul düzeyinde alınır. Hollanda'da, okul ve aileler, çocuğun gelişimini, başarılarını, notlarını ve tutum ve davranışlarını tartışır. Eğer sınıf tekrarı konusunda bir anlaşmazlık söz konusu olursa, aileler okul ile müzakere eder ve başka bir karar için deliller ortaya koyabilirler. Taraflar arasında herhangi bir anlaşma olmaz ise, son kararı okul verir.

Birkaç ülkede, ailelere karar alma sürecinde daha aktif bir rol verilmiştir. Ülkeye bağlı olarak, aile katılımı üç şekilde gerçekleşebilir: çocuğun sınıf tekrarı için rızaları gereklidir; sınıf tekrarını talep edebilir; yıl tekrarı kararına karşı itiraz edebilirler. Sadece İngiltere'de, öğrencinin sınıfta kalması kararı normal olarak çocuk için olası çıkarımların detaylı müzakeresini takiben alınır.

Belçika'nın Flaman Topluluğu⁽⁵⁾, Fransa ve Macaristan'da, aileler çocuklarının akademik performansının gelişmesine katkıda bulunacağını düşünürlerse, bir ders yılını tekrar etmesine karar verebilir. Çek Cumhuriyeti ve Slovenya'da aileler, sınıf tekrarını talep etme hakkına sahiptir, ancak bu sadece ciddi sağlık sorunları durumunda geçerlidir. İsveç'te, aileler de çocuklarının yıl tekrarı yapmasını isteyebilir. Ancak, nihai karar, çocuğun genel gelişimini dikkate alan ve bu çözümün, söz konusu öğrenci için en uygun çözüm olup olmadığına karar veren okul müdürü tarafından alınır.

Birçok ülkede, aileler, çocuklarının sınıf tekrarı yapması kararını alan okula itirazda bulunabilir. İtiraz süreci, sadece içsel bir süreç olabileceği gibi, aile ve okul arasında anlaşmazlık olduğu durumlarda harici bir hale de dönüşebilir. Örneğin, Çek Cumhuriyeti, Litvanya, Portekiz ve Lihtenştayn'da, aile itiraz süreci içseldir. Çek Cumhuriyeti'nde, aileler okula çocuklarının başka bir okulun iç sınav kurulu tarafından yeniden değerlendirilmesi için talepte bulunabilir. Sadece ilgili dersin öğretmeni okul müdürü ise, aile bölgesel yetkiliye itirazda bulunabilir. İtiraz için geçerli nedenler olduğu durumlarda, bölgesel yetkili davanın başka bir okulun sınav kurulu tarafından gözden geçirilmesi gerektiğine karar verebilir. Talep edilmesi halinde, bir okul müfettişi böyle bir incelemeye dahil edilebilir. Her iki durumda da, bu yeniden incelenme (dahili veya harici) sonucuna başka bir itirazda bulunulamaz. Litvanya'da, aileler öğrencinin sınıf tekrarı kararına itiraz ederlerse, okul müdürü, sınıf veya ders öğretmenin kararının dayandığı bilgileri gözden geçirebilir ve bu konuda nihai bir karar için öğretim konseyini görevlendirebilir. Portekiz'de, *ensino básico*'nun 3. aşaması içinde, öğrencinin ailesi 2. aşamadaki aynı süreci kullananlara, okulun harici yürütme organına başvurabilir. Lihtenştayn'da, notlara ve sınıf tekrarına karar veren *Klassenkonferenz*'dir. Aileler okulun sınıf tekrarı ve/veya çocukları için önerilen eğitim türü kararına katılmaz ise, *Klassenkonferenz*'in bu kararına karşı 14 gün içinde temyiz başvurusunda bulunabilirler ve bu düzeltici tedbir için ve çocuğun yeniden değerlendirilmesi için fırsat verilmesi ihtiyacı konusunda delil talebinde bulunabilirler. Nihai karar, daha sonra, *Schulrat* (okul konseyi) tarafından alınır.

Öğrencinin sınıf geçmesi konusunda aileler ve okul arasında uzun süreli bir anlaşmazlık olduğu durumlarda, aile itirazına dış organlar eşlik edebilir. Bu süreç, Belçika, İspanya (bazı Özerk Topluluklarda), Fransa, Macaristan, Avusturya, Slovenya ve Finlandiya'da mevcuttur.

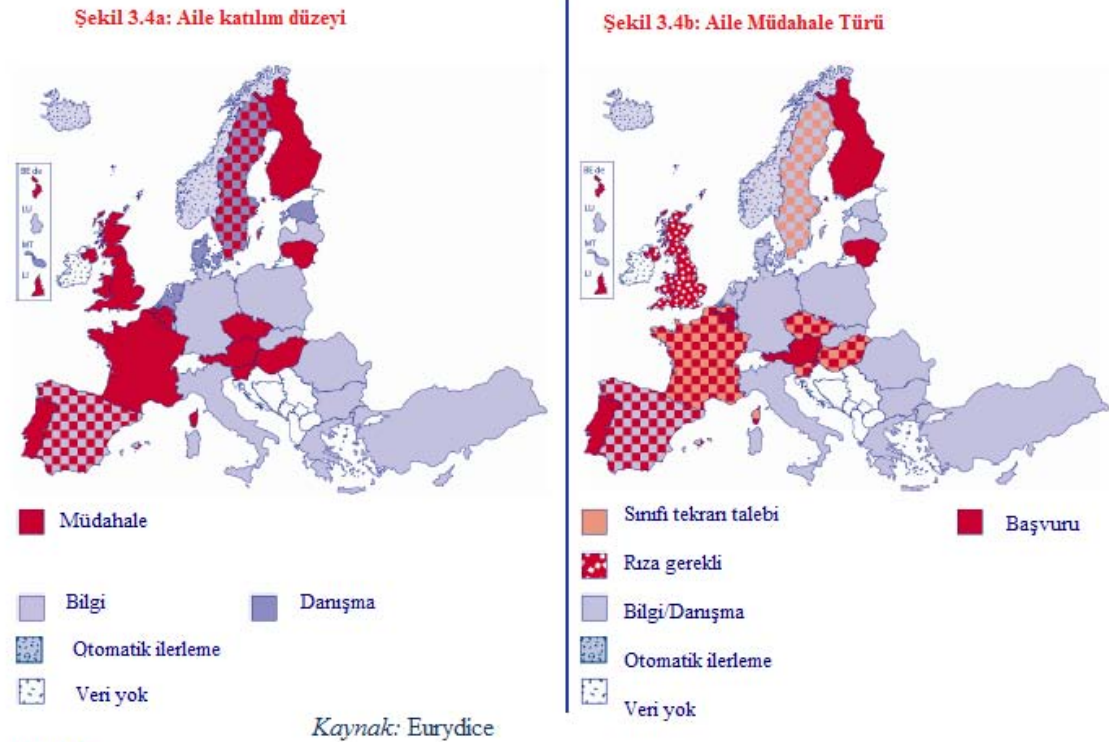
Belçika'nın Fransız ve Flaman Toplulukları'nda, içsel süreç başarısız olursa, aileler bir temyiz kurulu başkanıyla bir dış itiraz başvurusunda bulunabilir. Yönetim kurulu, sadece öğrenci tarafından kazanılmış bilgi ve beceri düzeyleri ile, aslında elde edilmesi gerekenler arasındaki boşluğu değerlendirmeyen, aynı zamanda okul tarafından uygulanan değerlendirme sınavlarının, çeşitli sınav kurulları tarafından oluşturulmuş olanların standartlarına uyup uymadığına da bakar. İtiraz kurulunun kararı, *conseil de classe/klassenraad*'dan farklı olursa, önceki kararın yerini alır.

⁽⁵⁾ Belçika'nın Flaman Topluluğu'nda, "A" notu ("geçer") olan bir öğrenci, sadece okulun onayıyla bir yıl ücretsiz öğrenci olarak tekrarlayabilir.

İspanya’da, aileler için temyiz süreci Özerk Topluluklar’ın çoğunluğunda vardır ve bazılarında mevzuat çocuklarının notları ve sınıf geçmesi ile ilgili kararları sorgulamak isteyen ailelerin için, hem iç hem dış esasları belirlemektedir. Aileler ilk olarak itirazlarını okul yönetimine yapar. Okul yönetimi karara dahil olan öğretmenlere danıştıktan sonra, itiraz üzerinde yargıya varır. Anlaşmazlık devam ederse, aileler denetleme kuruluna danıştıktan sonra Özerk Topuluk’un ilgili eğitim bakanlığına itirazda bulunabilir.

Şekil 3.4: Ortaöğretim düzeyinde (ISCED 2) sınıf tekrarına karar verme sürecine ailelerin katılımı, 2009/10

Ek notlar

İrlanda: Bilgi, ulusal düzeyde doğrulanmamıştır.

İspanya: Aile katılımının düzeyi Özerk Topluluklar’a göre değişir.

Fransa’da, aileler eğitim rehberliği, bir sonraki sınıfa ilerleme veya sınıf tekrarı için istekte bulunabilir. Sınıf kurulu durumu inceler ve bir öneri sunar. Okul müdürü son kararı verir ve ailelere iletir. Ailelerle anlaşmazlık durumunda, okul müdürü onlarla konsültasyon yapar, tekliflerini açıklar ve bu konudaki görüşlerini dinler. Anlaşmazlık devam ederse, aileler académie’nin başmüfettişinin, nihai kararı veren département için hükümetin eğitim hizmetleri müdürünün başkanlık ettiği itiraz komisyonuna başvurabilir.

Macaristan'da, öğrencinin değerlendirilmesine ilişkin anlaşmazlık durumunda, aileler okul müdürüne talepte bulunur ve o da bu talebi Eğitim Kurumu'na, *Oktatási Hivatal*, iletir. Daha sonra, Eğitim Kurumu yılsonu sınavlarının önlerinde yapılacağı ve öğrencinin değerlendirilebileceği/yeniden değerlendirilebileceği bağımsız bir komite işaret eder. Komite, nihai kararı verir, ancak kanun ihlali halinde, aileler Eğitim Kurumu'na itiraz edebilirler.

Avusturya'da, aileler, *Klassenkonferenz*'in kararını belirtmesinden sonra 14 gün içinde yazılı bir itirazla okula başvurabilir. Okul, nihai karar için itirazı yüksek okul yönetim kuruluna iletmek zorundadır: öğrenci *Hauptschule*'ye kayıtlı ise ilçe yönetim kuruluna (*Bezirksschulrat*) ve *Allgemeinbildende Höhere Schule*'ye kayıtlı ise il yönetim kuruluna (*Landesschulrat*). Bu kuruluşlar, öğrencinin geçmesi ya da sınıf tekrarı ile ilgili nihai kararı verir.

Slovenya'da, aileler çocuklarının final notlarına itiraz edip yanlış olduğunu ispat edebilir. Okul müdürü, biri harici üç üyeden oluşan bir komisyon atar. Komisyon, aile itirazı hakkında nihai bir karar verir ve öğrenci yeniden değerlendirilebilir.

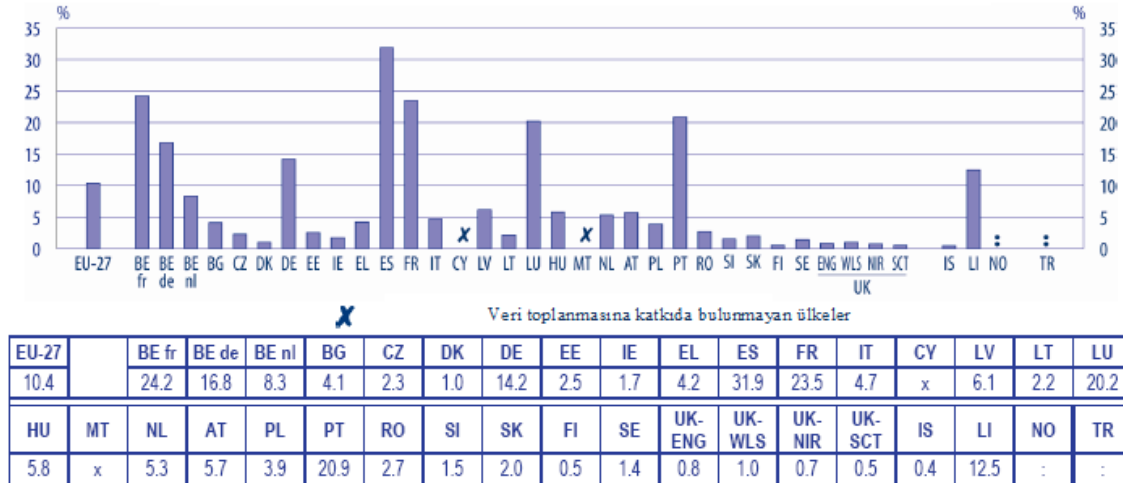
Finlandiya'da, öğrencinin final notları veya sınıf geçmesi konusunda yanlış bir karar verildiği açık bir şekilde belli ise, İl Devlet Dairesi ailelerin isteği üzerine, yeniden değerlendirme emri verebilir veya çocuğun asıl notları ve bir sonraki sınıfa ilerlemesi konusunda karar alır.

3.5. İstatistiksel veriler

Avrupa ülkelerinde, ortaöğretim düzeyinde sınıf tekrarının boyutunu değerlendirmek amacıyla, hem PISA (2009) hem de Eurostat'tan (2008) elde edilen istatistiksel veriler analiz edilmiştir.

PISA çalışmasından elde edilen veriler, 15 yaş-öğrencilerine yöneltilen sorulara dayanır: "Hiç sınıf tekrarı yaptınız mı?" Bu soruya cevap veren öğrencilerin hangi düzeyde sınıf tekrarı yapmak zorunda kalmış olduklarını belirtmeleri istenmiştir: ilköğretim, ortaöğretim veya lise.

Şekil 3.5: Ortaöğretim düzeyinde (ISCED 2) en az bir kez sınıf tekrarı yapmış olan 15 yaşındaki öğrencilerin oranı, 2009

Kaynak: PISA veritabanı 2009 ikincil analizi, OECD

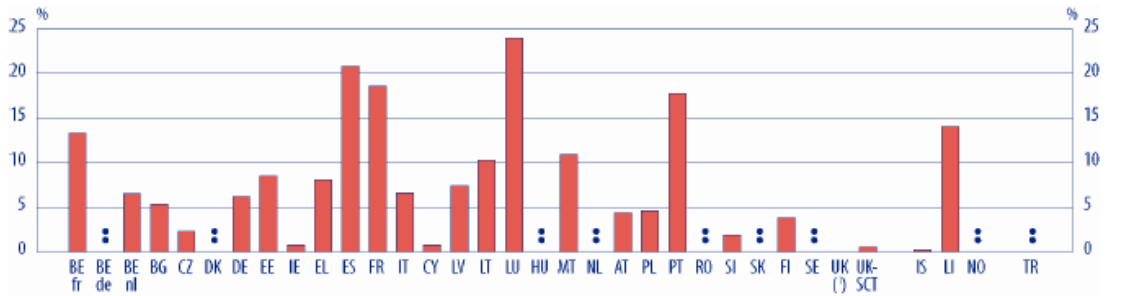
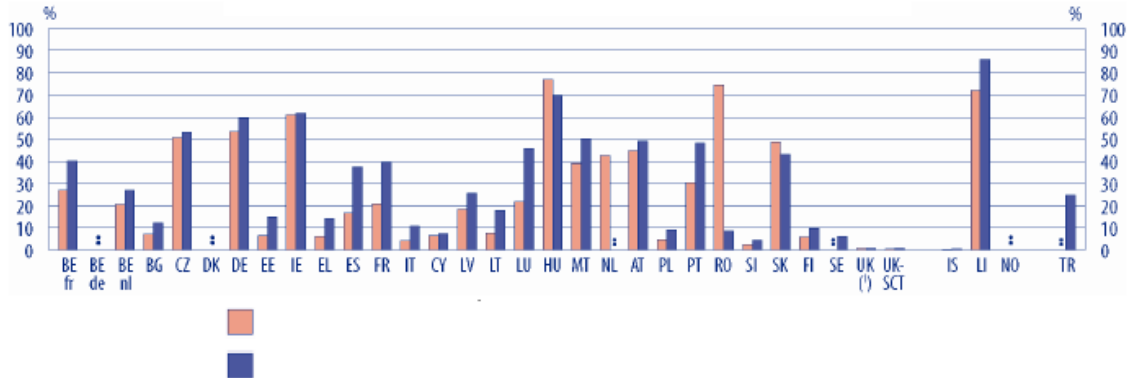
Ek notlar

Norveç: Otomatik ilerlemeden dolayı soru öğrencilere yöneltilmemiştir.

Türkiye: Zorunlu eğitim 14 yaşında bittiği için, 15-yaş öğrencilere uygulanan bu anket 14 yaşında okulu bırakmış olanları dikkate almamaktadır; bu öğrencilerin bazılarının ilköğretim veya ortaöğretim düzeyinde yıl tekrarı yapmış olmaları muhtemeldir. İlköğretim ve ortaöğretim arasında herhangi bir ayırım bulunmamaktadır. Oran iki eğitim düzeyini de kapsamaktadır.

Eurostat (2008) verilerine göre, aşağıdaki şekil 3.6a ve şekil 3.6b, öğrenciler ortaöğretim (ISCED 2) yaşına eriştiği zaman, ilköğretime (ISCED 1) ya da okulöncesi eğitime (ISCED 0) kayıtlı çocukların yüzdesinin, lise eğitimi (ISCED 3) yaşına ulaşmış oldukları zaman halen daha düşük bir düzeyde (ISCED1-2) kayıtlı olanların yüzdesi ile karşılaştırılmasını gösterir. Bu oran, ilköğretime geç başlayan öğrencileri, ilköğretimde sınıf tekrarı yapmış olanları ve yurt dışından gelmiş ve yaş grubunun gerektirdiği sınıfa değil de bir alt sınıfa kaydedilen çocukların yanısıra, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri de içerir. İki oran arasındaki farkın karşılaştırması, ortaöğretim düzeyinde sınıf tekrarı oranı için bir yetki verir. Bu yetki, PISA çalışmasında (2009) elde edilen verileri tamamlar.

Şekil 3.5: Ortaöğretim düzeyinde (ISCED 2) en az bir kez sınıf tekrarı yapmış olan 15 yaşındaki öğrencilerin oranı, 2009

UK (1): UK-ENG/WLS/NIR.

- Children enrolled at ISCED 0-1 at the age of being enrolled at ISCED 2
- Children enrolled at ISCED 1-2 at the age of being enrolled at ISCED 3

Veriler (Şekil 3.6a ve 3.6b)

	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU
■	27.0	:	20.5	7.0	50.8	:	53.5	6.5	61.0	6.3	16.8	20.8	4.2	6.6	18.4	7.6	21.8
■	40.3	:	27.0	12.3	53.1	:	59.7	15.0	61.7	14.4	37.6	39.4	10.8	7.3	25.8	17.9	45.8
Δ	13.3	:	6.5	5.3	2.3	:	6.2	8.5	0.7	8.1	20.8	18.6	6.6	0.7	7.4	10.3	24.0

	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK (!)	UK-SCT	IS	LI	NO	TR
■	77.0	39.2	42.8	44.7	4.6	30.5	74.6	2.4	49.0	6.0	:	1.0	0.5	0.3	72.0	:	:
■	69.5	50.1	:	49.1	9.2	48.3	8.7	4.3	43.2	9.8	6.4	1.0	1.0	0.5	86.1	:	25.0
Δ	:	10.9	:	4.4	4.6	17.8	:	1.9	:	3.8	:	0.0	0.5	0.2	14.1	:	:

Kaynak Eurostat, 2008.

Ek notlar

Danimarka: Teorik olarak 16 yaş dönümünde isteye bağlı 10. yıl hala ISCED 2 olarak kabul edildiğinden, tahmin oranını hesaplamak mümkün değildir.

Yunanistan ve Malta: 2006/07'de elde edilen veriler.

İsveç ve Norveç: Eurostat tarafından verilen yaş dağılımları öğretim yılına göre tahmin edildiğinden dolayı, veri mevcut değildir.

İngiltere: Çocuk, Okul ve Aile DCSF (şimdi Millî Eğitim Bölümü, DfE) verileri. Kamu ve özel okullar birlikte hesaplanmıştır, özel eğitim okulları hariç tutulmuştur. Referans yılı 2008/09.

K (!): UK-ENG/WLS/NIR.

Açıklayıcı notlar

Öğrenciler hakkındaki Eurostat verilerine dayanan hesaplamalar ISCED düzeyine ve yaşa dayanmaktadır. Her ülke için tahmin ISCED 2 ve 3 resmi yaşına (yaş dönümü) göre yapılır. Resmi yaş dönümü için, hala beldenenden daha düşük ISCED düzeyine devam eden öğrencilerin yüzdesi, ilgili ülkede o yaştaki öğrencilerin toplam sayısından hesaplanmıştır. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler dahil edilmiştir. Bağımsız özel eğitim kurumları dikkate alınmamaktadır. ISCED düzeylerine giriş için resmi yaş dönümleriyle ilgili olarak, 2009/10 Avrupa eğitim sistemlerinin yapısı şematik diyagramlarına bakınız (Eurydice, 2009).

İlköğretim düzeyinde sınıf tekrarı, ilköğretim düzeyinde sınıf tekrarı yapmış olan öğrencilerin yüzdesinin ortaöğretim düzeyinde sınıf tekrarı yapanların yüzdesinden çıkartılarak hesaplanır. Aynı referans yılı için farklı gruplarda öğrenciler dikkate alındığı için bu hesaplama tahminidir. Negatif değerler elenik olarak kabul edilir.

ISCED 2 zorunlu eğitimin başlama yaşında halen ISCED 1'de muhafaza edilen çocukların yüzdesiyle ilgili belirli ülke notları için, Şekil 2.5a ve 2.5b'deki eknotlara bakınız.

Ancak, Eurostat verilerine dayanan bu tahminin, eğitimde biriken sınıf tekrarının, özellikle ortaöğretimden lise düzeyine geçişin zorunlu eğitimin sonu anlamına geldiği ülkelerde, dikkatli bir şekilde yorumlanması büyük önem taşır. Bu gibi durumlarda, zorunlu eğitim çağını geçmiş olan belirli sayıda öğrenciler, eğitim sistemini terk edip işgücü piyasasına geçmiş olabilir. Bundan dolayı, Romanya'da, okulu terk edenler ortaöğretim düzeyi sonundaki sınıf tekrarı oranındaki belirgin düşüşü kısmen açıklayabilir. Bu örnekten başka, iki kaynaktan birleştirilmiş veriler, Avrupa ülkelerinde ortaöğretim düzeyinde sınıf tekrarına ilişkin çeşitli eğilimler ortaya koymaktadır.

İlköğretimin sonunda sınıf tekrarının neredeyse sıfır veya çok düşük olduğu birinci grup ülkelerde (bkz. bölüm 2), sınıf tekrarı uygulaması, yürürlükte olan kanunlar arasındaki farklılıklara rağmen genel olarak ortaöğretimde benzer düzeylerde geridedir veya az bir artış gösterir. Nitekim İzlanda'da, zorunlu eğitim boyunca yürürlükte olan yönetmelikler, öğrencilerin akademik başarısı ne olursa olsun, otomatik olarak bir sınıftan diğerine ilerlemesini şart koşmaktadır. Öte yandan Danimarka, Finlandiya ve İsveç'te, uygulama sadece özel durumlarda kullanılmasına rağmen, tüm zorunlu eğitim dönemi boyunca uygulanan aynı kriterler ile herhangi bir zamanda bir yıl tekrar etmenin teknik olarak mümkün olduğunu yineleyerek, karar okul düzeyinde, çocuğun genel gelişimini göz önünde bulundurarak ve onun yararına olacak şekilde alınır. Belirli bir kanunun olmadığı Birleşik Krallık'ta durum benzerdir. Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Letonya, Polonya, Slovenya ve Slovakya'da, mevcut mevzuat

sınıf tekrarına izin, ancak öğrencilere telafi için olanaklar sağlar ve bu uygulamayı azaltmak için sınırlamalar koyar ve hatta kararın yürütmesini durdurur.

Sınıf tekrarı oranının 2009 yılı PISA verilerine göre, ilköğretimde nispeten yüksek olduğu bazı ülkelerde, bu olgu ortaöğretimde düşer. Belçika (Flaman Topluluğu), İrlanda ve Hollanda'da da durum böyledir. Bu eğilim, ortaöğretim düzeyindeki mesleki rota kullanımını, kısmen açıklayabilir. Ortaöğretimin farklı eğitim türlerindeki organizasyonu, aynı zamanda Almanya, Lüksemburg, Avusturya ve Lihtenştayn'da da mevcuttur. Ancak, öğrencilerin sınıf tekrarına alternatif olarak farklı bir eğitim dizisine havale etme olasılığına rağmen, ortaöğretimdeki sınıf tekrarı oranı benzerdir. Bu durum, ortaöğretim düzeyinde, 14 yaşında, teknik ve meslek edindirme kursları içine akışın mümkün olduğu, Belçika'da (Fransız ve Almanca-konuşan Toplulukları) benzerdir. Lise düzeyinde sınıf tekrarı düzeyinin oldukça yüksek olduğu üç ülkede (İspanya, Fransa ve Portekiz), ayrı standartlar ve yollar olmaksızın ortak bir eğitim türü izlerler. Fransa ve Portekiz'de, ortaöğretimdeki sınıf tekrarı oranı ilköğretimdekiyle aynıdır. Ancak İspanya'da, uygulamayı sınırlamak için düzenlenmiş kanunlar ve öğrencilerin telafi yapması için fırsat hükümleri olmasına rağmen, yüksek bir artış gözlemlenmektedir. Bu nedenle, bu gruptaki ülkelerin tümünde, eğitimin her iki düzeyinde de zorluk çeken öğrenciler için bir çare olarak kullanılan sınıf tekrarı için belirli bir eğilim vardır. Avrupa ülkelerinde, ortaöğretimde sınıf tekrarı kanunlarının analizinde iki ana model belirgindir. Ya sonraki sınıfa otomatik ilerleme ya da bir okul yılının tekrar edilmesi olasılığı vardır. İzlanda ve Norveç'te otomatik ilerleme, resmi talimatnamelerde tavsiye edilir. İngiltere'de, sınıf tekrarına ilişkin belirli bir mevzuat olmamasına rağmen, sınıf ilerlemesi yaklaşımı benzerdir. Okuldan uzun bir süre ayrı kalma gibi istisnai durumlar dışında, İngiltere'de çocuklar normalde bir sonraki sınıfa otomatik olarak ilerler – yaş tek ilerleme kriteridir. Diğer tüm ülkelerde, yasama sınıf tekrarı uygulamasına izin verir.

*

* *

Sınıf tekrarı için zemin sağlayan kriterler, kanunlarla ortaya konulduğu üzere, tüm ülkelerde oldukça benzerdir. Bir öğrencinin sınıf tekrarı yapması gerektiğine karar vermek için ana neden ek destek sağlanmış olmasına rağmen yıl boyunca yeterli akademik ilerleme kaydedememiş olmasıdır. Bir başka benzerlik, sınıf tekrarına izin veren tüm ülkelerde, mevzuatın pratikte kullanımını kısıtlamak için çeşitli sınırlamalar içermesidir.

Ancak, sınıf tekrarı oranının ülkeler arasında büyük farklılıklar göstermesi ortaöğretim düzeyinde bu tedbirin uygulanmasındaki önemli farklılıkları göstermektedir: 2009 PISA verilerine göre, Danimarka, Slovenya, Finlandiya, İsveç ve Birleşik Krallık'ta %1.5 daha az oranda öğrenci sınıf tekrarı yapmıştır. Diğer yandan, Belçika Fransız Topluluğu, İspanya, Fransa, Lüksemburg ve Portekiz'de bu oran %20'den daha yüksektir. Bu önemli eşitsizlik, Avrupa ülkelerinde eğitim toplulukları arasında sınıf tekrarıyla ilgili önemli kültürel farklılıkları ortaya koymaktadır. Oranların yüksek olduğu yerlerde, kanunlar kullanımını sınırlasa da, sınıf tekrarının zorluk çeken öğrenciler için düzeltici bir tedbir olduğu inancının olduğu ortaya çıkmaktadır. Sınıf tekrarı oranının yüksek olduğu ülkelerde, kullanımı konusundaki en yaygın iki sınırlama öncelikle belirli bir eğitim-öğretim yılının (bir aşama içindeki yılın)

birden fazla tekrar edilmesine izin verilmemesi ve ikinci olarak, öğrencinin yıl tekrarı sayısının sınırlı olmasıdır. Belçika, Fransa ve Lüksemburg'da durum böyledir. Pek çok ülkede, takip eden eğitim-öğretim yılının başlamasından önce, sınıf tekrar etmekten kaçınan ve açıklarını kapatma girişiminde bulunan öğrenciler için tedbir alınır. Bu önlemler (örneğin bütünleme sınavları veya ekstra ev ödevi yapma gibi) zorluk öğrencilerin gerekli düzeye ulaşmak ve derslerinde ilerlemeye devam etmeleri için fırsat sağlamak üzere tasarlanmıştır. Bu durum genellikle sınıf tekrarı oranının nispeten az olduğu, %7 daha az (2009 PISA verileri), Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde mevcuttur.

Sınıf tekrarına karar verme sürecinde yer alan başlıca katılımcılar, genellikle okul personeli (öğretmen, okul müdürü, psikologlar, vb.) üyeleridir. Mevzuat ayrıca, öğrencilerin ailelerinin de katılımını sağlar. Ancak, çocuğun sınıf tekrarı yapması kararı alınmadan önce ailelerin rızasının sıklıkla gerekli olduğu ilköğretim düzeyine kıyasla, ortaöğretim düzeyinde ailelerin rolünün daha az olduğu görülmektedir. Aslında, belirli bir mevzuat olmamasına rağmen, ortaöğretim düzeyinde sadece Birleşik Krallık'ta, sınıf tekrarıyla ilgili karar, öğrencilerin ailelerinin onayıyla alınır. Sadece birkaç ülkede (Danimarka, Estonya, Malta, Hollanda ve İsveç), ailelere her zaman önceden danışılmalıdır. Bu durum, Danimarka ve İsveç'teki sınıf tekrarı oranının çok düşük olmasını kısmen açıklamaktadır. Ortaöğretimde sınıf tekrarının ortak bir uygulama olduğu ülkelerde, mevzuat genellikle eğitim kurumu tarafından öğrencinin sınıf tekrarıyla ilgili verilen kararına, ailelerin itirazını mümkün kılar. Bu durumda, tekrarın gerekip gerekmediği konusunda ek bir fikir sağlanması açısından sürece okul dışından organlar da dahil olur. Ancak, büyük bir kısmında, okul temel karar alma organı olarak kalır.

TEMEL SONUÇLAR

İlköğretime kabul şartlarının olgunluk ve gelişime dayalı olduğu ülkelerde öğrenciler, bir yıl gecikmeli olarak okula başlayabilir.

Resmi zorunlu ilköğretim çağına gelmiş bir öğrenciyi, okulöncesi eğitimde tutmak veya bir geçiş sınıfına yerleştirmek, sınıf tekrarı konusuyla bağlantılı olabilir. Özünde, ilköğretimin ilk yılına kabul edilmeyen bir öğrenci, olgunluk ve geliştirme kriterlerine dayalı bir değerlendirme sonrası, bir yıl geride kalabilir. Bu uygulama bazı ülkelerde (Çek Cumhuriyeti, Almanya, Macaristan, Avusturya, Romanya, Slovakya ve Lihtenştayn) çocukların oldukça yüksek bir oranını etkiler ve okula hazır bulunmuşluk için önceden belirlenmiş olgunluk düzeyine erişmesi gerektiği anlayışını ortaya koyar. Ancak, yasaların çocukların gelişimsel nedenlerden dolayı ilköğretime kabulünün bir yıl ertelenmesine izin verdiği diğer ülkelerde (Belçika-Fransız ve Flaman Toplulukları, Kıbrıs, Letonya, Slovenya, Finlandiya ve İzlanda) bu seçenek nadiren kullanılır.

Bir öğrencinin sınıf tekrarının gerektiğine karar vermek için yönetmeliklerde belirtilen en yaygın neden, gerekli ilerleme eksikliğidir.

Öğrenci ilerlemesiyle ilgili düzenlemelere ilişkin iki farklı model belirgindir. Ya otomatik geçiş tavsiye edilir ya da sınıf tekrarına izin verilir. Resmi bir ilke olarak otomatik ilerleme çok az sayıda ülkede (İzlanda ve Norveç'in yanısıra, ilköğretim düzeyinde, Bulgaristan ve Lihtenştayn) kurulmuştur. Bu durum, sınıf tekrarıyla ilgili hiç kanun olmamasına rağmen, çocukların okul içinde kendi yıl grupları arasında ilerlemesinin beklendiği için İngiltere'de benzerdir. Diğer tüm ülkelerde, mevzuat sınıf tekrarına izin verir, ancak tüzük genellikle bu uygulamanın kullanımını kısıtlamaya yönelik çeşitli sınırlamalar içermektedir. Bu sınırlamalar, ilköğretimin ilk yılında otomatik ilerleme ve/veya bir öğrencinin kaç kez yıl tekrarlayabileceğini kısıtlama gibi öğeleri içerebilir.

Okulda akademik ilerlemenin yetersiz olması, bazı ülkelerde devamsızlık veya davranış gibi diğer kriterler de mevzuatta belirtilmesine rağmen, her durumda, öğrencinin bir yıl bir tekrarlamak zorunda olmasının temel nedenidir. Bu nedenle, sınıf tekrarı, öğretim yılı boyunca öğrencilerin kendi öğrenme güçlükleri aşabilmesi için alınan çeşitli önlemlerin yeterli ilerleme yapmalarını sağlayamadığı durumlarda uygulanabilir. Ancak, birçok ülkede, eğitim-öğretim yılı sonundaki zayıf notlar sınıf tekrarını gerektirmeyebilir: değerlendirmelerde diğer unsurlar da dikkate alınabilir; öğrencilere eksiklerini tamamlamaları amacıyla fazladan ödevler verilebilir veya bütünleme sınavlarına girmelerine izin verilebilir ve birkaç ülkede, öğrencilere, belirli koşullar altında bir sonraki sınıfa geçmeleri için izin verilebilir.

Çoğu ülkede, karar verme sürecinde öğretmenlerin görüşleri önemli bir etkiye sahiptir; aile görüşü küçük bir rol oynar.

Öğrencinin bir sonraki sınıfa ilerlemesine karar verme süreci çeşitli tarafları içerebilir; bunlardan bazıları karar vermeye yetkiliyken diğerlerinin sadece görüşleri alınır. Olayların büyük çoğunluğunda, karar, genellikle sınıf öğretmen(leri) tarafından okul içinde alınır. Diğer öğretmenler ve okul müdürleri de karar verme sürecinde önemli bir rol oynayabilir. Bazı ülkelerde, nihai kararı okul müdürü verir. Birkaç ülkede, yerel yönetimler, eğitim psikologu ve rehberlik hizmetleri gibi okul dışından uzmanlar da, bu sürece dahil olabilir. Ülkeye ve koşullara bağlı olarak, bu uzmanlara görüşlerini alma veya nihai kararı vermeleri konusunda başvurulabilir.

Her yerde, aile veya yasal vasi çocuklarının ilerlemesi hakkında düzenli olarak bilgilendirilmektedir. Ülkelerin üçte ikisinde, çocuklarının sınıf tekrarı sorununun ortaya çıkması halinde, sürece bir şekilde katılım gösterirler; tüzük aileler için üç düzeyde katılım göstermektedir. Sadece birkaç ülkede, ilköğretim veya ortaöğretimde öğrencinin sınıf tekrarı konusunda aile rızası gereklidir. Diğer bazı ülkelerde, karar alma süreci sırasında ailelere her zaman danışılır. Sonuç olarak, ortaöğretim düzeyinde ailenin sınıf tekrarı kararına itiraz etmesi durumu ilköğretim düzeyinden daha sık görülür, ancak bu gibi durumlarda, her ne kadar harici organlar sürece dahil olsalar da, genellikle sınıf tekrarı konusunda nihai karar okul aittir.

Benzer düzenlemelere rağmen, sınıf tekrarı oranları Avrupa ülkeleri arasında büyük ölçüde değişim göstermektedir. Oranı yüksek olan ülkelerde, eğitim topluluğunda sınıf tekrarının öğrenciler için yararlı olduğu fikri hala yaygındır.

İstatistiki verilerin karşılaştırılması (Eurostat, 2008 ve PISA 2009), mevzuattaki sınıf tekrarı hükmüyle uygulamadaki gerçek kullanımı arasında doğrusal bir ilişki olmadığını gösterir. Sınıf tekrarına izin verilen, fakat kanunlarla sınırlanan birçok ülkede, bu oranlar ülkeler arasında önemli ölçüde değişir. İlköğretim düzeyinde, Yunanistan (%2.0) ve Avusturya (%4.9) gibi bazı ülkelerde sınıf tekrarı oranı düşükken; Fransa (%17.8), Portekiz ve Hollanda (%22.4) gibi diğer ülkelerde ise çok daha yüksek oranda olduğu görülmektedir. Ortaöğretim düzeyinde, bu eğilimler, Finlandiya'da %0.52'den, İspanya'da %31.9 arasında değişen ülkeler arası oranların farklılıklarını sürdürmektedir.

Sınıf tekrarı kültürünün var olması bu uygulamanın bazı ülkelerde daha sıklıkla kullanılmasının sebebidir. Bu ülkelerde, sınıf tekrarının öğrencilerin öğrenmesi için faydalı olması fikri yaygındır. Bu görüş, öğretmenlik mesleği, okul toplumu ve ailelerin kendileri tarafından desteklenmektedir. Avrupa'da, özellikle Belçika, İspanya, Fransa, Lüksemburg, Hollanda ve Portekiz'de, bu kanaat uygulamada devam etmektedir. Sınıf tekrarı hakkında yönetmeliklerdeki değişiklikler, bu inancı değiştirmek için yeterli değildir; çocukların öğrenme güçlüğünü yönetmek için alternatif bir yaklaşımla yeri alınmalıdır. Buradaki zorluk, düzenleyici değişim yerine, belli varsayımların ve düşüncelerin sorgulamasında yatmaktadır.

KAYNAKÇA

Yayınlar ve veriler

Bless, G., Bonvin, M., Schüpbach, M., 2008. *Le redoublement scolaire. Ses déterminants, son efficacité, ses conséquences*. Berne: Paul Haupt.

Crahay, M., 2003. *Peut-on lutter contre l'échec scolaire?* Bruxelles: de boeck.

European Commission, 2008a. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Improving competences for the 21st Century: An Agenda for European Cooperation on School*. COM(2008) 425 final.

European Commission, 2008b. *Improving competences for the 21st Century: An Agenda for European Cooperation on Schools*. Commission staff working document accompanying the communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the regions, SEC(2008) 2177.

European Commission, 2010. *Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*. Communication from the Commission, COM(2010) 2020.

European Commission, 2011. *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – Tackling early school leaving: A key contribution to the European 2020 Agenda*. COM(2011)18 final.

Eurydice, 2009. *The structure of the European education systems 2009/10: schematic diagrams*. Brussels: Eurydice.

MECT (Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului) [Ministry of Education, Research and Youth (RO)], 2007. *Raport Starea sistemului național de învățământului din România 2007* [Report on the state of national education system in Romania 2007]. [pdf] Bucharest: Ministry of Education, Research and Youth, p. 52. Available at: <<http://www.edu.ro/index.php/articles/10376>> [Accessed 9 November 2010].

Statistics Austria, 2010. *Bildung in Zahlen 2008/09 - Schlüsselindikatoren und Analysen*. [Education in figures 2008/09: key indicators and analysis]. [pdf] Wien: Statistics Austria. Available at: <http://www.statistik.at/web_en/statistics/education_culture/index.html> [Accessed 8 November 2010].

UNESCO-UIS (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization-Institute for Statistics), 2006. *International Standard Classification of Education. ISCED 1997*. Re-edited. [pdf] s.l: s.n. Available at: <http://www.uis.unesco.org/TEMPLATE/pdf/isced/ISCED_A.pdf> [Accessed 14 January 2011].

Meavzuat

Belçika– Flaman Topluluğu

Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs van 19 Juli 2002 [Tam zamanlı ortaöğretim kurumu hakkında 19 Temmuz 2002 Flaman Hükümeti Kararı].

Decreet Basisonderwijs van 25/02/1997 [25/02/1997 İlköğretim Hükümü].

Onderwijsdecreet II van 18/08/1990 [18/08/1990 Eğitim Hükümü II].

Belçika – Fransız Topluluğu

Décret définissant les missions prioritaires de l'enseignement fondamental et de l'enseignement secondaire et organisant les structures propres à les atteindre [temel ve ortaöğretim öncelik görevini tanımlama ve bu görevleri başarmak için yapıları organize etme hükümü] 24/07/1997.

Loi concernant l'obligation scolaire [Zorunlu Eğitim Hareketi] 29/06/1983.

Loi relative à la structure générale et à l'organisation de l'enseignement secondaire [Ortaöğretim yapı ve organizasyon hareketi] 19/07/1971.

Belçika – Almanca-konuşan Topluluk

Dekret über das Regelgrundschulwesen [temel eğitim hükümü] 26/04/1999.

Königlicher Erlass vom 29. Juni 1984 betreffend die Organisation des Sekundarschulwesens [Ortaöğretim organizasyonu 29 Haziran 1984 kraliyet hükümü].

Bulgaristan

Закон за народната просвета (2.07.2010г.) - чл. 23. и чл. 24 [Kamu Eğitim Hareketi (02.07.2010 sürümü) – makaleler 23 ve 24].

Наредба № 3 за системата за оценяване (15.09.2009г.) - чл [Değerlendirme sistemi 3 No'lu yönetmelik (15.09.2009 sürümü) – makale 28]..

Правилник за прилагане на закона за народната просвета (8.06.2010 г.) - чл. 111. и чл. 112 [Kamu eğitimi hareketini uygulama kuralı (08.06.2010 sürümü) – makaleler 111 ve 112].

Çek Cumhuriyeti

Vyhláška MŠMT č. 48/2005 Sb., ze dne 18. ledna 2005, o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, m.m. [Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı, 18 Ocak 2005 No 48/2005 hükümü, zorunlu eğitime devam için temel eğitim ve bazı gereksinimler hakkında kanunlar toplamı].

Zákon č. 561/2004 Sb., ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), m.m. [24 Eylül 2004 No 561/2004 Hareketi, okul öncesi, ilk orta, üçüncül mesleki ve diğer eğitim hakkında kanunlar toplamı (Eğitim Hareketi)].

Danimarka

Bekendtgørelse af lov om folkeskolen, LBK nr 998 af 16/08/2010 [Folkeskole 16/08/2010 Hükümü No 998].

Almanya – Bavyera

Schulordnung für die Grundschulen und Hauptschulen (Volksschulen) in Bayern (Volksschulordnung – VSO) vom 11.09.2008, zul. geänd. durch § 8 d. Gesetzes vom 23.07.2010 [Bavyera'da İlk ve Ortaöğretim okulları (kaynaştırma) için okul kuralları, 11/09/2008, 23/07/2010 § 8 hükmünün son değişikliği].

Schuordnung für die Gymnasien in Bayern (Gymnasialschulordnung – GSO) vom 23.01.2007, geänd. durch VO vom 07.07.2009 [Bavyera'da Gymnasien 23/01/2007 okul kuralları 07/07/2009 yönetmeliği].

Schulordnung für die Realschulen (Realschulordnung – RSO) vom 18.07.2007, zul. geänd. durch VO vom 06.07.2009 [Realschulen 18/07/2007 okul kuralları, 06/07/2009 yönetmeliği tarafından yapılan son değişiklik].

Almanya – Berlin

Schulgesetz für das Land Berlin (Schulgesetz – SchulG) vom 26.01.2004 – zul. geänd. durch Gesetz vom 28.06.2010 [Berlin toprakları 26/01/2004 okul hareketi, 28/06/2010 hareketi tarafından yapılan son değişiklik].

Verordnung über den Bildungsgang der Grundschule (Grundschulverordnung – GsVO) vom 19.01.2005 – zul. geänd. durch Verordnung vom 09.10.2010 [19/01/2005 İlköğretim Hareketi, 09/10/2010 yönetmeliği tarafından yapılan son değişiklik].

Verordnung über die Schularten und Bildungsgänge der Sekundarstufe I (Sekundarstufe I – Verordnung – Sek. I – VO) vom 31.03.2010 – geänd. durch Verordnung vom 17.09.2010 [31/03/2010 Hareketi okullar ve orta öğretim programlar türleri hakkında 17/09/2010 son değişiklik kararı].

Almanya – Kuzey Rhine-Westphalia

Schulgesetz für das Land Nordrhein-Westfalen, (Schulgesetz NRW – SchulG) vom 15.02.2005, zuletzt geändert durch Gesetz vom 17.12.2009 [Kuzey Rhine-Westphalia toprakları 15/02/2005 Okul Hareketi, 17/12/2009 son değişiklik hareketi].

Verordnung über den Bildungsgang in der Grundschule (Ausbildungsordnung Grundschule – AO-GS) vom 23.03.2005, zul. geändert durch VO vom 05.11.2008 [İlkokul 23/03/2005 yönetmeliği, 05/11/2008 yönetmeliği tarafından yapılan son değişiklik].

Verordnung über die Ausbildung und die Abschlussprüfungen in der Sekundarstufe I (Ausbildungs- und Prüfungsordnung in der Sekundarstufe I – APO-SI) vom 29.04.2005, zul. geändert durch VO vom 05.11.2008 [Ortaöğretim düzeyinde eğitim ve final sınavları 29/04/2005 Yönetmeliği, 05/11/2008 yönetmeliği tarafından yapılan son değişiklik].

Estonya

Põhikooli ja gümnaasiumiseadus Vastu võetud 09.06.2010 [09/06/2010 tarihinde yürürlüğe giren temel okullar ve lise hareketi].

Õpilase põhikooli ja gümnaasiumi vastuvõtmise, ühest koolist teise ülemineku ja kooli õpilaste nimekirjast väljaarvamise tingimused ja kord. Haridus- ja teadusministri määrus nr 52, 06.12.2005 [Temel okullar ve ortaöğretim okulları öğrencileri için kabul, başka bir okula transfer, okuldan ayrılma, okuldan uzaklaştırma şartları ve prosedürü, Eğitim ve Araştırma Bakanı, Yönetmelik No: 52, 2005/06/12].

Yunanistan

Εγκύκλιος Επανάληψη της τάξης [Sınıf düzeyinin tekrarı hakkında genelge]

N. 3518/2006 Θέματα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης [ilk ve ortaöğretim sorunları 3518/2006 kanunu].

N. 2327/1995 Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, ρύθμιση θεμάτων έρευνας παιδείας και μετεκπαίδευσης εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις [Öğretmenlerin eğitimi ve hizmet içi eğitimi araştırması ile ilgili sorunlar yönetmeliği, Milli Eğitim Konseyi 2327/1995 kanunu].

Π.Δ. 201/1998 Οργάνωση και λειτουργία Δημοτικών Σχολείων [İlköğretim okullarının idaresi ve işletimi hakkında 201/1998 başkanlık kararnamesi].

Π.Δ. 8/1995 Αξιολόγηση μαθητών του Δημοτικού Σχολείου [İlköğretim öğrencilerinin değerlendirilmesi hakkında 8/1995 başkanlık kararnamesi]

Π.Δ. 121/1995 Αξιολόγηση των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου [İlköğretim öğrencilerinin değerlendirilmesi hakkında 121/1995 başkanlık kararnamesi]

Π.Δ. 182/1984 Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων που ρυθμίζουν θέματα των Σχολείων Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης [Ortaöğretim okulları sorunlarını düzenleyici hükümlerin değişmesi ve uygulanması 182/1984 başkanlık kararnamesi].

Π.Δ. 485/1983 Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων περί φοιτήσεως και απουσιών μαθητών Μέσης Γενικής και Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης [Genel ortaöğretim okulları ve mesleki eğitimde öğrencilerin devam ve devamsızlığını düzenleyici hükümlerin değişmesi ve uygulanması 485/1983 başkanlık kararnamesi].

Π.Δ. 465/1981 Περί του τρόπου προαγωγής, απολύσεως και εξετάσεων των μαθητών των Γυμνασίων [Ortaokul öğrencilerinin ilerlemesi, azaltılması ve incelenmesi için prosedür koyan 465/1981 başkanlık kararnamesi].

İrlanda

Ulusal Birim tarafından bilgi sağlanamamıştır.

İspanya

Ley Orgánica de Educación 2/2006 de 4 de Mayo [4 Mayıs 2/2006 Eğitim Hareketi].

Real Decreto 1513/2006 de 7 de diciembre por el que se establecen las enseñanzas mínimas de la educación primaria [İlköğretim için ulusal ana müfredatı oluşturan 7 Aralık 1513/2006 Kraliyet kararnamesi].

Real Decreto 1631/2006, de 29 de diciembre por el que se establecen las enseñanzas mínimas en educación secundaria obligatoria [Zorunlu ortaöğretim için ulusal ana müfredatı oluşturan 29 Aralık 1631/2006 Kraliyet kararnamesi].

Fransa

Décret n° 85-924 du 30 août 1985 modifié relatif aux établissements publics locaux d'enseignement (collèges et lycées) [Kamu eğitimi kurumları (ilk ve ortaöğretim kurumları) hakkında değiştirilmiş 30 Ağustos 1985 Kararnamesi No 85-924].

Décret n° 90-788 du 6 septembre 1990 modifié par le décret n° 2005-1014 du 24 août 2005 [24 Ağustos 2005 Kararname No 2005-1014 ile değiştirilmiş 6 Eylül 1990 kararnamesi No 90-788].

Décret n° 2006-583 du 23 mai 2006 relatif aux dispositions réglementaires du livre III du code de l'éducation [Eğitim kodundan kitap III düzenleyici tedbirleri hakkında 23 Mayıs 2006 Kararname 06-583].

Loi n° 2005-380 du 23 avril 2005 d'orientation et de programme pour l'avenir de l'école [Okul geleceği için uyum ve programlama 23 Nisan 2005 Kararnamesi No 2005-380].

İtalya

Decreto del Presidente della Repubblica, DPR 20 marzo 2009, n. 89 [Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, DPR 20 Mayıs 2009, No 89].

Decreto del Presidente della Repubblica, DPR 22 giugno 2009, n. 122 [Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, DPR 22 Haziran 2009, No 122].

Decreto legislativo, D.Lgs. 19 febbraio 2004, n. 59 [Yasamaya ilişkin kararname, D.Lgs. 19 Şubat 2004, No 59].

Legge 28 marzo 2003, n. 53 [28 Mart 2003 hareketi, No 53].

Legge 30 ottobre 2008, n. 169 [30 Ekim 2008 hareketi, No 169].

Kıbrıs

Κ.Δ.Π. 310/1990 Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης Κανονισμοί του 1990 και οι τροποποιητικοί Κανονισμοί Κ.Δ.Π. 311/2005 και Κ.Δ.Π. 590/2005 του 2005. [Düzenleyici idari hareket 310/1990 ve değişiklikleri 311/2005 ve devlet ortaöğretim okulları (ilk ve ortaöğretim) 590/2005 düzenleyici idari hareketi].

Κ.Δ.Π. 225/2008 Οι περί Λειτουργίας των Δημόσιων Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης Κανονισμοί του 2008 [Devlet ilköğretim okulları (anaokulları, ilköğretim okulları ve özel eğitim okulları) 225/2008 düzenleyici idari hareketi].

Letonya

LR Ministru kabineta 2005.gada 1.novembra noteikumi Nr. 822 „Noteikumi par obligātajām prasībām izglītojamo uzņemšanai un pārceļšanai nākamajā klasē vispārējās izglītības iestādēs (izņemot internātskolas un speciālās izglītības iestādes) [Genel eğitim kurumlarındaki öğrencilerin kaydı ve sınıf ilerlemesi için zorunlu gereksinimlerin hükmüne uyarlanmış Letonya Cumhuriyeti Bakanlar Kabinesi 1 Kasım 2005 No 822 Yönetmeliği].

Vispārējās izglītības likums [Genel Eğitim Hareketi] 10/06/1999.

Litvanya

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas [Litvanya Cumhuriyeti eğitim hareketini değiştirme Hareketi] 17/06/2003.

Nuosekliojo mokymosi pagal bendrojo lavinimo programos tvarkos aprašas [Genel eğitim okul müfredatı uyarınca ardışık bir öğrenme prosedürü hakkında Eğitim ve Bilim Bakanlığı yasası] 05/04/2005.

Priėmimo į valstybines ir savivaldybių bendrojo lavinimo, profesinę mokyklą bendrujų kriterijų sąrašas [Öğrencilerin devlet ve belediyeye bağlı genel eğitim okulları ve mesleki okullara kabul genel kriterleri listesi hakkında Eğitim ve Bilim Bakanlığı yasası] 25/04/2004.

Vaiko brandumo mokytiis pagal priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programos įvertinimo tvarkos aprašas [Anaokul ve okul-öncesi eğitim müfredatını izlemek için çocuk gelişimi değerlendirmesi prosedürü hakkında Eğitim ve Bilim Bakanlığı yasası] 29/10/2005.

2009–2011 metų bendrasis pradinio ugdymo programos ugdymo planas 2009-2011 ilköğretim müfredatı genel eğitim planı hakkında Eğitim ve Bilim Bakanlığı yasası] 18/05/2009.

2009–2011 metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrieji ugdymo planai [2009-2011 temel ve ortaöğretim müfredatı genel eğitim planı hakkında Eğitim ve Bilim Bakanlığı yasası] 15/05/2009.

Lüksemburg

Loi du 6 février 2009 relative à l'obligation scolaire [6 Şubat 2009 zorunlu Eğitim Hareketi].

Loi du 6 février 2009 portant organisation de l'enseignement fondamental [Temel eğitim organizasyonuna ilişkin 6 Şubat 2009 Hareketi].

Règlement grand-ducal du 14 juillet 2005 déterminant l'évaluation et la promotion des élèves de l'enseignement secondaire technique et de l'enseignement secondaire, [...] modifié par le règlement grand-ducal du 1er septembre 2006 [Teknik ortaöğretim ve ortaöğretimdeki öğrencilerin değerlendirilmesi ve ilerlemesini oluşturan 14 Temmuz 2005 Büyük Dükalık yönetmeliği, [...] 01 Eylül 2006 Büyük Dükalık yönetmeliğiyle değiştirilmiş].

Règlement grand-ducal du 6 juillet 2009 déterminant les modalités d'évaluation des élèves ainsi que le contenu du dossier d'évaluation [Öğrencilerin değerlendirilme hükümlerinin yanı sıra değerlendirilme dosyasının içeriğini de oluşturan 6 Temmuz 2009 Büyük Dükalık yönetmeliği].

Macaristan

1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról [Kamu Eğitim Yasası No LXXIX 1993].

11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről [Eğitim kurumlarının işletimi hakkında 1994 No 11 (VI. 8.) Bakanlık kararnamesi].

Malta

Malta Kanunları Eğitim Hareketi Bölüm 327.

Eğitimde Kalite ve Standartlar Genel Müdürlüğü'nden tüm Devlet Başkanlarına Genelge 2010 Yıllık Sınavlarına ilişkin İlköğretim Okulları ve Bölümleri, 21 Nisan 2010.

Hollanda

Wet op het Primair Onderwijs [İlköğretim Hareketi] 1985.

Wet op het Voortgezet Onderwijs [Ortaöğretim Hareketi] 1968, 1998'de değişmiş.

Avusturya

Bundesgesetz über die Ordnung von Unterricht und Erziehung in den im Schulorganisationsgesetz geregelten Schulen (Schulunterrichtsgesetz 1986 – SchUG) [1986 Okul eğitimi hareketine göre okullarda eğitim ve öğretim organizasyonu Federal hareketi].

Polonya

Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r (z późniejszymi zmianami) [7 Eylül 1991 Okul Eğitimi Hareketi (değişiklikler ile)].

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (z późniejszymi zmianami). [Devlet okullarında öğrenci değerlendirmesi, not verme ve teşvik etme koşul ve yöntemlerinin yanı sıra sınavlar ve testleri yönetme üzerine Milli Eğitim Bakanı tarafından 30 Nisan 2007 Yönetmeliği (değişikliklerle)].

Portekiz

Despacho Normativo n.º 1/2005 de 5 de Janeiro [5 Ocak No 1/2005 kanun hükmünde kararname].

Despacho Normativo n.º 50/2005 de 9 de Novembro [9 Kasım No 50/2005 kanun hükmünde kararname].

Despacho Normativo n.º 18/2006 de 14 de Março [14 Mart No 18/2006 kanun hükmünde kararname].

Despacho n.º 13170/2009 de 4 de Junho [04 Haziran kararname No 13170/2009].

Romanya

Regulamentul de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, aprobat prin Ordinul M.Ed.C. nr. 4925/08.09.2005 [Eğitim ve Araştırma Bakanının hükmü ile onaylanan okulların organizasyonu ve işleyişi için kurallar, 4925/08.09.2005].

Slovenya

Zakon o osnovni šoli [Temel Okul Hareketi] 1996, son değişiklik 2007'de.

Slovakya

Metodický pokyn č.7/2009-R na hodnotenie žiakov základnej školy [İlköğretim öğrencilerinin değerlendirilmesi hakkında metodolojik rehberlik No 7/2009-]..

Vyhláška Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 320/2008 Z.z o základnej škole [Slovak Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı No 320/2008 ilköğretim Kanun Kodları].

Zákon č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov [Eğitim ve staj (Eğitim Hareketi) ve belirli hareketler hakkında Hareket No 245/200].

Finlandiya

Perusopetuslaki / Lag om grundläggande utbildning (1998/628) [Temel eğitim hareketi] (1998/628).

İsveç

Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygget (Prop 2009/2010:165) [Yeni Eğitim Hareketi – bilgi, seçim ve güvenlik için (Hükümet İlanı 2009/10:165)].

Skollagen [Eğitim Hareketi] 1985.

Birleşik Krallık – İngiltere ve Galler

Eğitim Hareketi 1996.

Birleşik Krallık – Kuzey İrlanda

Eğitim Reformu (Kuzey İrlanda) 1989 Yasası.

Birleşik Krallık – İskoçya

Eğitim (İskoçya) Hareketi 1980.

İzlanda

Lög um grunnskóla [Zorunlu Okul Hareketi] 2008.

Lihtenştayn

Schulgesetz vom 15. Dezember 1971 (SchulG) [15 Aralık 1971 Okul Hareketi].

Verordnung vom 25. April 1995 über die Beurteilung der Kinder und deren Beförderung an der Primarschule [İlköğretimde çocukların değerlendirilmesi ve ilerlemesi hakkında 25 Nisan 1995 Yönetmeliği].

Verordnung vom 19. Januar 1999 über den Eintritt in den Kindergarten und in die Schule [Anaokuluna ve (ilk)öğretime kabul hakkında 19 Ocak 1999 Yönetmeliği].

Verordnung vom 23. März 1999 über den Lehrplan für den Kindergarten, die Primar- und Sekundarschulen [Anaokul, ilk ve ortaöğretim müfredatı hakkında 23 Mart 1999 Yönetmeliği].

Verordnung vom 14. August 2001 über den Lehrplan, die Promotion und die Matura auf der Oberstufe des Liechtensteinischen Gymnasiums [Gymnasium'un lise düzeyinde müfredat, ilerleme ve okul bitirme sınavı hakkında 14 Ağustos 2001 Yönetmeliği].

Verordnung vom 14. August 2001 über die Aufnahme in die sowie die Promotion und den Übertritt auf der Sekundarstufe [Ortaöğretim düzeyi'ne kabul ve ilerleme hakkında 14 Ağustos 2001 Yönetmeliği].

Verordnung vom 18. Dezember 2001 über die besonderen schulischen Massnahmen, die pädagogisch-therapeutischen Massnahmen, die Sonderschulung sowie den Schulpsychologischen Dienst [Özel eğitim tedbirleri, iyileştirici eğitim metotları, özel eğitim ve okul psikoloji hizmetleri hakkında 18 Aralık 2001 Yönetmeliği].

Verordnung vom 6. Juli 2004 über die Organisation der öffentlichen Schulen (Schulorganisationsverordnung, SchulOV) [Devlet okullarının organizasyonu (okul organizasyonu yönetmeliği) hakkında 6 Temmuz 2004 Yönetmeliği].

Norveç

Opplæringslova - oppl. Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (LOV-1998-07-17-61, sist endret LOV-2010-06-25-49 fra 2010-08-01) [Eğitim Hareketi – ilköğretim ve ortaöğretim hareketi (17 Temmuz 1998 Hareketi No 61, 25 Haziran 2010 değişikliklerle 1 Ağustos 2010 itibarıyla yürürlüğe girmiştir)].

Türkiye

Eğitim Hareketi 27/8/2003.

İlköğretim Kurumları Yönetmeliği 1997.

SÖZLÜKÇE

Ülke Kodları

AB/AB-27	Avrupa Birliği
BE	Belçika
BE fr	Belçika – Fransızca Konuşan Topluluk
BE de	Belçika – Almanca Konuşan Topluluk
BE nl	Belçika – Flamanca Konuşan Topluluk
BG	Bulgaristan
CZ	Çek Cumhuriyeti
DK	Danimarka
DE	Almanya
EE	Estonya
EL	Yunanistan
ES	İspanya
FR	Fransa
IE	İrlanda
IT	İtalya
CY	Kıbrıs
LV	Letonya
LT	Litvanya
LU	Lüksemburg
HU	Macaristan
MT	Malta

NL	Hollanda
AT	Avusturya
PL	Polonya
PT	Portekiz
RO	Romanya
SI	Slovenya
SK	Slovakya
FI	Finlandiya
SE	İsveç
UK	Birleşik Krallık
UK-ENG	İngiltere
UK-WLS	Galler
UK-NIR	Kuzey İrlanda
UK-SCT	İskoçya
EFTA/EEA ülkeleri	Alanı'nın üyeleri olan Avrupa Serbest Ticaret Birliği'nin üç ülkesi
IS	İzlanda
LI	Lihtenştayn
NO	Norveç
Aday ülke	
TR	Türkiye

İstatistik kod

: Veri mevcut değil

Sözlükçe

Uluslar arası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED 1997)

Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED), eğitimle ilgili istatistiklerin uluslararası düzeyde derlenmesine elverişli bir araçtır. İki adet çapraz sınıflandırma değişkenini içerir: genel/mesleki/meslek öncesi oryantasyonu ve eğitim/işgücü piyasası yönlenmesi gibi ek boyutları da içeren eğitim düzeyleri ve alanları. ISCED 97'nin mevcut sürümü (UNESCO-UIS, 2006), yedi ayrı eğitim düzeyini öngörmektedir. Ampirik olarak ISCED, eğitim programlarının eğitim düzeylerine tahsis edilmesine yardımcı olabilecek çeşitli kriterler bulunduğunu varsaymaktadır. İlgili eğitimin düzeyine ve tipine bağlı olarak, ana ve yan kriterler arasında hiyerarşi içeren bir derecelendirme sistemi kurulmasına ihtiyaç duyulmaktadır (tipik giriş yeterliği, asgari giriş şartları, asgari yaş, personel yeterliği vs).

ISCED 0: Okul-Öncesi Eğitim

İlköğretime başlamadan önce organize ders sürecinin ilk aşaması olarak tanımlanmaktadır. Okul ya da merkez odaklı olup, en az 3 yaşındaki çocuklar için geliştirilmiştir.

ISCED 1: İlköğretim

Bu düzey 5 ila 7 yaşları arasında başlar, tüm ülkelerde zorunludur ve genellikle dört ila altı yıl sürer.

ISCED 2: Ortaöğretim

İlköğretim düzeyinin temel programlarına devam edilir, ancak öğretim tipik olarak daha çok konu odaklıdır. Genellikle, bu düzeyin sonu zorunlu eğitimin de sonu olmaktadır.

ISCED 3: Lise

Bu düzey genellikle zorunlu eğitimin sonu ile birlikte başlar. Giriş yaşı tipik olarak 15 ya da 16'dır. Giriş yeterlikleri (zorunlu eğitimin sonu) ve diğer minimum giriş şartları genellikle gereklidir. Dersler çoğunlukla, ISCED 2. düzeye kıyasla daha konu ağırlıklıdır. ISCED 3. düzeyin tipik süresi iki ila beş yıldır.

ŞEKİLLER TABLOSU

Şekil 1.1:	İlköğretimin (ISCED 1) birinci yılına kabul kriterleri, 2009/10	12
Şekil 1.2:	İlköğretimin (ISCED 1) ilk yılına kabulünü erteleme kararı vermede yer alan taraflar, 2009/10	16
Şekil 1.3:	Zorunlu ilköğretimin (ISCED 1) ilk yılına giriş için gerekli okul yaşına ulaşmış ve okulöncesi eğitime (ISCED 0) kayıt yaptıran öğrencilerin yüzdesi, 2007/08	18
Şekil 2.1:	Mevcut mevzuata göre ilköğretimde (ISCED 1) sınıf ilerlemesi, 2009/10	22
Şekil 2.2:	İlköğretimde (ISCED 1) sınıf tekrarını etkileyen kriterler, 2009/10	26
Şekil 2.3:	İlköğretimde (ISCED 1) sınıf tekrarına karar verme sürecinde okul içindeki veya dışındaki eğitim uzmanlarının rolü, 2009/10	31
Şekil 2.4:	İlköğretim düzeyinde sınıf tekrarına karar-verme aşamasına ailelerin katılımı, 2009/10	34
	Şekil 2.4a: Aile katılım düzeyi	34
	Şekil 2.4b: Aile müdahale türü	34
Şekil 2.5a:	Okulöncesi (ISCED 0) ve ilköğretim (ISCED 1) düzeyinde geri kalan öğrencilerin yüzdesi, 2007/08	35
Şekil 2.5b:	İlköğretim (ISCED 1) düzeyinde sınıf tekrarı tahmini, 2007/08	35
Şekil 2.6:	İlköğretim (ISCED 1) düzeyinde en az bir kez sınıf tekrarı yapmış olan 15 yaşındaki öğrencilerin oranı, 2009.	36
Şekil 3.1:	Ortaöğretim düzeyinde (ISCED 2) sınıf tekrarını etkileyen kriterler, 2009/10	42
Şekil 3.2:	Ortaöğretim düzeyinde (ISCED 2), sınıf tekrarındaki sınırlamalar, 2009/10	45
Şekil 3.3:	Ortaöğretim düzeyinde (ISCED 2) sınıf tekrarına karar verme sürecinde okul içindeki ve dışındaki eğitim uzmanlarının rolü, 2009/10	49
Şekil 3.4:	Ortaöğretim düzeyinde (ISCED 2) sınıf tekrarına karar verme sürecine ailelerin katılımı, 2009/10	53
	Şekil 3.4a: Aile katılım düzeyi	53
	Şekil 3.4b: Aile müdahale türü	53
Şekil 3.5:	Ortaöğretim düzeyinde (ISCED 2) en az bir kez sınıf tekrarı yapmış olan 15 yaşındaki öğrencilerin oranı, 2009	54
Şekil 3.6a:	İlköğretim (ISCED 1) ve ortaöğretim (ISCED 2) düzeyinde sınıf tekrarı yapan öğrencilerin yüzdesi, 2007/08	55
Şekil 3.6b:	Ortaöğretim (ISCED 2) düzeyinde sınıf tekrarı tahmini, 2007/08	55

TEŞEKKÜR

EĞİTİM, GÖRSEL-İŞİTSEL VE KÜLTÜR İDARİ AJANSI

P9 EURYDICE

Avenue du Bourget 1 (BOU2)
B-1140 Brussels
(<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>)

Genel editör

Arlette Delhaxhe

Yazarlar

Olga Borodankova, Ana Sofia de Almeida Coutinho

Tasarım ve grafikler

Patrice Brel

Üretim koordinatörü

Gisèle De Lel

EURYDICE ULUSAL BİRİMLER

BELÇİKA

Unité francophone d'Eurydice
Ministère de la Communauté française
Direction des Relations internationales
Boulevard Léopold II, 44 – Bureau 6A/002
1080 Bruxelles
Contribution of the Unit: Joint responsibility

Eurydice Vlaanderen / Afdeling Internationale Relaties
Ministerie Onderwijs
Hendrik Consciencegebouw 7C10
Koning Albert II – laan 15
1210 Brussel
Contribution of the Unit: experts from the Department for
Education and Training: Leen Mortier, Ann Van Driessche,
Veronique Adriaens, Isabelle Erauw

Eurydice-Informationsstelle der Deutschsprachigen
Gemeinschaft
Agentur für Europäische Bildungsprogramme VoG
Postfach 72
4700 Eupen
Contribution of the Unit: Johanna Schröder (expert)

BULGARİSTAN

Eurydice Unit
Human Resource Development Centre
15, Graf Ignatiev Str.
1000 Sofia
Contribution of the Unit: expert: Reni Rangelova (Ministry of
Education, Youth and Science)

ÇEK CUMHURİYETİ

Eurydice Unit
Institute for Information on Education
Senovážné nám. 26
P.O. Box č.1
110 06 Praha 1
Contribution of the Unit: Andrea Turynová

DANİMARKA

Eurydice Unit
Danish Agency for International Education
Fiolstræde 44
1171 København K
Contribution of the Unit: Joint responsibility

ALMANYA

Eurydice-Informationsstelle des Bundes
EU-Büro des Bundesministeriums für Bildung und Forschung
(BMBF) / PT-DLR
Carnotstr. 5
10587 Berlin

Eurydice-Informationsstelle der Länder im Sekretariat der
Kultusministerkonferenz
Graurheindorfer Straße 157
53117 Bonn
Contribution of the Unit: Brigitte Lohmar

ESTONYA

Eurydice Unit
SA Archimedes
Koidula 13A
10125 Tallinn
Contribution of the Unit: Kersti Kaldma

İRLANDA

Eurydice Unit
Department of Education and Science
International Section
Marlborough Street
Dublin 1
Contribution of the Unit: Joint responsibility

YUNANİSTAN

Eurydice Unit
Ministry of Education, Lifelong Learning and Religious Affairs
Directorate for European Union Affairs
Section C 'Eurydice'
37 Andrea Papandreou Str. (Office 2168)
15180 Maroussi (Attiki)
Contribution of the Unit: Athina Plessa-Papadaki (Director for
European Union Affairs, Ministry of Education),
Maria Spanou (Greek Eurydice Unit)

İSPANYA

Unidad Española de Eurydice
Instituto de Formación del Profesorado, Investigación e
Innovación Educativa (IFIIE)
Ministerio de Educación
Gobierno de España
c/General Oraa 55
28006 Madrid
Contribution of the Unit: Flora Gil Traver (coordinator), Ana
Isabel Martín Ramos, Ángel Ariza Cobo (external expert),
Alicia García Fernández (scholar)

FRANSA

Unité française d'Eurydice
 Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enseignement
 supérieur et de la Recherche
 Direction de l'évaluation, de la prospective et de la
 performance
 Mission aux relations européennes et internationales
 61-65, rue Dutot
 75732 Paris Cedex 15
 Contribution of the Unit: Thierry Damour

İZLANDA

Eurydice Unit
 Ministry of Education, Science and Culture
 Office of Evaluation and Analysis
 Sölvhólgötu 4
 150 Reykjavík
 Contribution of the Unit: Margrét Harðardóttir

İTALYA

Unità italiana di Eurydice
 Agenzia Nazionale per lo Sviluppo dell'Autonomia Scolastica
 (ex INDIRE)
 Via Buonarroti 10
 50122 Firenze
 Contribution of the Unit: Alessandra Mochi

KIBRIS

Eurydice Unit
 Ministry of Education and Culture
 Kimonos and Thoukydidou
 1434 Nicosia
 Contribution of the Unit: Christiana Haperi;
 expert.: Despina Charalambidou - Solomi

LETONYA

Eurydice Unit
 Valsts izglītības attīstības aģentūra
 State Education Development Agency
 Vajņņu street 1
 1050 Riga
 Contribution of the Unit: Mudīte Reigase (expert, State
 Education Content Centre)

LİHTENŞTAYN

Informationsstelle Eurydice
 Schulamt
 Austrasse 79
 9490 Vaduz
 Contribution of the Unit: Eva-Maria Schädler

LİTVANYA

Eurydice Unit
 National Agency for School Evaluation
 Didlaukio 82
 08303 Vilnius
 Contribution of the Unit: Laima Paurienė (expert)

LÜKSEMBURG

Unité d'Eurydice
 Ministère de l'Éducation nationale et de la Formation
 professionnelle (MENFP)
 29, Rue Aldringen
 2926 Luxembourg
 Contribution of the Unit: Mike Engel

MACARİSTAN

Eurydice National Unit
 Ministry of National Resources
 Szalay u. 10-14
 1055 Budapest
 Contribution of the Unit: Joint responsibility

MALTA

Eurydice Unit
 Directorate for Quality and Standards in Education
 Ministry of Education, Culture, Youth and Sport
 Great Siege Rd.
 Floriana VLT 2000
 Contribution of the Unit: Peter Vassallo (Assistant Director –
 Mathematics and Science; Educational Assessment Unit,
 Curriculum Management and eLearning Department,
 Ministry of Education, Employment and the Family – MEEF)

HOLLANDA

Eurydice Nederland
 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
 Directie Internationaal Beleid
 IPC 2300 / Kamer 08.051
 Postbus 16375
 2500 BJ Den Haag
 Contribution of the Unit: Raymond van der Ree

NORVEÇ

Eurydice Unit
Ministry of Education and Research
Department of Policy Analysis, Lifelong Learning and
International Affairs
Akersgaten 44
0032 Oslo
Contribution of the Unit: Joint responsibility

AVUSTURYA

Eurydice-Informationsstelle
Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur
Ref. IA/1b
Minoritenplatz 5
1014 Wien
Contribution of the Unit: Joint responsibility

POLONYA

Eurydice Unit
Foundation for the Development of the Education System
Mokotowska 43
00-551 Warsaw
Contribution of the Unit: Anna Smoczyńska, Magdalena Fells
in cooperation with experts from the Ministry of National
Education

PORTEKİZ

Unidade Portuguesa da Rede Eurydice (UPRE)
Ministério da Educação
Gabinete de Estatística e Planeamento da Educação
(GEPE)
Av. 24 de Julho, 134 – 4.º
1399-54 Lisboa
Contribution of the Unit: Teresa Evaristo, Carina Pinto

ROMANYA

Eurydice Unit
National Agency for Community Programmes in the Field of
Education and Vocational Training
Calea Serban Voda, no. 133, 3rd floor
Sector 4
040205 Bucharest
Contribution of the Unit: Veronica - Gabriela Chirea in
cooperation with Gheorghe Bunescu, PhD Professor at
Valahia University of Targoviste

SLOVENYA

Eurydice Unit
Ministry of Education and Sport
Department for Development of Education (ODE)
Masarykova 16/V
1000 Ljubljana
Contribution of the Unit: Barbara Kresal Sterniša,
Tatjana Plevnik (Ministry of Education and Sport)

SLOVAKYA CUMHURİYETİ

Eurydice Unit
Slovak Academic Association for International Cooperation
Svoradova 1
811 03 Bratislava
Contribution of the Unit: Joint responsibility

FİNLANDİYA

Eurydice Finland
Finnish National Board of Education
P.O. Box 380
00531 Helsinki
Contribution of the Unit: Joint responsibility

İSVEÇ

Eurydice Unit
Vocational Training & Adult Education Unit
International Programme Office for Education and Training
Kungsbrolan 3A
Box 22007
104 22 Stockholm
Contribution of the Unit: Joint responsibility

TÜRKİYE

Eurydice Unit Türkiye
MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB)
Eurydice Türkiye Birimi, Merkez Bina 4. Kat
B-Blok Bakanlıklar
06648 Ankara
Contribution of the Unit: Osman Yıldırım Uğur, Bilal Aday,
Dilek Gülecyüz

BİRLEŞİK KRALLIK

Eurydice Unit for England, Wales and Northern Ireland
National Foundation for Educational Research (NFER)
The Mere, Upton Park
Slough SL1 2DQ
Contribution of the Unit: Sigrid Boyd

Eurydice Unit Scotland
International Team
Schools Directorate
2B South
Victoria Quay
Edinburgh
EH6 6QQ
Contribution of the Unit: Scotland Eurydice Unit, Scottish
Government

EACEA; Eurydice

Avrupa'da Zorunlu Eğitim Süresince Sınıf Tekrarı: Yönetmelikler ve İstatistikler

Brüksel: Eurydice

2011 – 80 s.

ISBN 978-92-9201-235-9

doi:10.2797/75899

Tanımlayıcılar: tekrar, okul başarısızlığı, kabul prosedürü, yönetmelik, bir sonraki sınıfa geçme, öğrencilerin değerlendirilmesi, sorumluluk, öğretmen, müdür, eğitim yetkilisi, ailelerin katılımı, zorunlu eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, karşılaştırmalı analiz, istatistiki veriler, Türkiye, EFTA, Avrupa Birliği

